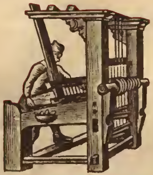

chi l'a pi 'd fil farà pi 'd teila

Ex libris

LUIGI FIRPO

27. 9. 22.

FIRPO

3128

BIBLIOTECA NAZIONALE
TORINO

~~Ad usum P[illegible] [illegible]~~

~~[illegible] ſ. B[illegible]~~

P. IACOBI BIDERMANI

E Societate IESV

EPIGRAMMATVM LIBRI TRES.

MEDIOLANI,

Apud hær. Pacifici Pontij, & Io. Bapt. Piccaleum, Impreſſores Archie-piſcopales. M. DC. XXI.

APPROBATIO R. P. Prouincialis.

TRes Epigrammatum libros à Iacobo Bidermano, in Academia Dilingana Profeſſore Theologo, olim cõſcriptos, & nunc à quatuor Patribus noſtris approbatos, Ego Chriſtophorus Grenzing Societatis IESV, per Germaniam ſuperiorem præpoſitus Prouincialis, poteſtate ad id mihi conceſſa, ab admodum R. P. Mutio Vitelleſco, eiuſdem Societatis præpoſito Generali, typis in lucem vulgari, permitto. Enſishemij 24. Auguſti, Anno 1619.

Chriſtophorus Grenzing.

Imprimatur,

Fr. Franc. Lect. Theol Ord. Pręd. & Cõmiſs. S. Inquiſit. Med.

Fr. Aloy. Bariola Auguſt. Conſultor S. Off. pro Illuſtriſs. D. Card. Archiep.

Vidit Saccus pro Excell. Senatu.

Perilluſtri, ac Generoſo D.

D. ALEXANDRO PANIGAROLÆ,

Mæcenati optimo.

Ioannnes Baptiſta Piccalea felicitatem.

PRODIT nunc primum in Italiam nouus hic è Germania ſacer Martialis, Bidermano de So-

cietate Ieſu viro cognomi-
nis; quà acumine, quà elegan-
tia bellè, ac benè contra pu-
tidos Ariſtarchos inſtructus.
Hoſpes hic eſt, & in aliquas
mihi ædes è meis typis dedu-
cendus. Non potui ad tuas,
nobiliſſ.me Alexander, non
recta pergere; qui non tàm il-
luſtris generis auito ſplendo-
re, quàm lautiſſimis ingenij,
eruditionis, limatæq; dictio-
nis lautijs (dicerem ab illo gen
tili Patruo tuo, prꝍſtantiſſimo
Antiſtite, & ſacro Oratore ce-
leberrimo deriuatis, niſi &
proprijs quàm vberrimè af-
flueres) blandiſſimè eumdem

es excepturus, non dicam hoſpitem hoſpes, quippe cui vnà cum politiori litteratura omnes penè litterati ſunt familiares. Dignum planè tanto Hoſpite hoſpitium, tuumne, an tui? qui aliena epigrammata non modò excipis ſinu, aut è tuo exprimis, ſed lætiſſimo etiam virtutum prouentu, copioſam alijs de te ſcribendi ſegetem ſuppeditas. Ego, qui tot, tantiſque nominibus tibi obſtrictus nunquam eram ſoluendo, tandem alienis auctus diuitijs, pro meo ære alieno, quando non poſſum expungere, ſatiſdo: Ecce mu-

nus hoc duplici & dignitatis , & doctrinæ fœnori rependo , pignuſque , cum obſeruantiæ erga te meæ , tùm animi in ipſa virium imbecillitate gratiſſimi autoramentum .

BENEVOLO
Lectori bene.

EPigrammata, quæ Adoleſcenti etiamdum, aut certè Iuueni mihi exciderant, & ſparſim, vt cuique licuit, effugerant; ea viſum eſt multò poſt è fuga retrahere, & ex omni numero pauca ſolùm in has modici libelli anguſtias cogere. Placuit autem in lemmatum varietate, delectum habere; nec niſi Sacra ferè, eaque maximam partem Hiſtorica centuriare: pleriſque alijs exauctoratis

ratis, quibus idem Argumentum non eſſet. De vtroque genere, quædam hic monere, neceſſarium duco.

I. De Sacris quidem: Non decuiſſe profeſſionem meam, vt in alijs ſcriptitandis magnopere ſudarem. Quis enim cordatus, in Poeta religioſo aut Mimicos ſales expectet; aut mordaces Satyras amet? aut adulantes Hendecaſyllabos probet; aut molles Elegos ferat? Abeſte dedecora Carminum à calamo Chriſtiano: Plus ſatis in hoc Agone illuſum eſt Muſis iam olim. Et ſi Peligni, Vmbrique tum defuiſſent; Aeui noſtri infamia non vnum Bezam ſuppeditaſſet, qui Parnaſſum peſſimis argumentis incæſtaret.

II. De Hiſtoricis porro non diſſimulo; me in eo genere conſectando maiorem operam poſuiſſe; quòd videbam eadem cùm in Martiali & Claudiano, tum apud alios primi ac medij æui poetas, non ſine plauſu excepta fuiſſe; & verò peculiarem ijs ſiue dignitatem à materia, ſiue illecebram ab oratione conciliari poſſe. Atque eædem cauſſæ fuerunt, cur longiuſcula plerumque mallem. Quanquam hodie ſunt, qui

ſingu-

ſingulis prope Verſibus abſolui Epigramma debere contendunt; & ſe magnifice locutos credunt, cùm in omnibus paginis ſuum illud Acutum, CVR, QVIA, decies increpuerunt. Qui profectò, vt modeſtiſſimè dicam; & ſua ſe inſcitia, & veterum Poetarum iniuria ſatis confutant. Si tamen vincere in hac cauſſa tam pertinaciter laborant, vltrà non pugno: Quodlibet nomen Verſibus imponant; & cum bona venia, quaſi à Quinquennnalibus victores diſcedant.

III. In tertio deinde Volumine, Miſcellanea ſunt; quorum aliqua perſtringunt modicè quoſdam; ſed vel ſublato nomine, vel perſonato. Quòd ſi quis ſe ipſe prior infamauit, aut nomen ſuum labe publica aſperſit; is tametſi nominabitur, Epigrammati meo nihil imputabit. Ipſe enim ſatis iam ſibi cauit, ne quid de honore ſuo amittere poſſet.

IV. Poſtremò, ex his Epigrammatis nonnulla, iam antehac vel libris editis vulgata, vel formis Sadlerianis ſubſcripta, paſſim circumferebantur. Quæ etſi tum nullum auctorem præ ſe tulere, mei

tamen iuris eſſe nunquam deſierunt. Agnoſce Lector & vale: ac ſiqua probas, Deo vni omnia aſſere; ſiqua ſecus, excuſa beneuolè, & errantem mone; Neminem alium habuiſti minus pertinacem; vt qui hæc mea aliaque omnia Eccleſiæ iudicio ſanctiſſimè velim permiſſa.

EPI-

EPIGRAMMATVM
LIBER PRIMVS.

CHRISTO

Domino Deoque ſuo ter opt. max. Sacer.

PROGRAMMA

AD CHRISTVM DOMINVM Deumque noſtrum.

CHRISTE pios luſus, prima ioca parca Iuuentæ,
Et nullo imbutos accipe felle Sales;
Sparſa Lycambeis hic nulla cruoribus haſta,
Nulla per infamem iacta ſagitta Paphum.
Pota ſed Aonijs mihi Muſa eſt parciùs vndis,
Ebria ne nimius falleret ora liquor.
Nam, ſcio, Caſta probas, & verſo pollice damnas
Carmina, Peligno quæ maduere ioco.
Hinc veniam malè compta putat ſe Muſa mereri;
Optat enim domino Caſta placere meo.
Vos tamen hoc Phrygij reprehendere pergite Galli.
Plus bonus à vobis nollet habere liber.

EPIGRAMMATVM

Liber Primus.

I.

Lacrimæ Chriſti Naſcentis.

SEV lacrimas fera, Chriſte, tuas tigris vlla videret,
In lacrimas tigris ſolueret ora ſuas.
Siue tuos queſtus audirent ſaxa, repentè
Ad queſtus fieret Mollia ſaxa tuos.
Chriſte, quid hoc monſtri eſt? Ego, te lacrimante, cachinno,
Et nihil, vſque licet, Chriſte, querare, queror.
Dura minus tigris eſt; Minus, ah minus: aſpera petra eſt.
Ridet homo: fleret ſi petra, fleret homo.
Tigris ero; plorare fera modò pergite tigres:
Pergite dura queri Marmora, Marmor ero.

II.

S. Antoninus, ſpectris infernis illuſus.

Nox erat: at Noctem rutila fax æmula Lunæ
Mutato fieri iuſſerat ore diem:
Cùm vigiles ſine teſte trahens Antonius horas,
In ſua cæleſtem vota vocabat opem.
Quas vbi Larua preces Acheruntia ſenſit, ad arma
Continuò ſocios è ſtyge ad arma vocat.

Et

Et vario terrore viјs Nemus omnibus implens
Mille ſuas voces tollere Monſtra iubet.
Mille repentè feras Antonius aſpicit Orci.
Vocaleſq; audit Mille repentè feras:
Setigeros grunnire Sues; rugire Leones,
Et patrio Arcadicos rudere more greges.
Et Libycos barrire boues; & frendere tigres,
Atque vlulare lupos, atque vlulare canes.
Quodq; magis ſyluam confundere cœperat; idem
Mutata vidit rudere voce Sues:
Auritos rugire greges, grunnire Leones,
Et barrire lupos, atq; vlulare tigres.
Informes timuit Nemus hac in imagine formas,
Lunaq; diſcordes horruit excubias.
Sed formas ridens, vocesque Antonius, vltro
Exprobrat imbelli Panica monſtra Stygi:
Et, licet, Orcus, ait; Tigrimq;, Lupumq;, Canemq;,
Atque referre Suem nouerit, atq; bouem:
Ora tamen Porci velocius, induit Orcus,
Nam ſimul addita erat littera, Porcus erat.

III.

Flagellum Chriſti ſanguine purpuratum.

Iratus Domini poſt quàm nudata ſatelles
Intento cupijt terga ſecare flagro.
Sæuitiem voluit refugum damnare ſtagellum,
Immitemq; inter mitius eſſe manum.
Sed parere manus cùm cogeret impia, flagrum
In Domini Tergo protinus erubuit.

IV.

S. Felix, inter aranearum telas ab hoſtibus defenſus.

Vrbs vbi Nola ſtetit prælis vicina Falernis,
Ingenij

Ingenij ſpecimen grandis Arachna dedit.
Multus ibi Lictor veſtigia fortè legebat,
Per quæ viſus erat Myſta dediſſe fugam.
Myſtaq; lictores iam ſenſerat eſſe propinquos,
Iam tergo iniectas penè coire manus:
Et nuſquam loca,tuta fuga,ſupèr vlla;nec vlla
Qua profugus poſſet fallere,vallis erat.
Numinis ergo fidem,querulo vocat ore: vocatam
Numinis extemplo ſenſit adeſſe fidem:
Nam veteli ſuberat felix diſcordia Muri,
Quem vacuo ruptum vidit hiarē ſinu.
Huc ſubiens;hoc,inquit,habes,ſi viuis, Aſylum;
Aut certè tumulum,ſi morieris, habes.
Vix bene dum muri penetrarat in abdita Myſtes,
Cùm patulas lictor reſtitit ante fores.
Suſpectaſq; ratus,ſubijt;niſi viſa iuberent
Iam penè illatum ſigna referre pedem.
Nam grauido velox è viſcere fila tetendit.
Et medios illis clauſit Arachna lares.
Lictor vt hoc ſeptas vidit propetaſmate valuas,
Hunc ſibi ſuſpectum iam negat eſſe locum.
Arceturq; ſpecu,(quis credere poſſit?) aperto,
Ceu foret obiectis ſepta latebra feris.
Quippe iubente Deo,cùm neret aranea telam,
Tela videbatur,Murus ahenus erat.

V.

B. Ignatius,iam cœlo receptus.

Eminus aſpiciens ego quondam Sidera, dixi,
Aſtra placent; Serua res tibi,terra, tuas.
Nunc ipſis aliquid video formoſius Aſtris:
Parcite,ſordetis iam propè & Aſtra mihi.

VI.

Aliud de Eodem.

Qua toties Oculis ſpectaſſe Madentibus aſtra,
Hoſpes in Auſonia fertur Iberus humo ;
Illa, procul ſpectata licet, procul Aſtra placebant,
Sordebatq; mero putida terra luto.
Nunc eadem Loiola videt dum cominus idem
Strata ſub emeritos Aſtra venire pedes ;
Suſpiciant alij gemmata palatia, clamat ;
Iſta, mihi quamuis deſpiciantur, Amo.

VII.

S. Paulus Anachoreta, corui obſequijs paſtus.

In Peluſiaca ſpelæo exegerat vmbra
Secula cornici vix ſuperanda ſenex.
Huc ſubigente metu puer iuerat ille, notatos
Senſit vt affini proditione lares :
Illum nullus ibi, nullum ille ibi viderat : vni
Acta feras inter noxque dieſque fuit.
Sic bis dena ſeni properarant luſtra; nec vllo
Paſtus ab humano vixerat obſequio :
Sed cùm longa famem facerent ieiunia ; ferre
Tunc ſibi morigeram prandia vidit Auem.
Illa ſeni, dum ſolus erat, ſtata fercula portans,
Farrea dimidia pro dape liba dabat.
At peregrè longæuus ei cùm venerat hoſpes ;
Attulit integras ala miniſtra dapes.
Vberiora dari ſi vis tibi fercula ; plures
Inuita; ad numerum fercula Coruus habet.

VIII.

Chriſti facies in velo Veronicæ expreſſa ; ad hominem ſpectatorem :

Cernis, vt in picto liueſcant vulnera velo ?
Et pius à læſo defluat ore cruor ;

Stans

Stant oculi lacrimis; infeſtant tempora ſentes;
Et caput impexis ſquallet inerme pilis.
Forma caret forma; color illi eſt abſque colore:
Quæ fuit arte, rogas, picta tabella? Tua.

IX.

Chriſtus Dominus, tribus telis orbem fulminare paratus; ſed à Beatiſſima Virgine impeditus.

Numen vt excelſo deſpexit ab æthere Terras,
Vidit ibi ſtudijs omnia plena tribus.
Inde ſupercilijs incedere grandibus omnes;
Inde manum vetitis omnem inhiare lucris.
Ignibus inde omnes ardere Cupidinis. Et mox
Iſta triplex plectet crimina fulmen, ait.
Arreptoque manus impleuit fulmine; quale
Sparſerat in clades antè, Gomerrha, tuas.
Iamque ſtatas vindex in pœnas dextra ruebat.
Accidit ad dominos cùm bona Virgo pedes.
Et quò ſpectat, ait, tanti, Deus, ira furoris?
Quemue tribus ferient tela triſeula minis?
Cerno quidem Terræ funeſta piacula; cerno,
Et dudum votis exſecror illa meis.
Si tamen irritant iſti tua fulmina mores;
Quando tuo intactus fulmine mundus erit?
Parce pia punire manu. Non cernis, vt ægro
Hic medicas orbi tendat, & ille manus?
Hic Franciſcus erat; Franciſci erat ille gemellus:
Alter ibi viſus Virgini, & alter erat.
Fulmina nunc peior tim et altera mūdus. An alter
Fulmina Franciſcus qui remoretur adeſt?

X.

Ieſus puerulus Tergum ſerpentis ſtygij calcans.

Grandia

Grandia Lethæi premit infans terga colubri;
Nunquam aliàs orcus tam graue ſenſit onus.

XI.

Aliud ad Eundem.

Vix pede poſſe tuo conſiſtere crederis infans,
Et ſtygiam calcas iam pede vtroq; feram.
Ab ſatis informem planta dignatus es Hydram;
Stare poteſt humeris iam tua planta meis.

XII.

S. Benedictus, tintinnabulo vocatus.

Quà ſuper exeſis informia rupibus antra
Tergeminos ſpectant non procul eſſe lacus;
Hic totam Benedictus erat trieterida: & Hoſpes
Hoſpitis vnius conſcius vnus erat.
Vnus hic & panes, & fercula menſtrua furtim
Et reliquam farto corbe ferebat opem.
Fortè aliquando caua pendens à rupe, ſub imum
Fercula mittebat fune ligata ſpecum:
Tinnulaq; oppleto ſuſpenderat æra caniſtro,
Aera, propinquantum tinnula ſigna dapum:
Cùm petijt ſaxo ſtyx tintinnabula, ne qua
Diſceret allatos hoſpes ab ære cibos.
At nihil orce ſapis, dum tinnula percutis æra:
Percuſſa audiri clarius æra queunt.
Fac tamen, vt nullo Benedictus ab ære vocetur;
Ieiunum poterit muta vocare Fames.

XIII.

In Sacrilegam manum, quæ Chriſtum cecidit.

Annaum ſtanti quondam Chriſto ante tribunal
Inſontem manus eſt auſa ferire genam.

Siſyphe

Siſyphe pone tuas, Ixion exue pœnas;
Omnis in hac debet viuere pœna manu.
Sed facilem ſceleri pœnam cur imprecor? ipſum
Tale ſibi facinus maxima pœna fuit.
Scilicet erubuit Deus inter verbera; quando
Militis in dextra debuit eſſe rubor.

XIV.

Imago B. Aloyſi, in Crucem intenta.

A Crucis aſpectu, Gonzaga pendet Imago.
Ipſa, quod archetypon fecit, imago facit.

XV.

S. Menradus, familiaribus coruis vſus.

Gratuita Menradus aues cùm paſceret eſca,
Quam ſibi de dapibus dempſerat ipſe ſuis;
Alituum venere greges ad prandia iuſſi,
Turbaq; Nutricem viſit alumnna domum.
Venit & aſſuetus furtis; licitaſq; popoſcit
Iam melior, roſtro Coruus hiante dapes.
Sed quernas vbi latro ſudes in inerme patroni
Impius illiſit terq; quaterq; caput,
Concidit ille pius defectis ſenſibus hoſpes,
Et volucrum altrices ſuccubere manus.
Interea de more redit ieiunus ad eſcam
Cernus; at in manibus pabula nulla videt.
Aſſilit ergo frequens, & blandus adambulat; & quã
Sæpe datam meminit, poſcit alumnus opem.
Iamq; latus roſtro, iamq; alà verberat; ipſas
Officijq; manus vngue iocante monet.
Parcere Menrado ſi fuſtis noluit; iſti
Debebat ſaltem parcere fuſtis aui.
Nunc non vna tibi, latro, hæc fuit, impie cædes.

Mactai

Mactaſti inſontes fuſte fameque duos.

XVI.

Puerulus Ieſus, gratiæ plenus.

Cùm Deus humanæ promitteret omnia genti,
Quæ vel habet Tellus, quæ vel Olympus habet:
Obſtupuit nimio turbatus homuncio voto,
Nec ſibi ſat laxos eſt ratus eſſe ſinus.
Non capit, o Superi mea veſtram anguſtia gazã;
Nec breuis effuſis ſufficit arca bonis.
Componi poterunt hæc votis dona duobus;
Sit ſinus hic maior; Gaza ſit iſta minor.
Cauit vtrumq; Deus; dum per Compendia, paruo
Omnes in pueri corpore clauſit opes.

XVII.

Beatiſſima Virgo, & S. Eliſabetha.

Virgo parens Ieſu; Genitrix Ioannis Eliſa.
Felix quæq; ſuo pignore Mater erat.
Magna ſed ante alias fuerit licet vtraq; Matres.
Vtraque prole ſua debuit eſſe minor.

XVIII.

Angeli infrà, circaque pedes Beatiſſimæ Virginis adpicti.

Libera ſublimi portatur in æthere Virgo,
Et colit impoſitos ſubdita Luna pedes;
Aligeri circaq; volant, infraq; Miniſtri;
Ne mirare; ſuprà nemo volare poteſt.

XIX.

S. Vvinalocius, mare ſiccans, & aridam irrigans.

Stabat in Oceani fugiturus littore; ſed nec
Nauta,

Nauta, nec in ſterili littore nauis erat.
Quo tendemus? ait, VVinalocius: Impedit omnem
Seu defectu ratis, ſeu maris vnda viam.
Sed licet obſtet, ait: pedibus tamen aquora noſtris
Omnia reiecta peruia puppe dabo.
Aequoris inde manu VVinalocius increpat vndã,
Et refugo hinc atq; hinc paruit vnda ſalo.
Vitrea dixiſſes inſurgere mænia; vidit
Qualia Erythreo ſurgere turba mari.
Tranſiijt ergo pedes, mirantibus æquoris vndis,
Inq; ſuum rediijt tranſita lympha vadum.
Ad loca ſed poſt quàm VVinalocius arida venit,
E ſquallente nouas puluere duxit aquas. (dit?
Quis nouus hic Moſes? Vbi lympha eſt, lympha rece-
Nulla vbi lympha fuit, lympha repentè fluit.

XX.

Ad Beatiſſimam Virginem, pro infantulo dormiente excubantem.

Sopiti bona claude parens duo ſidera nati;
Orbis habet ſoles, te vigilante duos.

XXI.

Imago Pueruli Ieſu, veriſſimè lacrimantis.

Cernere ſiquis auet rorantia Numinis ora,
Lapſaq; per madidas viua fluenta genas:
Cernat Apelleis hæc ora natantia guttis;
Tinctaq; diuinis ora putabit aquis.
Quàm ſimiles ars fecit aquas? Hanc flere tabellã
Siue Deus vidit, ſiue tabella Deum.
Imò ſuos iterum ſi Numen funderet imbres,
Crederet hæc imbres eſſe tabella ſuos.

S. Bar-

XXII.

S. Barbara Virgo Mart.

Barbarica mihi nomen erat gentile puella,
Id genitrix nomen iuſſit, id eſſe pater.
Sed dum vita meos oſtendit publica mores,
Mentitum nomen ſe videt eſſe meum.

XXIII.

S. Iodocus, annona diuinitus miſſa paſcitur.

Arcta fames, vacuaq; grauis penuria menſa
Auia deſerta cinxerat antra caſa.
Regius exul ijs Iodocus agebat in antris,
Pulſabatq; pia perdius aſtra prece.
At quia dura fames ſpem vincere perſtitit omnem,
Atque manus nullam prabuit vlla ſtipem:
Terra rogatur opem? ſed opem negat arida tellus;
Imploratur Homo? ſed nihil audit Homo,
Audijt vnda precem: nulloque repente Magiſtro
Miſit pane graues ad famis antra rates.
Verterunt elementa fidem: Sitientibus olim
Vnda dabat potum; nunc dedit vnda cibum.

XXIV.

Statua S.Petri, aſſiduè lacrimantis.

Ecce genas? longi monimenta perennia luctus:
Fundit adhuc veteres forma ſuperſtes aquas.
Innumeris peccaſſe putas hunc noctibus: vna eſt:
Noctem vnam innumeri iam doluere dies.
Hei mihi: quàm longè, Petre, differo? Plurima Noxa
Nox fuit; & pœna vix fuit hora mihi.
Erramus. Mea, Petre, tuis iam culpa querelis
Conuenit; & lacrimis iam tua culpa meis.

Com-

Commutare decet. Lacrimas ego fundere pergam:
Parcere tu lacrimis incipe, Petre, tuis.

XXV.

Beatiſſima Virgo, ſtellis ornata, & filiolum vlnis complexa.

Stella humeros, & mitra caput, licet, aurea cingat:
Implent dona meos nobiliora ſinus.

XXVI.

Anachoreta anonymus, difficili aquatione vſus.

Sueuerat aſſiduus longinquo ex amne, remotum
In magale ſuam ferre Sititor aquam:
Denique pertæſus ripa decreuit in ipſa
Contiguam lymphis ædificare caſam.
Hac meditãs, hauſtum referebat ab amne liquorẽ;
Iamq; extremus, ait, tu meus eſto labor.
Alteram enim Phœbus cùm lucem oſtenderit orbi,
Non eris à laribus lympha remota meis.
Dixit, & obuerſus cæleſtem vidit Ephebum
Obſeruare ſuos & numerare gradus,
Attonituſq; rogat, quæ cauſſa ſubegerit ipſum
Sollicitè poſitos dinumerare pedes?
Ille, quot, inquit, habet ſollennis aquatio paſſus
Tot ſua quiſque tuus præmia paſſus habet.
O numera: Duplicabo gradus, ait alter; & hauſtas
Littore ab extremo ferre placebit aquas.
Longius indè duplo ſolitas contendit ad vndas:
Viſuſque eſt duplo iam labor eſſe minor.

XXVII.

Beatiſſima Virgo, ab Angelo ſalutata.

Mortali cæleſtis Aue cùm lingua puella
Diceret, ò ſignum grande ſalutis Aue:

Erubuit mutata genas vultum puella,
Et ſua in obiectam lumina fixit humum.
Conuenienter humi, Virgo, tua lumina figis,
Omnia ſunt oculis inferiora tuis.

XXVIII.

Angelus B. Virginem ſalutans.

Virginis ora Sacer cùm talia cerneret Ales,
Qualia nulla hominis viderat ora prius:
Ad ſocios conuerſus, Humi procumbite, dixit,
Terra aliquid, Superi quod venerentur, habet.

XXIX.

Simeon Stylita.

Quæ noua ſublimi libratur in aere moles?
An rediuiue tuum Phœbe coloſſon habes?
Stat Simeon, oculiſq; videt ſublimibus aſtra,
Excelsòque humilem ſub pede ridet humum.
Nulla dies illum, Nox cernit nulla iacentem,
Nec cernit Soles ille, nec Aſtra ſedens.
Stans videt vſq; diem, videt vſq; recedere noctē,
Stansque aliam noctem, ſtanſque redire diem.
Sic vnam per luſtra premit plus dena columnam,
Et Simeone prius feſſa columna fuit.
Nubibus ex altis mortalia deſpicit: & ſe
Siue aduerſa ſupra, ſiue ſecunda, videt.
Iam cingare licet Simeon à nubibus iſtis;
Clarus in his orbi nubibus eſſe ſoles.

XXX.

Chriſtus ad ingratum hominem; die Natali.

In ſtipula ſectoque puer dum vagio culmo,

Me

Me colit obnixo ruſtica turba genu.
Stellata toties ego nunc tono maior ab aula,
Maioremque minùs me tamen illa colit.
Ingenio cogam: ſi non niſi parua coluntur,
Ad ſtipulas infans ergo redibo meas.

XXXI.

Imago Beatiſſimæ Virginis.

Pingeret ipſa ſuos ſi iuſſa modeſtia vultus,
Virginis hæc huius pingeret ora ſibi.
Hinc, puto, Cœlicolis eſt tanta modeſtia; poſſunt
Illam de vultu diſcere, Virgo tuo.

XXXII.

Zeno Anachoreta ab Angelo reficitur.

Ibat inexpliciti nemoris per deuia Zeno,
Quale tuum fertur, Creta, fuiſſe nemus.
Et neque iam gnarus quo tramite pergeret vltrà,
Et neque qua demum parte rediret, erat.
Interea capere ſimul diſcedere vires,
Et gelidi nullum robur habere pedes.
Eſca viatori deerat ſimul omnis, & vnda,
Inque via nullam viderat erro viam.
Opportunus ibi ſublimibus ales ab aſtris
Attulit in grauido munus vtrumque ſinu.
Ille diu dubius panem præferret, an vndam?
Suauis enim & panis, ſuauis & vnda fuit.
Sæpe iube Zeno vires ſuccumbere; Morbum,
Talis vbi eſt Medicus, vel ſimulare velim.

XXXIII.

Ad B. Magdalenam in charta lacrimantem.

Seu tumulum fratris, ſeu Chriſti buſta reuiſis.

BIBLIOTECA NAZIONALE TORINO

Seu notos Domini procidis ante pedes:
Tota mades lacrimis; & in omnibus vna tabellis
Aſſiduo pictos imbuis imbre ſinus.
Quando voles fletus, bona Magdali ſiſtere pictos?
Cùm facies viuis veſtra madebit aquis.

XXXIV.

S. Lazarus, ante Ianuam diuitis abiectus.

Lazarus informi deformis ab vlcere, paruam
Oratum à magnis Ciuibus ibat opem:
Venit ad ingentem poſtremò diuitis aulam,
Certam ibi pellendæ ſpem ratus eſſe fami.
Ebria enim ſonuit Calicum aula trabonibus ipſaq;
Exundante fores immaduere mero.
Ergo parare preces, & vota mouentia, perſtat:
Eſuriens potas Lazarus ante fores.
Hic quamuis ſtridente vapor nidorque culinæ
Plurimus, immenſas proderet eſſe dapes.
Exiguæ Cereris micam tamen ille popoſcit;
Quæq; petita fuit mica, negata fuit.
Crudelem attoniti Dominum fugere Moloſſi,
Et parcam auerſi deſeruere domum.
Spectatoque pedum mananti pure, iacentem
Ante ægrum placidi procubuere canes.
Et ſimul exſerto blandæ propetaſmate linguæ
Certarunt laceros lambere quiſque pedes.
Quis docuit mores in auaris ædibus iſtos?
A veſtro certè non didiciſtis hero.
Dimigret in terris pietas, non emigrat: Eſſe
Quando recuſat homo, ſcit Canis eſſe pius.

XXXV.

Puer Ieſus, ſupra ſuum Nomen inſiſtens.

Ipſe tuum inſiſtis, Ieſu pulcherrime, Nomen;

Stare

Stare loco nuſquam nobiliore potes.
Nomen enim, famulo, quod adorant poplite reges;
Solùm infra dominos debuit eſſe pedes;

XXXVI.

Chriſtus, ſpinis coronatus ad hominem.

Mitia quòd cingant impiexi tempora ſentes,
Cœleſteſque tegat ſpinea ſilua comas.
Includenda nouo mea ſunt mihi tempora ſepto;
Paullùm vt ab humana ſint mihi tuta manu.

XXXVII.

S. VVvlmarus, crepitaculo ad cænulam vocatus.

Silua erat; & vacuæ VVvlmarius incola ſiluæ;
Et comes in ſilua nemo ſecundus erat.
Solus ei patrijs germanus ab ædibus, omnem
Sæpe miniſtrato pane ferebat opem.
Sed quoties veniebat opem laturus, vt alter
Eminus, allatas ſciret adeſſe dapes,
Inſonuit rauco ſtridore; famemque citauit
Penſilis iligna malleus in tabula.
Hoſpes ibi, quamuis auræq; vndæq; ſuſurros;
Facundaſque libens aure probaret aues,
Germano pulſante tamen, de valle reuerſus
Stridentem tabulæ cœpit amare ſonum.
Et, licet, inquit, aues cantarint ſuauiter omnes,
Malleus accinuit ſuauius iſte mihi.

XXXVIII.

S. Scholaſtica, ritu columbæ in cœlum euolans.

Vltima clauſiſſet cùm fata Scholaſtica, tolli

Candida confeſtim viſa columba fuit.
Quam Benedictus vbi conſpexit ad aſtra volantē,
Nunquam alias cupijt Dædalus eſſe magis.

XXXIX.

S. Sebaſtianus, ad ſagittarios tortores.

Brachia ſilueſtri religantur inermia trunco,
Aſtrictoſq; tenet barbara ſilua pedes;
Ipſa etiam careant mea ne præcordia ſilua,
Penè aliam ſiluam veſtra ſagitta facit.

XL.

S. Clara, ferculum Euchariſticum præ ſe ferens.

Prætentum geſtas ipſo præ pectore Solem;
Iam bene te Claram dicere virgo potes.

XLI.

S. Landelinus, fontem eliciens.

Cùm fera Santonica ſquallerent prata Saburra
Siccaq; fontanas terra negaret aquas:
Perculit elato ſitientia Teſqua bacillo
Hoſpes; & in baculi verbere pondus erat.
Imperium nam terra viri mirabile ſenſit;
Fundere prompta omnes, quæ peterentur, opes.
Auxilium rogat ille Siti: neq; Terra recuſat,
Seu danda vnda foret, ſeu mera danda ſiti.
Dixiſſet ſe velle merum; mera vina dediſſet;
Mellea dixiſſet flumina, mella daret.
Optaſſet Terra lac iret ab vbere; iiſſet
Lacteus inſuetis humor ab vberibus.
Tãdem vndam optanti, Tellus dedit illicet vndã:
Gratior hæc illi melle meròque fuit.

Nunc

Nunc ſcio, cur Tellus tam prompta profuderit vn-
Nã percuſſa grauis verbere, fleuit Humus. (das?

XLII.

Puеruli Ieſu fuga in Aegyptum.

Vix ingreſſus erat vicini Regna Canopi
Bethlemius profuga cum genitrice puer:
Vndiq; fracta Stygis crepuerunt monſtra; ruentèſq;
Obſtupuere ſuos fana profana Deos.
Sic totus placidi tremit orcus ab ore puelli
Quid, quando iratum viderit orcus, aget?

XLIII.

Chriſtus fune ligatus, ad mortales.

Brachia perplexus conſtringit inermia funis,
Atq; iniecta duplex vincla lacertus habet.
Terra timere mei iam deſine fulminis iras,
Nulla queo vincta ſtringere tela manu.

XLIV.

Ieſus infantulus, in ſinu beatiſſimæ Virginis.

Hunc ego ſæpe ſua poſcebam a matre puellum,
Quem mea complexu ſtringeret vlna ſuo.
Sed mater toties orata, negauit; & illum
A ſolito auelli noluit illa ſinu.
Hanc quoq; ſæpe ſua poſcebam a prole parentem,
Acciderem charos cuius ego ante pedes.
Sed proles toties orata, tenacius hæſit,
Et ſine ſe Matrem noluit eſſe ſuam.
Quid faciam? Negat hæc puerũ; negat iſte parentẽ
Nec vult alteruter ſe dare, vterque dabit.
Nam matri eripiam puerum; materq; ſequetur.

Vel matrem eripiam; ſponte ſequere puer.

XLV.

De Imagine beatiſſimæ Virginis, filium ſinu geſtantis.

Quiſquis es, abſq; meo qui me vis pingere nato,
Me ſine me potius pinge, dolebo minus.

VLVI.

S. Sabbas, lacrimis fontem eliciens.

Dum negat impeto Inueni lux tertia potum,
Et metuunt quartam torrida labra diem,
Iam pallere color, iam victa occumbere vires,
Et nullus vitæ cœperat eſſe vigor:
Nec niſi lucus erat circum, & plaga inhoſpita circum,
Inq; illa Sabbas, & comes ille plaga.
Inſtitit hic fontem ſitienti quærere Sabbas,
Quæſiti nuſquam copia fontis erat.
Quæſijt humenti ſtagnantem in valle paludem,
Stagnabat nullis vallibus vlla palus.
Vertit ad aerias poſtremò lumina nubes,
Nulla in ijs ſignum nubibus vnda dabat.
Fleuit; & è lapſa ſalierunt flumina gutta,
Neſcieras fontem tam propè, Sabba, tuum.

XLVII.

Ad beatiſſimam Virginem in tabula depicta & cælitibus, queròque Ieſu cinctam.

Virgo, tuas circum placidè conſidere plantas.
Æthereum famulo cum grege cernis herum.
Ergo tuum biſſena, licet, caput aſtra coronent:
Cingunt ſerta tuos nobiliora pedes.

XLVIII.

XLVIII.

S. Thecla, Virg. Mart. inter feras picta.

Tuta feras inter iam pictas viuit imago;
Vixi inter veras olim ego tuta feras.

XLIX.

B. Magdalena, ad Crucem procumbens.

Magdalis vt fixo moribundum in ſtipite vidit,
Quod quondam Aſſyrio lauerat imbre caput;
Et validis penetrata pedum veſtigia clauis,
Perq; decuſſatas brachia tenſa trabes;
Stipite penderent humili ſi brachia, dixit;
Ferrem ego nunc palmis oſcula, Chriſte, tuis.
Scala foret; peterem terebrati pectoris antrum,
Ablueremq; meis vulnus hians lacrimis.
Stans ego mulcerem madidis duo genua labellis;
Nunc poſſum extremos prendere flexa pedes.
Malo pedes, ah malo pedes; pars corporis iſta
Iam didicit lacrimis ima fauere meis.

L.

S. Kvnegunda, inter ignes illæſa.

Teſtatura viro ſaluum Kvnegunda pudorem,
In cadente libens vomere fecit iter.
Exploratorem ſed vbi pede contigit ignem,
Non fuit in planta ſenſus; in igne fuit.

LI.

Apollonius Anachoreta.

Nil aderat, niſi turba frequens, & plurima ſilua
Robora; & in ſilua nil niſi multa fames.
Solus in hac ſilua, turbaque, fameque Sacerdos

Magnanima turbam voce famemque ſitit,
Quippe manus cœlo cum tenderet, illa iubetur.
Quaſlibet eſuriens poſcere turba dapes.
Ille volema petit Syrio dependula ramo;
Auditusq; ſtatim poma volema videt.
Mala alius raro ſibi munere Perſica poſcit.
Perſica confeſtim mala cupita capit.
Hic ſibi vina rogat Campano Maſſica prælo.
Campanoque bibit Maſſica vina cado.
Hic niueos optat, molliq; ſiligine panes,
Continuò optanti miſſa ſiligo fuit.
Paſtani placeāt violaria naribus horti;
Dentibus hac potuit ſilua placere magis.

LII.

In imaginem B. Agathæ.

Alternus viden vt graſſetur in vbera tortor?
Carnificesq; ferat Secta papilla manus
Nec fluat humor adhuc: Dubitat natura, mamil-
Candidus has deceat, purpureus ne liquor, (læ

LIII.

De fœdere inter cœlum terramque icto.

Diſcordes animos cœlumq; ſolumq; gerebant,
Et nulla audita mentio pacis erat.
Fœdera ſed poſt quàm dare mutua venerat ales;
Terra ſuam cauſſam dixit, & Aſtra ſuam.
Quippe pater terris, & mater defuit Aſtris,
Res vtriſque pari iure cupita locus.
Lis deciſa fuit; coierunt fœdera. Noſtris
Iuſſa nouum Terris aſtra dedere patrem.
Aſtris Terra nouam pacta eſt dare libera matrem;
Sic coiere lucro fœdera penè pari.

LIV.

LIV.

De S. Catharina Senenſi, ſpinis coronata.

Spinoſo Catharina ſibi cùm tempora ſerto,
Et vepribus ſeptum cerneret eſſe caput.
Cingite crudeles mea dixit, tempora, vepres;
Non mea ſerta mihi, ſed tua, Chriſte, dolent.

LV.

S. Guthlacus, ex Rege Anachoreta.

Patria regalis, Guthlace, palatia tecti,
Et quicquid rerum, quicquid opumq; fuit,
Ipſa Semiramij faſtigia deniq; faſtus.
Doceris aquorea poſthabuiſſe caſa.
Scilicet obſeſſam pelagi ſpumantibus vndis.
Eſſe tibi cenſes regia tecta, petram.
Hic in pane dapes; hic potum quaris in vnda,
(Quanto erat in veteri lautior eſca domo)
Squamigeres alto tamen vndiq; ab aquere piſces.
Pennigeroſq; vides pranſus adeſſe greges.
Ac cinis iſta tua turba inter prandia menſa.
Adnatat ad placidos illa caterua pedes.
Nempe tua cupiunt menſa nunc eſſe miniſtri,
Qui prius eſſe tuas ſe meminere dapes.

LVI.

Ad Chriſtum Dominum, in ludo ſpinis coronatum.

Ludit adhuc lictor tua circum tempora, Chriſte;
Ah: quid aget, quando ſerius eſſe volet?

LVII.

Nathanael, orci inſidijs petitus.

Vt clauſi penetrale laris reſeraret, & arctas
Panderet eluſo Nathanaële fores,
Inſtitit infernus, licet vſque occumberes, hoſtis
Vſque noua cautum fallere fraude ſenem.
Altera namque ſubit, mox altera, & altera in ora,
Ora ſuis credit congrua ſiqua dolis.
Hac pueri in laruam; in laruam hac ſubit arte virilem.
Deprenſuſque tamen virque puerque fugit.
Mox venit vt piſtor; mox vt piſtoris Agaſo;
Et mox quod piſtor, mox quod Agaſo; facit.
Iamque grauem ducens ſenis ad magalia mulam,
Perſonatus, opem, mulio clamat, opem:
Mula ait, ingenti ſuccumbit onuſta caniſtro,
Porge manum; panes fert mea mula tuos.
Audijt orantem Senior; foribuſque recluſis,
Extulerat primo limine penè pedem.
Ora tamen neſcens Plutonia, riſit; &, emptos
Hos mihi, ait, panes hoc crucis ære volo.
Monſtratumque manu crucis obijcit indice ſignũ;
Et cruce, tota Ceres illa ſoluta fuit.

LVIII.
De milite ad Chriſti tumulum excubante.

Vrgeat impoſitum licet oſſa recondita ſaxum,
Et tumulum armato ſepiat haſta metu:
Oſſa tamen fugiunt rupto rediuiua ſepulcro,
Et ſtupet eluſas irrita tumba feras.
Et pauidus cuſtos abiectis diffugit armis.
Quemque prius tumulum ſepſerat haſta, timet.
Nunc alto ſurgente times tibi funere, cuſtos?
Plus olim incipies ipſe timere Tuo.

He-

LIX.

Heraclides, cruce ſerpentem fugans.

Ora lauaturus putealibus arida lymphis.
E ſtagnante ſenex fonte trahebat aquam.
At pia; quo Phlegethon deluderet hoſpitis ora,
Clam demerſa ſuis imbuit hauſtra dolis.
Ergo venenatis vbi vaſa reduxit ab vndis,
Admouitque hauſtris arida labra ſenex,
Hydria deformes habuit conſpecta colubras,
Vt propè neſcires Hydria an Hydra foret?
Senſit adeſſe ſtygis ludibria ſueta; nec ipſe
Ludere conſueta diſtulit arte ſtygem.
Nam ducta cruce ſignat aquam; cruce perculit Hydram;
Excuſſoq; bibit vana venena metu.
I nunc, & liquidos, ait, infice vipera fontes;
Quando eris Hydra mihi; claua erit iſta tibi.

L X.

De puero Ieſu duodecenni, inter Beatiſſimam Virg. & B. Ioſephum medio.

Stat puer, & geminum ſibi iungit amore parentē,
Et geminus puerum ſtringit amore parens.
Illa tenet dextram pueri; tenet ille ſiniſtram;
Dignus vterque manu tali, & vtroque manus.
Reſtat adhuc, video, pueri ò pars tertia reſtat:
Nemo pedes prenſat: da mihi, Chriſte, pedes.

LXI.

De eodem, inter B. Virg. & S. Anna medio.

Huc genitrix natū trahit; huc trahit Anna nepotē,
Illa ſibi totum flagitat, illa ſibi.

Ah differ, bone, differ adhuc decidere litem.
Litis ego tantæ tertius Actor ero.

LXII.

Ioannicius Eremita, cui menſtruum victum paſtor ferebat.

Arcano ſpelea loco ſibi legerat exul,
Conſcius arcani nec niſi paſtor erat:
Is nullum exilij pro cauſſa crimen habebat,
Maxima ni crimen cura ſalutis habet.
Multa ibi ſuſpirans, lacrimans ibi multa; dicabat
Sideribuſque ſuas cælitibuſque preces.
Aſt vbi ter denas ſolis dedit orbita luces,
Curuauitque arcus altera luna ſuos.
Menſtrua ieiuno conſueuit pabula paſtor,
Et vena pactam ferre fluentis opem,
Hinc auidè Lunam ieiunus, & Aſtra videbat:
Longa fames illum fecerat Aſtrologum.

LXIII.

De S. Cæcilia, tribus, vulneribus ſauciata.

Ter tentata mea fuit in ceruice ſecuris,
Et collo toties indita plaga meo.
Nec veteri nocuere tamen tria vulnera formæ,
Magna ſed in plagis lucra fuere tribus.
Nam quo ſueta prius fulſere monilia collo;
Nunc tria purpurei flumina fontis eunt.
Illa nimis paucas habuere monilia gemmas,
Hoc quota fonte cadit guttula, gemma cadit.

LXIV.

De Cælitæ iuxta B. Cæcilia picto.

Dum digitis pangit Virgo modulatibus odam,
Nobile

Nobile diuinus plectit ephebus ebur.
Virginis ille modos cantando vincere certat,
Certat & iſtius vincere Virgo modos.
Pergite vterque diu contendere, pergite: veſtri
Dummodo ego cantus arbiter eſſe queam.

LXV.

Anachoreta Anonymus, iracundiæ medicinam quęrens.

Cùm toties animi Therapeutes ferueret ira,
Inceptis quoties turba moleſta foret.
Sæpe ſibi legem Spartano more ferebat,
Qualiacunque forent, ferre, tacere, pati.
Mox tamen ac rediјt noua lux, noua bulliјt ira,
Et mens Spartani neſcia moris erat.
Ne qua proin iterum violentior ira ſubiret,
Clam deſerta volens fugit in antra Senex.
Tãdẽ, ait, (ad ſtrepera dũ murmura cõſidet vnda)
Exulat hinc ira turba miniſtra meæ.
Dixit, & immergens ſitientem in flumine teſtam,
Fregit ad occultam vaſa caduca petram.
Impatienſque, petra ſuccenſuit; & Superi inquit,
Hic etiam petra eſt iſta moleſta mihi.
Ergo itidem hinc fugiam turbamque petramque.
Quid erras?
Non tibi turba: tibi tu fugiendus eras.

LXVI.

De flagellis, à milite in tergum Chriſti intentis.

Picta quod elatis ſtringuntur lora lacertis,
Libratiſque inſtant pendula flagra minis.
Nulla terga tamen violant innoxia tactu;

Crimi-

Criminis ipſa ſui diriguere metu.

LXVII.

Chriſti corpus, in maternis brachijs depoſitum.

Eheu, flebile munus: imperatos
Crudeles oculi parate fletus.
Defecta cubat in ſinu parentis
Forma lugubre decolore pondus.
Squallenti coma pectitur vepreto.
Et ſparſus faciem cruentat humor,
Languent ora, labat ſupina ceruix,
Et tuber laceros renudat artus,
Foſſi vulnera pectoris fatiſcunt;
Diro eſt dextera ſauciata ferro,
Ferro ſaucia laua; & efferatis
Stant veſtigia perforata clauis.
Qui ſicco potes hæc videre vultu,
Sicca cernere nil merere vultu.

LXVIII.

De Senis Anachoretæ ridiculo conſilio.

Fictilis ex humili pendebat fornice trulla,
Cui ſua conſuerat credere mella ſenex.
Illa fami canas, & prandia ſueta parabat,
Lautitiasque ſibi quaslibet illa dabat.
Nec tamen hoc victu conſumpta erat olla diurno,
Multa ſed in lucro copia mellis erat.
Ergo ſibi locuples temere dum creditur, iſtac
Vendita quantum, inquit, mi dabit olla lucrū?
Fortaſſe dities emam conflato ex ære bidentem;
Fœta bidens totum mi dabit vna gregem.
Inde boues, & tota boum inde armenta dabuntur;
Inde

Inde domus; magna denique verna domus.
Quiſi verna dolis fuerit vernilibus; illi
Sic vernile meo fuſte dolabo caput.
Elatoque Senex baculo ferit inſcius ollam;
Pertuſoq; cadit mel ſimul omne cado.
Elicuit Moſes duplici ſibi verbere lymphas;
Elicit hic uno verbere mella ſibi.

LXIX.

Ad Chriſtum, felle potatum.

Chriſte rogas gelidam labris arentibus undam;
Sed datur imbutum fellis acore merum.
Barbara ſi vitæ nolebas parcere turba,
Cur ſaltem extremam non miſerare ſitim?
Perge tamen: potus madeat licet omnis Aceto,
Fiet in Ambroſio melleus ore liquor.

LXX.

Ad Eundem, in cœlum redeuntem.

Aſtra per immenſos quæris tibi, Chriſte receſſus:
Sic humus ergo oculis ſorduit iſta tuis?
Scilicet Aſtra placent: Aderunt, ſi manſeris, Aſtra,
Nam, quocunque loco manſeris, Aſtra facis.

LXXI.

S. Epiphanius Phænix, aquæ fontem effodiens.

Horrida per nemorum, per & invia & avia Phænix
In ſterilem demum venerat hoſpes agrum:
Nuſquam ibi per valles currebāt flumina; nuſquā
In vacua felix herba virebat humo.
Vidit eam, miſeratus, humum; rapta q; bipenni
Currere iusſit aquam; juſſa cucurrit aqua.

Juſſis

Iuſſit in indocili noua naſci germina prato,
Germina in indocili nata fuere ſolo.
Expectabat adhuc plaga barbara; ſiqua iuberet
Fundere plura ſinu; fuſaque plura forent:
Noluit ille dari ſibi plura; ſed omnia fuſis
Hinc mihi ſunt herbis, hinc data, dixit, aquis.
Hunc potuit vilis locupletem reddere lympha;
Optima nos inopes reddere vina ſolent.

LXXII.

De imagine S. Caroli Borromæi.

Carolus hos oculos; hæc Carolus ora ferebat,
Aſſiduas faceret cùm pia lingua preces.
Cùm ſacra mortali fulgerent tempora mitra,
Et patrio ſtaret purpura nixa pedo.
Nunc alios vultus gerit, altera Carolus ora,
Carolus æthereo pulcrior in ſolio.
At nondum, ò Superi vobis ea pingimus ora;
Noſtra nihil veſtri Terra coloris habet.

LXXIII.

De Ioanne Patritio, qui B. Virginem ex aſſe hæredem fecit: Ad Illuſtriſſimum Henricum Principem, Templi Mariani conditorem.

Patritios cenſus, aurique talenta rubentis,
Craſſeaſque pius Ciuis habebat opes:
Sed ſpes nulla viro natorum, nulla nepotum,
Quos patrij hæredes ſcriberet aſſis, erat.
Verſus ad Aſtra proin ſterili cum coniuge; Gazæ
Monſtrate hæredem, vos, ait, Aſtra, meis.

Mon-

Mōſtrarūt hinc Aſtra Petrum; Petri inde gemellā,
Cælituumq́; alios inde, aliosq́; duces.
Ante alios etiam magni monſtrata Tonantis
Mater erat, ſolo Virgo Tonante minor.
Ciuis & hos vbi vidit, & hos; Hic, inquit, haberi
Quilibet ære meo dignus & Aſſe poteſt.
Tu tamen, ò Virgo, Superis ex omnibus, hæres
Dignior iſtarum ſola videris opum.
Tantùm oſtende locum, cupias vbi Templa locari;
Aere meo fieri Templa iubebo tibi.
Hoc, ait illa, loco; quo, dum polus arſerit æſtu,
Videris hibernas manè iacere niues.
Vidit; & educto magna ad faſtigia Templo.
Eſſe ſibi hæredem Virginem ab Aſſe iubet:
Nunc tua, Magne, parem, Princeps, in Virginis adē
Dextra ſuas fudit, non numerauit opes.
Ergo quid hæredes putat hic ſibi viuere nullos?
Hæredem exempli te videt eſſe ſui.

LXXIV.

S. Athanaſij innocentia, mirabiliter oſtenſa.

Hic erat ille, locis excluſus ab omnibus Exul,
In quem iurati mundus & orcus erant.
Cui poſt quàm pars nulla fuit ſuper orbis in orbe
Præbuit occultos tumba paterna lares.
Vna viri prohibet ſubſcribere ſyllaba nomen.
Qua modicè Graio diſtat ab Athanato.
Athanatus tantiſper erit. Quem teſte nefandus
Inſontem ſtuduit perdere ciuis anu.
Hunc ea dum falſo traducit adultera probro,
Ereptique reum vana pudoris agit:
Criminis auctorem digito monſtrare iubetur;

(Nulla

(*Nulla vnquam digiti tam bona culpa fuit.*)
Stabat enim Athanato quidã cũa et omnia diſpar,
Quam diſpar Thanato vixerat Athanatos;
Hunc anus intẽto digiti indice mõſtrat: & hic eſt,
Hic violentus, ait, prædo pudoris, hic eſt.
In latus hæc dixit mulier conuerſa ſiniſtrum,
Ad dextram adſtaret cùm latus Athanatus.
Riſit hic; &, cauſſam nihil eſt opus, inquit, vt orem.
Hoc mea patrono cauſſa eguit digito.

LXXV.

De imagine S. Matthæi, Euangelium ſcribentis; alato cælite iuxtim adpicto.

Seria in albenti Matthæus ſcribere charta,
Manſuroque parat tradere magna libro.
Non procul alati ſpecies expectat Ephebi,
Inque manu nigri vaſa liquoris habet.
Sola caret penna Matthæi dextra: ſed adſtat
Aliger; hinc pennam Scriptor habere poteſt.

LXXVI.

S. Baptiſta in tabella.

Adſtantem digitos intendis mutus in Agnum;
Non poteras clamans dicere plura mihi.

LXXVII.

De S. Hieronymi lacrimis & fame.

Illyrici viden vt longæuus Dalmata cæli
Verberet impacta pectora nuda manu:
Seu grauis affuſas illi ſitis imperet vndas,
Siue fames poſitas ſuadeat vlla dapes;
Ille famem pergit lacrimis reſtinguere fuſis;
Ille grauem viuo diluit imbre ſitim.

Ecce tenet lapidem compreſſo dextera pugno,
Iratuſque notat liuida membra ſilex.
Et flagra feſſa iacent; tergoque iterata minantur.
Arcanuſque gemit muta per ora dolor.
Et tamen illud adhuc veniunt Sirenes in antrum,
Bethlemiumque ſubit maxima Roma ſpecum.
Ipſa Venus Veneriſq; venit laſciua propago,
Nec Silicem viſum, nec flagra viſa timet.
Perge ferire; Venus ſi viſa timere recuſat
Flagra; flagro certè tacta timere volet.

LXXVIII.

De Chriſto duodenni puerulo, docente.

Cecropiæ veſtros ſeruate Platonas Athenæ;
Nomina Socraticæ magna tacete ſcholæ;
Voſque Stagirei ceſſate docere Nepotes,
Nos potuit paruus plura docere puer.

LXXIX.

S. Baptiſta puerulo Chriſto pomum offerens.

Vilia dona puer blandiſſime tolle; ſat illa
Contactu facies tu pretioſa tuo.

LXXX.

S. Aegidius à Cerua paſtus.

Antrum erat, obſcura longè domus auia ſilua,
Nulla vbi nec farris ſpes, neque frugis erat.
Huc ſeu defectas premeret ſitis arida fauces,
Seu grauis Aegidio pergeret eſſe fames;
Vbere diſtento veniebat cerua; datoq;
Lacte famem ſueuit tollere, lacte ſitim.
Hac dum fortè petit reparando paſcua lacti.

Fertur

Fertur in impaſtos territa cerua canes.
Continuò clamare Viri, latrare Moloſſi,
Inq́; feram dentes, inq́; feram ire pedes.
Quos peterent deprehenſa feræ veſtigia montes?
Spes profuga in nullis montibus vlla foret.
Abderet in dumos ingentia tergora? dumi
Deprenſa fierent certa Macella feræ.
Aegidium petit ergo. Fuga nuſquam aptior vſquā
Vllus erat Ceruæ creditus eſſe locus.
Venit, & ante pedes ſeruata quieuit alumnos,
Securoq́; ipſos terruit ore canes.
Nulla operam nutrix felicius vlla locauit:
Lac dedit; & lacte vita repenſa fuit.

LXXXI.

Vox auari moribundi, ad hæredes.

Momentum vixi; morior victurus: & illuc
Solus, neſcio quò, non rediturus eo.
Nunc hæres, quicunque meæ ſucceſſerit arcæ,
Hæredem ille meæ ſe ſciat eſſe viæ.

LXXXII.

In Caluam mortualem, in charta depictam.

Oſſa patent; geminique oculis extorribus orbes,
Ruptaque conuulſi ſepta molaris hiant.
Cæſaries nuſquam eſt: vacat area depilis, & quæ
Vultu inerat nuper plurima, nulla caro eſt.
Auribus Auris abeſt: vacuoque ſub aggere fractus
Oſſea pro naſo mania naſus habet.
Quiſquis es, hanc huius licet oderis icona monſtri,
Archetypon monſtri tu tamen huius eris.

Mar-

LXXXIII.

Martius Anachoreta; fœminarum conſpectum fugiens.

Campanis vagus ibat in viretis
Cultor Martius & cliens Tonantis:
Qui noctes vigil, & vigil diurnas
Largis fletibus exigebat horas.
Et curis ſimul omnibus, profana
Sirenum fugiebat à caterna.
Hinc ipſi neque fœminas; neque ipſum
Vllis cernere fœminis licebat.
Quod Siren vbi reſciijt, puellis.
Vna ex omnibus impudica Siren.
Hunc verò, hunc ego Martium videbo,
Rumpatur, licet, hunc, ait, videbo.
Confeſtim mulier per impeditas
Cliuorum ſalebras, viam capeſſens
Inceſſu temerario cupiti
Ad magalia Martij propinquat,
Et quærens hominem videre, vidit.
Sed vix viderat illum; & ecce in illo
Iuſſa eſt illicet interire viſo.
Vna eſt fœmina, quæ videns periuit:
Sed quot fœmina viſa iam peremit?

LXXXIV.

In tabulam hominis inter inferos depicti.

Aemula Lethæi color exhibet ora camini;
Viſa proinde ſibi ſeque tabella timet.
Ora flagrant, patuloque horrent informia rictu,
Et penè in muta clamor ineſt tabula.
Ah, quas flamma edet quendã phlegethõtia voceſ,

Si

Si picta hæc voces edere flamma iubes?
Iunge tuam tabulæ clamanti, quisquis es, aurem:
Ipſa ſibi clamat, Væ; tibi verò, Caue.

LXXXV.

In tabulam hominis inter purgatorios ignes depicti.

Iugis in ambuſto cunctatur lacrima vultu,
Carnificemque timet tangere gutta rogum.
Aſpice tu flammis hunc circumſtantibus imbrem;
Et lacrimas noſtris imbribus adde tuas.
Non ſatis eſt vnus contra hæc incendia riuus,
Iunge tuum; hic auctis indiget ignis aquis.

LXXXVI.

S. Martinianus, fœminæ conſortium per æquor effugiens.

Igne ſemel Veneris iam penè crematus eodem
Degeret, vt porro tutus ab igne Senex.
Aequoream petijt nauta cum remige rupem,
Silua vbi nullius bacca vel vmbra fuit.
Nulla ibi nec Cereris, nec veris copia; fructus
Sola ſuos illic parturiebat hiems.
Defuit ipſa loco ſalientis gratia lymphæ,
Inque vndis nullum repperit vnda locum.
Ergo laboranti comes & rerum omnium egenti
Nauta ſtatam pacto lintre ſpopondit opem.
Nam, ter vbi reuehetur, ait, tibi Luna, vehetur
Lintre meo toties vnda Ceresque tibi.
Hac ope gauiſus, nullas ſibi porro timendas
In medijs flammas eſſe putabat aquis.
Ecce tibi: ſurgunt luctantibus æquora ventis,
Euerſaq; ruunt in maris ima rates.

Vna ſimul rapit vnda ſenes; omneſque vorago
Vna ſimul pueros haurit, & vna viros.
Sola viros inter, deq; omni clade virorum
Enatat è victo ſalua puella mari.
Illa procul ſcopulum rabidis vbi vidit in vndis,
Et ſcopuli in cana rupe ſedere ſenem:
Remigio manuum, tunicaque natante patronam
Certatim petijt iam propè merſa petram.
Vidit adeſſe Senex; notaq; pericula flammæ
Vt fugeret, medium per mare fecit iter.
Illa, quid, oro, times in inermi Virgine? Saluis.
Incutiam nullos naufraga Virgo metus.
Ille ſecus, ſi Virgo, inquit, nulli vlla noceres.
Non tot merſiſſes vna puella viros.

LXXXVII.

In tabulam hominis, inter cælites depicti.

Cælicolis oculos hos eſſe tabella putauit:
Sed quàm longè alij cælitum erunt oculi?
O oculos æquare color ſi poſſet eoſdem?
Aſpectu fieret charta beata ſuo.

LXXXVIII.

De S. Paulla Romana.

D*eſereret domina cùm Paulla palatia Romæ,*
Auſa Palæſtinas fœmina malle caſas:
Contemni mirata ſuos eſt Roma penates,
Exteraq; à Paulli mœnia nepte peti.
Exilium tibi quæris, ait. Sed fallitur: Exul
Eſſe putabatur fœmina; Roma fuit.

LXXXIX.

S. Monica, filium Auguſtinum deplorans.

Illa ego ſum Libyco genitrix a littore prolem
Ad Ligurum fines vſq; ſecuta meam,
Traxit amore ſui ſoboles quaſita parentem;
Ah qualis ſoboles tunc mea viſa mihi?
Indiderat mores diuerſos error ab illis,
Quos olim didicit me genitrice puer.
Sæpe, quid vſq; adeò, clamabam, degener erras?
Degeneri gratus tunc tamen error erat.
Sæpe preces illi miſeranda manuſq; tetendi;
Ille manus ſemper reppulit, ille preces.
Deſperata mihi poteram tunc penè videri,
Et cùm defuncta prole periſſe parens;
Ambroſij ſperare pia niſi voce iuberer;
Cui toties vni tam grauis vna fui.
Ah quoties, ſerua mihi perdita pignora, dixi.
Ah quoties dixi, pignora redde mihi?
Dixerat ille diu; mihi ſe mea pignora nunquam
Nec rapuiſſe ſua nec dare poſſe manu.
Deniq; victus; abi, ſobolem, quam quæris, habebis;
Tot lacrimis illam viuere cogis, ait.
Credidi: &, ecce, mihi prolês mutata reuixit,
Atq; ipſa melior me genitrice fuit.
Iam pariant vteris aliæ ſua pignora matres:
Pignora dum lacrimis ſint ita parta meis.

X C.

In imaginem Chriſti pueruli, matri valedicentis, & a Ioſepho ad opus auocati.

Matutina ſimul micuerunt ſidera; Natum

Ad fabrile pater ſedulus vrget opus.
Ah ſatis eſt: alios puero addere parce labores,
Maximus eſt, Matrem deſeruiſſe, labor.

XCI.

De eodem, ad menſam precante.

Virgo faberque capit modica dum fercula menſa,
Chriſte pia ſolitas ore manuque preces.
Iam viles epulas licet ipſa culina miniſtret,
Hac fieri in menſa nobilis eſca poteſt.

XCII.

Ad eundem, ſegmenta conuertentem.

Cadua cur verris plebeij fragmina ligni?
Non ſunt iſta crucis ſemina, Chriſte, tua.
Nobiliora cadent ex illo fragmina trunco,
Illa volet nemo verrere, ferre volet.

XCIII.

De eodem dormiente, & B. Virgine iuxtà vigilante.

Dormit in anguſto Soboles ſecura grabato,
Tu tamen excubias anxia Mater agis.
An metuis, furtim ſua ne reuocetur ad Aſtra?
Te vigili, Aſtra tuus iam ſua natus habet.

XCIV.

B. Ignatius, morborum cœleſtis Medicus.

Extento pede ſaucius paratum
Iam Loiola ruebat in ſepulchrum;
Cum Petri manus improbam remouit
Aſſerto procul à cliente parcam.

Quare æger ſimul ac reuixit, ægros
Secum ſurgere iusſit; hinc malarum
Magnos cedere febrium calores;
Hinc cæcas oculis abire noctes;
Cancros ſerpere, liuidaſque tabo
Lethali vetuit nocere peſtes.
Quid morbus docuit? iuberet ægros
Nullos ſurgere, niſi fuiſſet æger.

X C V.

Conradus Franciſcanus, Beatiſſimæ Virginis Alumnus.

Praua Franciſci dum per veſtigia nitens
Ardua Conradus quærit ad Aſtra viam,
Munus ab Aſtrorum regina tale popoſcit,
Quale Paleſtini ſtrinxerat vlna ſenis.
Nec mora; Mater adeſt Eois clarior aſtris.
Clarior atque ipſa Matre puellus adeſt.
Tende duas, Conrade, manus; cape munera,
Et mea ſollicito munera conde ſinu.
Ille manꝰ, ſimul ille ſinus, ſimul omnia tēdit, dixit,
Nunquam aliàs domino promptior vlna fuit.
Tunc pueri tractare manus, tunc ora tueri,
Tunc Superis licuit baſia ferre genis.
Tunc prenſare genu, tunc brachia nectere collo,
Terrarum dominos tunc religare pedes.
Non capit ipſe ſui Conradus gaudia voti,
Miraturque vlnis tanta licere ſuis.
Et potes hanc, ò mater, ait, dimittere prolem?
Et potes à tali cedere Matre puer?
Hoc mirum, Conrade, tibi eſt? Mihi mirius hoc eſt,
Quod puerum matri tu redhibere potes.

XCVI.

In oculos cœlo defixos.

Stant Oculi, & fixo ſpectant ſublimia nutu,
Neſcio quid noſtro pulchrius orbe vident?
Pergite, quicquid id eſt, ſpectare, ò pergite ſurſum;
Terra nihil pulchri, quod videatis, habet.

XCVII.

De Viatore Hierichuntino, à prætereuntibus deſtituto.

Ambulat incauto dum per loca deuia paſſu,
Fertur in hoſtiles inſcius erro globos:
Hi captum ſternuntque ſolo, crebriſque laceſſunt
Tuberibuſque caput, vulneribuſque latus.
Ille ſed exanimi miſerandus voce laborat
Inclamare piam prætereuntis opem.
Audijt hinc myſtes clamãtem, hinc aſſecla myſtæ;
Auxiliaturos hos ratus æger erat.
Verùm myſta fugit; myſtæ fugit aſſecla. Quicquid
Latro facit ſica, fecit vterq; fuga.

XCVIII.

De Eodem, Samaritæ ope adiuto.

Semianimum vidit Samarita, iacere cadauer,
Feſtinamq; tulit, quam dare quiuit, opem.
Nam pòſt quàm ingentes plagarũ aduertit hiatus,
Admouit medica ſedulus arte manus.
Excepitque ſinu, lenique perunxit oliuo,
Et calido fouit vulnera læta mero.
Mox vbi manantes repreſſit ſindone riuos,
Membra laboratis intulit ægra toris.
I leuis, æger ait, meque aſpernare ſacerdos;

Profuit auxilio nunc caruiſſe tuo.

XCIX.

B. Nicolaus Heluetius.

Nicoleos inter patria Acroceraunia, quondam
Durior ipſe ſuis rupibus hoſpes erat.
Nam tepidis rupes paſta ſunt imbribus illa,
Et gelido pota rora aliquando petra.
Ipſe tamen ſolus mortales abnuit eſcas
Et quaſcunque dares, abnuit ille tamen.
Quattuor vſque fuit vita illi abſtemia luſtris:
Nullaque tot luſtris cognita menſa fuit.
Prandia nulli illum viderunt quærere Soles,
Nulla illum ſeram paſcere Luna famem.
Aſtra dedere dapem ieiunis faucibus. Iſto
Contentus, dices viuerem & ipſe penu.
Interea lacrimis idem fuit ebrius. Iſto
Tu quoque contentus viuere fonte potes?

C.

Venerius Ermicola; à Coruo dimenſum diurnum accepit.

Collectam ſtagnare vides ex imbribus vndam?
Hoſpitis hæc huius temperat vnda ſitim.
Noli illum Creſſa tentare liquoribus Vua,
Irritare nequis nectare, melle nequis.
Si qua ſitis torret, vocat ille è nubibus imbrem:
(Neſcio quid Cœli gratius imber habet?)
Lautitias inter maiores Herba putatur;
Et rude cenſetur Menſa ſecunda pyrum.
Solus ei portat Coquus omnia fercula Coruus,
Omniaq; è ſolo fercula pane coquit.
Aduolat hic illi, cùm cœna eſt hora, miniſter,
Allatòq;

Allatóq; iubet pane domare famem.
Nullus, ais, tendit cur Noſtra ad prandia Coruus;
Ille alias illuc tendere cernit Aues.

C I.

B. Magdalena, in obſcuro ſpecu
delitefcens.

Quid me Saxa loci tenebroſi ſquallida? quid me
Conſcia nullius luminis antra iuuent?
Quærere mortales abſiſtite. Sidera quæro;
Spectari ſola Sidera nocte queunt.

C I I.

De tribus Anachoretis; liberalibus duobus;
vno præparco.

Intima tergemini nemorum ccluere Sodales,
Mica quibus panis vix ſuper vna fuit.
Iam vicina penu metuente premebat egeſtas,
Cùm neq; cogendæ ſpes ſtipis vlla foret.
Vtq; magis ſuperare penum penuria poſſet,
Eſt ea mendica mica petita fami.
Continuò Cereris data micula ceſſit Egenti,
Stipſq; ea ſecum omnem ſuſtulit vna penum.
At querulas verbis ſtomacantibus edere voces
Clam ſocijs auſus de tribus vnus erat.
Vix tamen impenſo cum pane receſſerat hoſpes.
Vbere quando Ceres pane repenſa fuit.
Mula duos etenim tulit altera & altera Corbes,
Et fuit in gemino plurima corbe Ceres.
Tertia quin etiam ventura erat, inquit Agaſo;
Ferre ſed impoſitum feſſa nequibat onus.
Tertius è ſocijs, ſua plecti murmura ſenſit;
Mula tulit panes certè, ait, illa meos.

Cauta famem metuit Mula; inde venire negauit;
Nam parcum in dando te ſcijt eſſe cibo.

CIII.
De Conuiua Euangelico, à Nuptijs eiecto.

Ambroſias hoſpes peteret cùm ſordidus eſcas,
Nec la ceram ferret regia menſa togam,
Iuſſus ab intacta procul eſt abſcedere cœna,
Perpetuamq; intra viſcera ferre famem.
In ſuper æterna ſeptas caligine noctes
Tectàq; ſulphureas inter habere domos,
Vtraq; res doluit, quòd & inconatus abire,
Et quòd in ardentem eſt iuſſus abire rogum.
Has tamen vt cœpit pœnas contendere; dixit
Non dolet iſta mihi flamma, repulſa dolet.

CIV.
Helenus, famem inſperato ſubſidio depellens.

Incultos Helenus penetrauerat aduena lucos,
Nullam vbi mortales vlli habuere domum;
Vix calcata feris ibi ſemita: ſola per illos
Aerium lucos ala ſecabat iter.
Nulla loco ſperanda dapum ſolatia; nullum
Penſile frugiferis pondus in Arboribus.
Hic Heleno inſultare Fames; hic arida mortem,
Aut aliquid grauius morte parare Sitis.
Sed deluſa Fames inopino munere ſenſit.
Fercula ab ignota lata venire manu.
Illa fami non nota manus vel venit ab Aſtris,
Vel manus æquè Aſtris illa benigna fuit.
Quippe ſimul panem tulit, & ſimul attulit vndam

O panem

O panem; o vndam, quam manus illa tulit.
Vina dares, vinum præ tali ſperneret vnda:
Ambroſiàmq; dares, ſperneret Ambroſiam.
Ergo fames, piget huic porrò, inquit, tollere panem;
Compenſant tantæ ſi mea furta dapes.

CV.

BB. Ignatius & Xauerius, iuxta ſphæram Geometricam depicti.

Europam tenuit Loiola, Xauerius Indos,
Et duo ſub Socijs regna duobus erant.
Cur extra Terram nunc ergo locantur vtramq;?
Orbis vterque Viro paruus vtriq; fuit.

CVI.

De Sene; eiuſque mirabili victu.

Obſcuri nemoris longæuus cultor, amabat
Præ quocunq; ſuum Sole dièq; nemus.
Cæſaries & barba Seni nix candida: ſed mens
Candidior barba Cæſarieque fuit.
Ille caſam quoties pietate flagrante ſubiuit,
Repperit in paruo candida liba penu.
At pietas cœpit cùm feſſa tepere, farinæ
Deterioris ei capit adeſſe Ceres.
Demum vbi vecordem labefecit culpa ſenectam,
Omnia furfurei fragmina panis erant.
Aduertens mutata Senex alimenta, ſuaſq;
Primæui toties panis abeſſe niues:
Et verſum magis atq; magis nigreſcere panem,
Nigror, ait, mores exhibet iſte meos.
Credideram panem me cernere ſemper: in ipſo
Nunc video ſpeculum pane fuiſſe mihi.

CVII.

De Voto infelici Iephtæ Galaditæ.

Elatos patriæ quondam ducturus in hoſtes
Has Superis fecit Dux Galadita preces.
Victori patrijs qui primus ab ædibus ibit
Obuius; ille Deo victima primus erit.
Nec mora; ſignatis Socium rapit agmina votis
Ammonisq; minas vindice Marte domat.
Victor vbi redijt, datur obuia prima parenti.
Filia: Iam victus maluit eſſe parens.

CVIII.

S. Auxentius, rupis inquilinus.

Sublimi quem rupe vides, Auxentius ille eſt,
Quem ſuus alta inter nubila carcer habet.
Ille peregrinis fuit omnibus omnia, & hoſpes.
Et pater; & morbis omnibus Hippocrates.
Quippe oculis olim effuſa caligine ſeptis
Iuſſit ab offuſa nocte redire diem.
Iuſſa dies redijt; iuſſeq; abiere tenebræ,
Et data, lux, melior luce priore, fuit.
Ille luem iuſſit, febrimque recedere; ceſſit:
Ille valere pedes: conualuere pedes.
Deniq; cùm Medicus venienti cuilibet eſſet,
Ipſe ſuæ Medicus noluit eſſe fami.
Nam, licet Ars fuerit reliquos depellere morbos,
Hunc tamen Ars, inquit, non pepuliſſe, fuit.

CIX.

De Biuio Hominis, per litteram Pithagoricam expreſſo.

Quà Samij partita Senis ſe littera pandit,

Hac

Hac humana duplex ſemita pandit iter,
Totum vtriusq; vocant diuortia tramitis orbem,
Conſitus hic ſpinis ſit licet, ille roſis.
Qua libet ire; potes: ſed iter modò mollius, olim
Ah quoties ſpinis durius illud erit?

CX.

Epigramma votiuum, ad B. Aloyſium, in graui ægritudine.

O tutela meis, Aloyſi, plurima rebus;
O querulas inter magna medela preces?
Cernis vt incluſo meritum caput ardeat æſtu?
Creber vt arcano ſæuiat igne dolor.
Vaſtat vtrinq; tenax alterno tempora punctu,
Omnia ceu terebret perpete morbus acu.
Vruntur geminis oculorum ſedibus orbes.
Vixq; hærent vacuo lumina bina ſinu.
Cogitur à pactis Animus diuortere Muſis.
Et nequit aſſuetas ſoluere lingua preces.
Iam calamos poſuere manus, poſuere libellos,
Pieriàmq; ſitis iam mea neſcit aquam.
Longas eſſe vident vigilantia tædia noctes.
Præq; ipſis longas noctibus eſſe dies.
His quoq; plura fero: nequeo ſed plura referre;
Hæc auferre tamen tu quoq; plura potes.
Ille quidem non ſum, cui dones multa: ſed ille
Certè ego ſum, cui tu tollere multa queas.

CXI.

De S. Apollonia Virg. Mart.

Vt placeant, emptis aliæ ſe dentibus ornant;
Vt placeam, dentes Chriſto ego vendo meos.

CXII.

De S. Amato; cui orcus annonam ſurripuit.

Tertius impranſo conſuerat Veſper Amato
Cum modico vilem ferre liquore dapem.
Nec pactus ſibi plura dari: ſed & ipſa ſolebat
Sæpe negare ſua fercula pacta fami.
Inuidit tamen hanc Auceps phlegethontius eſcã,
Allataq; dolos ſtruxit auarus aqua.
Nam mentita gerens Prædonis ſchemata Corui
Inuolat inuiſa peruia tecta caſæ.
Vtque cibi lancem reperit, lymphaq; culullum,
Mox pede vertit aquam, mox rapit vngue cibũ.
Lætus eo damno ſubriſit Amatus; &, ecce
Viuere ieiunum Styx, ait, ipſa docet.
Perge licet, rape, tolle dapem; nihil orce nocebis:
Quando dapem prabes, orce nocere ſoles.

CXIII.

Ad beatiſſimam Virginem, turture filium redimentem.

Vix tua dum dederas Solymæo pignora templo,
Illaque de gremio ceperat Ara tuo,
Cùm tibi mutatis eadem redimenda columbis,
Quæ vix dum dederas, reddere dona iubes.
Reddita confeſtim precio ſunt omnia pacto,
Turtureque eſt proles tota redempta tibi.
Neſcio quis dederit, ſed quiſquis reddidit illam,
Ah precium mercis neſcijt ille ſuæ.

CXIV.

De tædio mortalis vitæ.

Non ita quaſſa gemunt dubijs Carcheſia ventis,
Non

Non ita Myrtoo fracta carina vado,
Qualiter aſſiduas inter mea vita procellas
Aut gemitis aut gemitus non niſi feſſa premit.
Exanimi iam tota metu ſuperata recumbit,
Deſperatque ſua naufraga vita rati.
Lumina iam tollit viſo procul humida cœlo,
Charaq; lugubri littora voce vocat.
Iamque preces Superis, & vota natantia ſignat,
Turbida ſignatas iam rapit vnda preces.
Altera deceſſit nondum vdis lacrima malis,
Altera in humectas cùm ſubit vnda genas:
Triſtitiæ partem pars excipit altera; cuius
Sæpe nequit cauſſam noſcere, ſæpe modum.
Mox gaudere cupit; mox amens gaudia temnit;
Mox, quæcunque prius ſpreuit, habere cupit.
Sæpe vocat mortem; mortemque audita recuſat;
Et lacrimas, voto ſi potiatur, habet
Neſcio cur mortem putet hæc ſibi vita timendam;
Ipſa ſibi potius vita timenda foret.

CXV.
Ad Annam Prophetidem, in tabula depictam.

Iam Chriſto lacrimaris Anus grandæua puello:
Flere potes viſo iuſtius, Anna, Viro.

CXVI.
De Manu, Chriſto colaphum infringente.

Ferrea cùm dominum pulſaret dextera ferrum
Quàm cupijt Vires non habuiſſe ſuas?

CXVII.

De S. Bennone, templi claues in vndas abijciente; ad Imperatorem templo arcendum.

In ſacra ne rueret vetiti penetralia templi
Per non conceſſas Cæſaris ira fores,
Proijcit æratas in cærula flumina claues
Viſurus Latios aduena Benno lares.
Iuſſa fidem præſtare, fidem optima præſtitit vnda,
Et commiſſa tenax condidit æra ſinu.
Cuſtodem ſed Benno ſimul remearat ad Amnem,
Clauiger in fido littore piſcis erat.
Abſtruſamque libens vda intra viſcera clauem
Bennonis reduces exſpuit ante pedes.
Inſidias iam terra tuis ſtruat inuida gazis,
Quod ſeruare voles, mergere, Benno, potes.

CXVIII.

S. Pelagia pœnitens: ad hominem.

Per mea continuis imber ruit ora fluentis.
Cauſſas, inquis, habes. Tu quoq; forſan habes.

CXIX.

De imagine Alphonſi Rodriques S.I. vbertim lacrimantis.

Alphonſi lacrimas, & ora crebris
Qui perfuſa videtis eſſe guttis,
Non illas ſceleris putate magni,
Nec mentis malè conſcia pauentes
Mæſtas ex oculis ſalire teſtes.
Nam quicquid lacrimauit ille, quicquid
Vel luxit, gemuitve creber, omne

Vni

Vni Numinis imputauit Aula.
Huc ſuſpiria ſemper, ora ſemper
Semper lumina, lacrimaſque ſemper
Semper vota, preceſque ſemper, horis
Pernox perdius omnibus tetendit
Hac vna ſibi cùm videret olim
Annis pluribus exulandum ab Aula;
Et nondum neque gaudijs licere
Immortalibus intereſſe; nondum
Cœli Ciuibus obuiare; nondum
Victrices neque Martyrum phalangas,
Felices neque Virginum catervas,
Purarum neque mentium ſerenas
Seſe poſſe perambulare ſedes,
Tunc illos gemituſque lacrimaſque
Singultusque profudit; & peroſus
Exul viuere, geſtijt cupitæ
Ad conſortia commigrare vitæ.
Nunc voti reus, vſque & vſque gaudet,
Et voti reus, vſque & vſque ridet.
Ipſius tamen hæc Imago, dum ſe,
Voti non rea, conſpicit relictam
Cum mortalibus, vſque & vſque plorat.

CXX.

Ad milites impios, à Chriſto proſtratos.

Turba ſupinato ruis vndique territa vultu:
O foret hæc ſceleris maxima pœna tui.

CXXI.

De B. Ioſepho Anchieta, Auiculis mirabiliter imperante.

Heſperij peterent cùm barbara littora myſtæ,

E Socijs æger pluribus vnus erat.
Ille ſuum externo Phœbeiæ lampadis æſtu,
Internoque vri queſtus ab igne caput,
Quaſijt in prora, ſiquam daret angulus, vmbram;
Nulla ſed in prora partibus vmbra fuit.
Quaſijt in puppi, nihil vmbræ puppis habebat;
Summa ſed vrebant Solis & ima faces.
Hic cupiens Ancheta malis ſuccurrere, ſolam
Aera per medium tendere vidit Auem.
Vidit; & i Socias, ait, i citò quære cohortes,
Aligeraque redux cum legione veni.
Dicta probauit Auis; celerique citatior Euro
Cognatum properat quærere iuſſa gregem.
Milleque mox Socijs comitata reuertitur Alis;
Mille ſequi viſa, mille præire ducem.
Mille ſupra, & totidē iuxtaque infraque volabāt,
Omnis ad Anchetæ turba vocata preces.
Hæ ſimul expaſſis facta teſtudine pennis
Deſuper in toſtas incubuere rates.
Et procul inde diem, & lucem pepulere diei,
Dum quæſita ægrum tangeret vmbra caput.
Scilicet hæc fierent vt Conopea repentè,
Ancheta artifices eſſe coegit Aues.

CXXII.

In funere Caroli, optimi Principis.

Carole qui nuper comitatus pluribus ibas,
Cui famulos ſemper vidimus eſſe greges.
Cur Superos nunc Solus adis? Scio, Carole: Tecum
Nemo pari potuit currere ad Aſtra gradu.

S Ana-

CXXIII.

S. Anaſtaſia, cum libro vacuo depicta.

Quæritis, in vacuo quid ſpectent lumina libro?
Quicquid vbique ſolet Terra videre, vident.

CXXIV.

Ad S. Petrum, cum gallo gallinacio depictum.

Aſſiduo cur, Petre, madent tua lumina nimbo?
Omnis abeſt Oculis culpa, Sed Ales adeſt.

CXXV.

Ad Chriſtum, in cunis iam Cruci deuotum.

Dant tibi prima Crucem, puer, incunabula paruã,
Illa ſed eſt humeris magna futura tuis.
Matrem quare puer; crudeles deſere cunas,
Eſſe in Materno Crux nequit vlla ſinu.

CXXVI.

S. Iacobus Niſibenus, flauos puellarum capillos in canos vertit.

Hic, vbi vicinos timuerunt Mania Perſas,
Mania præſidio tuta Iacobe tuo,
Marmoreo (vt memorant) putei de Margine quondam
Aemulus Alpinæ bulliit humor Aquæ.
Fortè puella comis ibi multa fluentibus ibat
In malè conditos turba ſoluta iocos.
Nec Vencre ſilla viſo ſenis ore Iacobi
Continuare ſuos erubuere Sales.
Puniit effrontes igitur ſenis ira puellas,

Et

Et ſubitas Voto vindice fecit Anus.
Mox venis abiere liues arentibus vnda,
Inq́; liquore ſtatim deſijt eſſe liquor.
Et nitidi capere repente ſeneſcere crines,
Et vetulas vertex Canus habere niues.
Quas vt in alterius capite altera & altera vidit,
Horruit à forma quæque puella ſua.
Quippe ſibi Priami eſt Nutrice annoſior illa
Viſa; ſibi ſenior Neſtoris illa ſocru.
Grandæuam Pyrrha ſe credidit vna proneptem;
Effœtam Nioba credidit vna nurum.
Denique præcipitem capitis pertæſa pruinam,
Damnatas texit cana puella comas.
Vidimus à Canis alios albere capillis,
Erubuit Canis ſola puella ſuis.

CXXVII.

B. Virgo, ad Reges mortales.

Veſtra meis, Reges, diademata ſubdite plantis;
Nobiliora meum debet habere caput.

CXXVIII.

De Chriſti puerulı incunabulis.

Pauperie ſquallent pueri incunabula: nullas,
In gremio Matris dum cubet, optat opes.

CXXIX.

De S. Gregorio Thaumaturgo, lacum in aridam vallem conuertente.

Exciverat funeſta duos in prælia fratres
De malè diuiſo lis agitata lacu.
Squammati pecoris magnos lacus ille fouebat.

Paſcua

Paſcua verſantes inter opima greges.
Sæpe trahebatur diſcordi è gurgite præda,
Ad non plebeiam præda paranda gulam.
Hinc quæcunque lacus pars fratri ceſſerat, illa
Viſa ſui fratri pars minor Aſſis erat.
Ergo omnem ſibi quiſque lacum depoſcere frater,
Inque lacu ſolidum quærere quiſque lucrum.
Tentauere quidem componere fœdera multi,
Fœderis impatiens frater vterque fuit,
Iungere Gregorius diſcordes denique iuſſus,
Nunquam, ait, hæc fratres vnda coire ſinet.
Vt coeant ergo diſcordia corda, rebellis
Vnda prius toto tota, recede loco.
Dixit; & ecce noui res viſa ſimillima Monſtri:
Tota ſtatim toto vanuit vnda lacu.
Iamque lacus mera vallis erat: iamq; arida tellus,
Quæ prius vndoſo gurgite plena palus.
Mox ſtagni patuere ſinus; viridique ſub aruo
Squamigerum vidit nauta ſalire pecus.
Nec rate iam voluere peti, nec arundine piſces,
Inſidiante capi ſed potuere manu.
Continuò fratres coierunt ambo. Coire
Non potuere, prius quàm daret vnda viam.

CXXX.

S. Sabina Martyr, cœlum ſuſpiciens.

Aſtra quod erecto Telluri præfero vultu;
Suſpice, ſi cauſſam noſcere, Terra, cupis.

CXXXI.

S. Gertrudis Virgo, manibus pectus con-ſtringens.

Illecebras, ah Terra, tuas promittere ceſſa;

Im-

Impleuit totos altera gaza ſinus.

CXXXII.

Ad Chriſtum puerulum, in tabula depictum; & pomum è mortis arbore decerpentem.

Pullulat è putrido funeſta cadauere planta;
Parce puer tenera tangere poma manu.
Imò, puer propera mala tangere poma: nequibunt
Illa ſemel dextra tacta nocere tua.

CXXXIII.

Petro Caniſio ægrotanti; optata auicula capiendam ſe obtulit.

Cùm Senio Morboque grauis iam fracta nequiret
Ex humili Petrus membra leuare toro,
Poſcere iuſſus erat, ſi quas pallentia vellent
Non faſtiditas ora probare dapes
Et data quæque forent: ſeu præda petita fuiſſet
Fluminis ex vnda; fluminis vnda daret.
Seu turunda foret; turunda parata fuiſſet:
Seu manſum peteret; præbita manſa forent.
Fortè popoſcit Auem. Mox omnia quæritur Ales
Per fora; Venalis nulla ſed Ales erat.
Deſperanda Seni iam cœna erat illa; cupita
Per. Vitreas intrò cùm volat illa fores.
Cœna ea Turdus erat, pinguiue ſimillima Turdo,
Aut certè, qualem vouerat æger, erat.
Illa ter, illa quater per inane cubile pererrans
Ambijt humanas cœna futura manus.
Iuſſa proinde capi; ſubit ægri capta palatum;
Nuſquam alibi Nidum maluit eſſe ſibi.
Vili Petre potes cœnare, vbi ſedulus Aer.

In

In tua non emptas fercula mittit Aues.

CXXXIV.

S. Nicolaus Tolentinas, in Crucem intuens.

Fixa licet ſpectare Crucem mea lumina pergant,
In Cruce non poſſunt illa videre Crucem.

CXXXV.

B. Ignatius in templo Mariano inter preces peruigilat.

Ante Sacram Loiola ſtudet dum flebilis aram
Peruigiles tota fundere nocte preces,
Pendula deſtitui captabat fomite Lampas,
Et vacuum Templi nox operire tholum;
Quæſijt ergo diu, exhauſta Loiola lucerna
Vnde nouus poſſet ſuppeditare latex.
Mox, liquidi ſiccetur, ait, mihi Lampas oliui;
Hanc meus ex oculis qui fluit Humor alet.

CXXXVI.

Ad Iacobum Biruuam S. I. Oeconomum Religioſum & mirè Sanctum.

Speratam quoties auara meſſem
Eluſo ſeges horreo negabat,
Aut Vindemia parcior Falerni,
Vix vllam dabat Amphoram Lyæi;
Et quæuis inopumque diuitumque
Mœrebat domus, ac ſibi propinquum
Credebat penus imminere fatum;
Tu læto Socijs Iacobe vultu
Victum pluribus vberem ferebas.
Nam te paupere Cella ſub Miniſtro

Cella ex omnibus vna, neſciebat
Nec parcam ſegetem; nec imminuta
Permiſit Cumulum emori farina.
Sed quamuis Cadus his & his abundos
Praberet ſitientibus Culullos,
Durauit tamen Amphora, & meracis
Nunquam deſijt eſſe fata Nimbis.
Ceſſet Vinea, Vinitorqre ceſſet.
Ceſſent Arua, ſegeſque ceſſet: vna
Dum curabitur horreum à Iacobo:
Vltro Meſſis in horreum; vltro in vnam
Eſt vindemia tranſitura Cellam.

CXXXVII.

Imago Chriſti lacrimantis.

Fundere iam ſicca lacrimas didicere tabella;
Dediſcunt artem lumina noſtra ſuam.

CXXXVIII.

Ad diſcipulum, noctu à Chriſto refugientem.

Ne Dominum comitere, fugis, veſtemque relinquis
Nudaque iam ſola corpora nocte tegis.
Sic tectus rubor, inquis, erit. Nil proficis: Ipſa,
Sit licet atra, tua iam rubet vmbra fuga.

CXXXIX.

De P. Iacobo Remo S. I. Viro ſanctiſſimo, & defunctorum mirabili patrono.

Hic eſt ille Senex, Iacobus ille,
Cuius perpetuo rigata fletu
Illa incendia ſunt, quibus pianda
Sub terra gremio cremantur Vmbra.

O quan-

O quantas (ſimul vt profunda nigro
Nox inuoluere cœpit Aſtra peplo)
Quantas, ò Superi, ſubire ſenſit
Vmbrarum lacrimantium cateruas?
Adſtabant foribus, manuſque mutis
Tendebant miſerabiles querelis:
Seu votis Superos vocaret ille,
Seu pernox tacitum cubile crebro
Impleret gemitu; genuque flexo
Subiecta trabis Aſſerem grauaret;
Seu ſomno grauis aridos Iacobus
Duro in robore collocaret artus;
Seu quicquid faceret; ſubibat illa
Vmbrarum lacrimantium caterua;
Et nunc auſa piaculare longis
Abſoluenda ſacrum rogare flammis;
Nunc ieiunia velle; diluendis
Nunc orare ſuis flagella culpis:
Nunc expoſcere lacrimas, rigando
Quem terra in gremio ferebat, igni.
Et quicquid petijſſet illa & illa
Vmbrarum lacrimantium caterua.
Oratus dabat impigre Iacobus:
Et fuſis oculi vtriuſque nimbis
Iuſſos obruit expeditus ignes.
At iam desijt ille lacrimare:
O quos ignibus alteros rigandis
Vmbra iam poterunt habere nimbos.

CXL.

De Angelis in ſtabulo viſis.

Cælicolas quæ cauſſa polo diſcedere iuſſos
In malè ſarta caſæ tecta migrare iubet?

Nimirum

Nimirum patria dum filius exulat Aula,
Patria nunc famulos non alit Aula greges.

CXLI.

De S. Chriſtophoro.

Limina Chriſtophorus ſtellata viderat Aula
Grandior; ad vaſtam limina parua domum:
Nam breuis anguſtos arctauit ianua poſtes,
Proceroque minor porta Gigante fuit.
Territus ergo,poli caperet me Regia, dixit,
Ianua menſura ſi foret apta mea.
Vtendum ingenio eſt:Humero tenus altior exto,
Perque humiles ceruix non ſinit ire fores:
Ite aliquis,ſtrictoque caput diuellite ferro;
Corpore tranſiri porta minore poteſt.
Ocyus excelſa caput à ceruice reſoluit,
Et minor,abiecta ſidera parte ſubit.
Ingenium in magno quid quaris,turba,cerebro?
Plus ſapit abiecto Chriſtophorus cerebro.

CXLII.

De ſtudio Anachoretarum,in corpore affligendo.

Bella,quibus crudo multamus terga flagello,
Iratasque cuti cogimus eſſe manus;
Thebaicis olim bellata fuere colonis,
Et per Niliacos infremuere ſpecus.
Nuda alibi ſtimulant ſetoſi pectora villi,
Nudum alibi torquet ferrea zona latus.
Deijcit hunc rigidus centeno pondere thorax,
Vinctaque crudelis circumit oſſa chalybs.
Vlcerat hic fixis exermia membra vepretis.
Atque

Atque dolet, quoties cauſſa doloris abeſt.
Calcat hic immotis eadem veſtigia plantis,
Stansque ſolet noctem, ſtansque fugare diem.
Incubat hic ſaxis; hic hiantibus excubat antris;
Hibernas inter decubat ille niues.
Iſte ſiti ſua labra; fame hic ſua viſcera torquet:
Hic gelido mergit membra prauſta lacu.
Et tamen emerſis redeunt incendia membris,
Terreat illiſo mox niſi terga flagro.
Quid querimur noſtris? Priſcorum verbera confer,
Eſſe meros dices ſeria noſtra iocos.

CXLIII.

De S. Bennone Thaumaturgo.

Siqua Machaonias ſuperarunt vulnera vires;
Vlcera pæoniam ſi pepulere manum,
Si nihil exhauſto profecit Coſmus aheno,
Si tetram timuit vis medicata luem;
Currite, Bēno luem fugat; & leuat vlcera Benno,
Tactâq; gratuitò vulnera Benno iuuat.
Sæpe videt claudos lento ſubrepere tractu,
Quos iubet erecto mox properare gradu.
Sæpe manum tacito videt intabeſcere letho,
Oratuſq; manum viuere Benno iubet.
Lumina quin etiam longis damnata tenebris,
Cogit in amiſſum Benno redire diem.
Cedere ſæpe febres; deliria cedere cogit;
Panè prius præbet, quam petat æger, opem.
Ite alij, & precio medicatos vendite ſuccos:
Hunc medicum gratis, quem vocet, æger habet.

CXLIV.

De S. Guilielmi Metamorphoſi.

Heroum pertæſus opes Gulielmus auorum,
In deſerta ſuam tranſtulit antra domum.
Longus ibi tunica cataphracto in tegmine fleuit,
Purpureà quicquid riſerat in tunica.
Nam prauincta chalybs illi circundare colla,
Et lorica reum cœpit ahena latus.
Sepſit & hamatus præcordia conſcia thorax,
Et grandi gemuit caſſidis ære caput.
Horrebatq; pedis deformi tibia nodo,
Et merus in toto corpore carcer erat.
Viuere non piguit tam triſti in carcere? dices:
Neſcio: ſed ſcio, ibi non piguiſſe mori.

CXLV.

De Piore, etiamſi ſororis aſpectũ refugiente.

Iam longùm abfuerat Pior; oblitùsq; ſuorum,
Nec matris tulerat nec patris ora Prior:
Abſenti (quid enim non auſit fœmina?) fratri
Deſtinat impenſas cùm Soror ægra preces.
Et ſimul egra meum mihi fratrem videro, dixit,
Ægra ſtatim viſo fratre valebo ſoror.
Hic, quid agis, frater? contemnes vota precantis?
Durior Armenijs eſſe ferere feris.
Parebis? Veneris tibi viſa recurret imago:
Quæq; ſemel fuerit viſa, videnda diu eſt.
Ambiguus Pior ergo diu, quò tenderet, hæſit:
Demum ait, hac illam callidus arte petam.
Mox ſpectanda ſua ſic præbuit ora ſorori,
Mutua ne quà oculis cerneret ora ſuis.
Clauſit enim geminis oculorum lumina valuis.
Obiectaq; ſibi condidit illa manu.
Ne ſis Aegra, meos vis, inquit, cernere vultus;
Aeger ego ne ſim, nolo videre Tuos.

EPI-

EPIGRAMMATVM
LIBER SECVNDVS.

DEIPARÆ

Virginum Virgini Sacer.

PROGRAMMA.

AD MAGNAM VIRGINEM Dei Matrem.

VIRGO Parens, geminos Orbis Regina per Orbes,
Et Magna, quamuis Maxima, Prole minor:
Altera Virginibus mihi parta Volumina Muſis
Virgineo cupiunt degere tuta ſinu.
Prima tuus iam Natus habet. Tu proxima Nato
Mater es: hoc igitur proxima Carmen habe
Sint Maiora licet multorum Carmina: Maior
Carminis vllius nulla Patrona fuit.

L I B E R
SECVNDVS
VIRGINVM
CHORVS PRIMVS.

I.

Virginitas oſtentis comprobata.

SEV temerata neget Genialis fœdera lecti
Seu probet intactos nupta Virago toros;
Aſtra fidem faciunt, patronaque Sidera clamant,
Et mentita ſtygis probra tacere iubent.
Innuba ſeu quærat primæui Virgo pudoris
Indicium; indicium Virginis, Ara facit.
Ipſa fuiſſe viris ſi corpora caſta negentur,
Caſta fuiſſe viris corpora, tumba probat.
Inde ſub illæſis teritur lamna ignea plantis;
Inde repentino flore vireſcit humus.

Inde fluunt viuis tumulata liquoribus oſſa.
Inde carent longo membra ſepulta ſitu.
Rideat humanos Virgo bene conſcia teſtes;
Cùm deerunt, Cœlo vincere teſte poteſt.

II.

Deiparæ Virginitas tribus lilijs monſtrata.

Edere ſigna volens Mariani Myſta pudoris,
Prodigijs fertur ſigna dediſſe tribus.
Ter baculo percuſſit humum; teſteſque futuros
Ter de percuſſa ſurgere iuſſit humo.
Surrexere ſtatim ter iuſſi ſurgere flores,
Liliaque è triplici proſiliere ſinu.
Virginis iſtud, ait, fœcunda eſt Lilium: & iſtud
Virginis indicium parturientis habet.
Tertius enixæ flos matris adumbrat honores,
Flore ſed hoc ipſo purior illa fuit.
Obſtupuit tot monſtra Fides; & pergere ceſſa,
Ceſſa, ait: oſtentis res ſtabilita ſat eſt.
Ni ſatis eſt, baculo perge omnem cædere Terram,
Tota tibi fieri Lilia Terra volet.

III.

Franciſcus vrticas vertit in roſas.

Terra nobilis Vmbriæ propago
Franciſcus; decus Vmbriæ perenne.
Inſuetus Paphias vbi fauillas
Imis gliſcere ſenſit in medullis;
Craſſæ proijciens moras Abollæ,
Hortenſem fugit impigre in palæſtram,
Et nudus vocat hoſtem; & inſolentem
Audax corporis improbi iuuentam.

Vrticas rotat inter, ac licentem
Illis vindicat, increpatque flammam.
Vrticam tamen ille dum ſupino
Incumbit grauis obteritque tergo,
Vrticam fieri repentè verſa
Sentit nobile lilium figura,
Sic Franciſce, licet vepreta quaras,
Et ſentes tibi carduoſque; norunt
Vrtica tamen, & vepreta, quali
Franciſcum decat cubare lecto.

IV.

Dorothea Theophilo roſas è cœlo promittit ac mittit.

Cana gelu, & niueis hiemabant arua pruinis.
Et nemus amiſſas flebat, & hortus opes:
Cùm moritura, Crocos, & odori lilia prati
Et placitas ibat carpere Virgo roſas.
Hic Iuuenis riſitque roſas, ridensque popoſcit,
Nec mora, quas riſit, quaſque popoſcit habet.
Nam puer ex Aſtris, ipſis formoſior Aſtris.
Portat odorato munera verna ſinu.
Hac, ait, Elyſijs tibi Lilia mittit ab hortis,
Ah malè ludibrio riſa puella tuo.
Ille probat donum; pueri probat ora, ſed hortos
Pra pueri dono, pra pueri ore probat.
Parce tuas iam, Virgo, roſas mihi mittere, dixit.
Cernere tota horti malo roſeta tui.
Dixit, & in ſtrictos bene credulus irruit enſes,
Aeſtiuumque ſubit cœlo hiemante nemus.
Res noua! qui flores Aſtrorum riſit, & hortos;
Huic iubet offenſum Numen vtroſque dari.
Ergone iam luimus, cũ ſpreta capeſſimus? inquit;

O vtinam, quisquis ſpreuerit Aſtra, luat.

V.

Sirenus contra Sirenes ab cœlite defenditur.

Laſciuos vbi ſe Sirenus inter
Aetnæ feruere deprehendit ignes,
Et nullis opem ab imbribus, Venite
O rores gelidi: inquit, ò liquores,
O Euri Zephyrique: voſque lenti
Qui terræ gremium rigatis, imbres:
Et quicquid gelidum vſquam, & humidum
vſquam eſt,
Huic illabere pectori, liquatur,
Huic aſpergere corpori, crematur.
Infelix Acheruntiæ paludis
Obſeſſum calor vſtulat; meaque
Abſumit meditullium medullæ.
Vix hæc deſierat rogare; iamque
Rores & zephyros, & auram, & imbrem
Et quicquid gelidum vſquam, & humidum
vſquam eſt,
Vaſtatis videt aduenire membris:
Dum cœleſtibus elegans ab Aulis
Lauum vulnere non dolente Ephebus
Flammati lateris recluſit antrum,
Et clauſum Veneris peremit aſtum.
Id Vulnus fuit vnum. At illud vnum
O quot Vulnera vulnus interemit?

Faber

VI.

Faber Caſtus, ferrum candens impunè tractat: lapſus, vſtulatur.

Caſta per incudem dum brachia verſat Apelles,
Exercetque pius ſueta metalla Faber;
Forcipe reiecta domitos impunè per ignes
Errat, & hibernas æſtimat eſſe niues.
Quin etiam tollens vndante metalla camino,
Inſerit in nudas ipſa metalla manus.
Quippe nequit tactos ignis violare lacertos,
Virginea ſeptos quos videt eſſe gelu.
At ſimul admiſſum patrauit crimen Apelles,
Cœpit edax artus vrere flamma reos.
Tunc ignem faber eſſe alium credebat: at ignis
Idem erat; idem alium ſenſerat eſſe fabrum.

VII.

Brigitta Virgo Aram tangit, & Ara vireſcit.

Explorantibus admouetur Aris
Teſtatura ſuum Brigitta, nullo
Tactum crimine conſcio pudorem:
Hinc arentis vt aſſeris ſeniles
Et longa carie ſituque adeſas
Ara contigit expiantis oras;
Cœpit ſurgere plurimus vireti
Cum verna decor hic & hic iuuenta;
Frondebant virides, ſtupente templo,
Secta quercubus aridis Tabella:
Et quod iam ſenio grauante roſum
Cœptarat malè verminare lignum,
Viua conſtitit ebrium medulla.

Et tollas fera, Iudicesque tollas,
Ara abſoluitur à loquente Virgo.

VIII.

Iuuenis luſurus, Annulum imagini B. Virginis indit: quem illa digito contracto recipit.

Luſus erat Iuuenum, quo pondus inane pilarum
Poſcitur alterna, reijciturq́ manu.
Hos inter precioſa vni radiabat Iaſpis,
Aureaq; incluſus pala ferebat opes.
Hic, (ne ſparſa pila deformi gemmula nauo,
Aut humili fieret ſordida pala luto:)
Exuit Heſperium digitus ludentibus aurum,
Securo cupiens dona repoſta loco.
Exigui iuxtà ſuberant Sacraria *templi,*
Magnaq; effigies Virginis intus erat.
Hic aſpecta puer miratus imaginis ora,
Certè, ait, hac auro eſt digna puella meo.
Exemptámq; ſuo depromens pollice gemmam
Inſerit arrectum Virginis in digitum.
Non renuit donum porrectus Virginis index,
Sed citò contractis excipit articulis.
Quod puer vt ſenſit, ſerua aurum, ait, optima cuſtos,
Pulchrior vt digito ſit mea gemma tuo.
Nunc ego dum pueris puto me colludere; mecum
Non pueros video ludere, ſed Superos.

IX.

VValpuergis Virgo in tumulo ſudat perenne oleum.

Quà VValpurgis habet ſepulta tumbam,

(O tumbam nimis, o nimis beatam!)
Illac marmore manat è perenni.
Imò è Virginis oſſibus, perennis
Nimbus perpetua ſaluber vnda.
O qualis (Deus!) ille nimbus vnde!
Quàm morbis bonus; & cupitus agris!
Quàm ſanis precioſus! incolisque
Felix omnibus, accolisque nimbus!
Illum præ Syrio placere ſucco,
Illum præ Solymo probari oliuo,
Iurat Teutonis omnis ora; iurat
Quisquis Teutonis eſt propinquus ora.
Serua Roma tuas vetuſta lymphas.
Nos, quam tu tibi vana vendicabas,
Nobis Virgine gratulamur vnda.

X.

Bernardus è Deiparæ imagine lac impetrat.

Virgineo ſtabat ſignum venerabile Templo
Indita cui magnæ forma parentis erat.
Hic ſolitam Bernardus opem dum ſedulus optat;
Tergeminumque leui murmure dicit Aue;
Ter vocat ætheriæ portam blandiſſimus Aulæ,
Ter ſtellam æquoreæ cernuus orat aquæ;
Denique, Mater, ait, magni facunda Tonantis.
Incipe te Matrem Virgo probare meam.
Sic ait, & niuei reſpexit ad vbera ſigni.
Vbereq; è niueo lacteus imber ijt.
Qui medium flexo poſt quam Aera tranſijt arcu,
Arida Bernardi fluxit in ora liquor.

Ille diu dubius, dum dulcibus imminet vndis.
Credidit Hyblæo mella pluiſſe mero.
Victa ſed Hybla fuit. Nectar quoq; credidit: Illa
Nectare ſed dulci dulcior vnda fuit.
Hæc, tandem, hæc, inquit, Materni eſt gratia lactis,
Claude tuum, iam ſunt pectora pota, ſinum.
Imò age, pande ſinum: da pluribus Vbera, Mater;
Nos quoq; lactentes, paruula turba, ſumus.

X I.

Agnæ Politianæ tumulus manat iugi rore.

Si quem Cypridos vſtulant calores,
Aut iactis agitat Cupido tædis.
Huc ad Virgineos reuiſat imbres,
Imbres Virginis ad Politiana.
Stillant iugibus arida oſſa guttis,
Et Viuo pluit Agna humata rore.
Qualem nulla dedit Ciliſſa *fuſis*
Nubes imbribus optimis liquorem;
Nec Roma (licet inſolens Latinis.
Rurſum ſparſio fiat in theatris,)
Talis per cuneos, patrùmque poſſit
Vllus per podium meare riuus.
Nam riuum, modò quem putamus Agnæ
Humecto fluitare de ſepulcro,
Certo certius eſt, venire cœlo.

VIRGINVM CHORVS SECVNDVS.

XII.

Virginitas per luctam defenſa.

VIrginitas vt tuta ſuos armetur in hoſtes,
Ipſa ſit in pœnas ingenioſa ſuas.
Nam ſeu blanda premant Cythereia bella puella,
Mox ſua terga ferit Virgo, Venuſq; perit,
Siue puer Gnidio tela ignea dirigat arcu,
Tela per effuſas diſſipat illa preces.
Seu tacitè inſidias alias paret, illa repugnat,
Inſidiaſq; alijs excipit inſidijs.
Inde pudor paribus paria arma repercutit armis,
Atq; ignes alio fortior igne ferit.
Cumq; repulſa Venus redit vſq; rebellis & vſque,
Ipſe flagris reducem verberat vſq; pudor.
Scilicet ipſa Venus, quæ ſint ſua præmia, nouit;
Inde redit toties ad flagra, digna flagris.

XIII.

S. Thomas Aquinas titione fæminam fugat.

Ingenuos Thomas cùm viueret inter Ephebos,
Caſtior ingenuos inter Ephebus erat.
Sæpe quidem pueri Venus ora modeſta probauit,
Sæpe probata tamen condidit ora puer.
Deniq; dum puero, Venus arcto in carcere ſentit
Oſtia captandæ nulla patere fugæ;
Idaliam feſtina iubet properare miniſtram,
Quæ ſolito pectus fallat inerme dolo;
Terq; quaterq; manus illi intulit improba, at

Reppulit illatas terq; quaterque manus.
Nec tamen illa, quater diſcedere iuſſa; receſsit,
Sed quater, atque iterum eſt auſa redire quater.
Quid faceret? Clauſus *vetat illum erumpere poſtis,*
Ipſaque præ clauſo poſte, puella vetat.
Aequorea ſpectaret aquas è rupe; profundas
Lapſus ab æquorea rupe ſubiret aquas.
Cerneret Aetnæos Siculis *à montibus ignes,*
Iret in Aetnæas, igne ſtupente, faces.
Pugnaret iaculo, iaculi ſi tela videret;
Si foret haſta, manu rapta ſtatim haſta foret.
Arcus adeſſet, eum caperet puer obuius arcum;
Vidit fortè focum; præbuit arma focus.
Elatoq; puer debellat torre puellam;
Et Veneris flammas altera flamma necat.
Cur *hodie talis tam rara eſt pugna? puella*
Deſijt, an talis deſijt eſſe puer?

XIV.

Iacobus Anachoreta, ne à fæmina vratur, ipſe ſe vrit.

Impia mentito plangebat pectora queſtu,
Deceptura pium ſpurca puella ſenem.
Tende manus, inquit, tacitoque medere dolori:
Nam moribunda grauis pectora morbus habet.
Audit; & inde cauere Senex Venerē optat; & inde
Tollere ſerpentem membra per agra luem.
Nempe, ait, à Medico niſi tangitur agra, necatur:
Et Medicum, ſimul ac tangitur, agra necat.
Altera culpa mihi grauis; altera culpa puellæ;
Vtraque conſilio eſt culpa cauenda meo.
Ergo ſalutiferi ceroma popoſcit oliui,
Et tetigit dextra pectora nuda manu.
Sed ſimul exemplo rediuiuus Scæuola magno

Miſit in ardentes brachia laua rogos.
Vtraq; dum gemino ſic arſit palma camino,
Arſit maiori dextera palma foco.

XV.

Franciſcus in Niuibus volutatur.

Cùm purum Stygio calore corpus
Vrgerent Veneres Cupidineſque,
Et plures Venus & Cupido plures
Primis ignibus admoueret ignes;
Franciſcus gelidas cupiuit vndas:
At nullas habuit December vndas.
Nam ſtabat glacialis, & gelatas
Velabat niuium pruina terras.
Quas cum cerneret ille, mox ſeuerus
Hibernas ruit vltor in pruinas.
Et ventis hiemantibus, niuoſo
Perſultat generoſus in theatro.
Hic frigente manu, ſibi Miniſtros,
Hic de vellere candicante Vernas,
Hic Natos ſibi format, hic Nepotes.
Sed dum Tollere cogitat Nepotem,
Magno frigore congelatus, ipſum
Ignatus propè Suſtulit parentem.

XVI.

Benedictus in vepribus ſe verſat.

Quà Valles ſuper inuias propinquis
Rupes aeria minantur Aſtris,
Squallenti Benedictus in receſſu
Cum tetro Veneris flagraret aſtu,
Voluit vindice corpus in vepreto,
Et ſpinas vagus inter atque ſentes.

Iam

Iam coſtas premit,& laceſſit oſſa,
Iam plantas domat, & cruentat ora;
Hinc tergum ferus vrget, hinc lacertum;
Et fuſi calido cruoris imbre
Arcanas iubet interire flammas.
Ne molli iuguleris in Roſeto;
In tali, Pudor, incuba Grabato.

XVII.

Ignatius vndis, alterius Venerem plectit.

Ardentem ſtimulabat Amor funeſtus Alumnum
In vetitos ſpreto tendere iure toros.
Reſciuit Loiola viam; temereque ruentem
Sedulus inſtructis excipit inſidijs.
Pons erat, atque inter gemina diuortia ripæ
Stagnabat gelido pigra lacuna vado.
Has Loiola ſubit, collo tenus abditus, vndas,
Quà Iuuenem vidit non procul ire via
Et, miſer, inquit, abi, luxuque caleſce nefando,
Frigoribus flammas his ego plecto tuas.
Ille ſimul clamore; ſimul ſtupet ore lauantis,
Frigidiorque ipſo penè lauante fuit.
Parce piare meos iſtis, ait, amnibus ignes,
Quos ego iam lacrimis ſponte piabo meis.
Mox, quibus externum Iuueni Loiola calorem
Depulit; his ipſis ſe calefecit aquis.

XVIII.

Ammonius ne à Venere vratur, pedes amburit.

Curuato quoties minatus Arcu
Flammantes Veneris puer ſagittas
Materna iaciebat è pharetra.

Arſit terra caloribus, nec vna
Seſe feruere ſentiebat Aetna.
Tunc cœpere nouis aduſta prunis
Sparſa ſpectora poſtulare lymphas.
Tunc Ammonius vnus inter omnes
Ne quo caſtus adureretur æſtu,
Non riui petijt meantis vndas,
Non imbres gelidos, nec alſioſi
Incenſus glaciem cupiuit Hami;
Sed ne quo tamen vreretur æſtu,
Diuerſum cecidit lubens in æſtum,
Nam fracto puerum vt fugaret arcu,
Nudos ignibus vſtulauit artus.
Hæc eſt ars noua: Ne cremeris igne,
Ipſum quærere, quo cremeris, ignem.

XIX.

Bernardus lacu ſuos ignes reſtinguit.

Ora videt temere Bernardus vt obuia Nympha,
Obuia Bernardus penè per ora perit.
Nam penitus peruaſit edax ſcintilla medullas,
Tactaque funeſtus ſerpſit in oſſa calor.
Ille quidem tacitum generoſus pertulit ignem,
Et nocuo conſtans Victor in igne fuit.
Vaſtauere tamen magis ac magis omnia flammæ,
Et domito venit maior ab igne vapor.
Tum querulo Bernardus opem clamore popoſcit,
Pectora vt afflato ſpargeret vſta gelu.
Fortè videns glacie ſtagnantem cominus vndā,
Hæc, ait, ardores molliet vnda meos.
Inſiluitque ferox, & toto corpore merſus
Defendit Medico membra cremata lacu.
Has venus in thermas ſi ſæpe lauanda veniret,

Non

Non ita Baianis ſemper egeret aquis.

XX.

Ioannes Bonus, aſſulas ſub vngues infigit, & dolore voluptatem vincit.

Gentiles Bonus inter inquilinos;
(Vicino licet amne, Mincioque
Per ripas, per & effluente pontes,)
Ardebat tamen impotentiore
Quàm ſi Mulciberi caleret igne.
Non lympha liquor obuius, nec aura
Ventorum, licet vberes, iuuabant.
Quò ſe verteret, vſitata noto
Quem defendere nollet ars ab hoste?
Defendit dolor inſolens. Acutas
Primores agit aſſulas ſub vngues.
His telis pugil obuias fatigat
Incurſu miſerabili columnas.
Tùm verò fugere omnis ardor, omnis
Fractis cedere viribus Voluptas
Sulcaret Venerem licet cruentus
Sæua tigridis aut leonis vnguis,
His nullos tamen vnguibus putaret
Impreſſos Venus eſſe ſauciores.

XXI.

Apelles Virgo faber, candenti ferro fœminam profligat.

Artificis dum folle cauo faber excitat ignes,
Et victore domat dura metalla foco,
De Phlegethonteo prorepit fœmina furno;
Fœmina, cui ſtygius flabat ab ore vapor.
Vicinumque petit funeſta lampade pectus;

Quæ

Quæ prius intactum lampade pectus erat.
At faber vt ſenſit peregrina incendia pruna,
Non, ait, iſte meo prodit ab igne calor.
Conuerſusque videt (monſtrum furiale) nocẽtem
Fœminam, ad incautum ponè ſubiſſe latus.
Mene, ait, ergo tuis, fornax, petis improba flammis?
Ipſa etiam flammis ſaxo petare meis.
Effrontemque ferit candenti fulmine frontem;
Stridentemque reo mergit in ore facem.
Non tulit illa iocum; ſed adusta repentè refugit,
Erubuitque ſuas frons inhoneſta notas.
Fæmina ne qua fabro poſthac aude eſſe moleſta;
Scis qualem incudem poſſit habere faber.

XXII.

Anonyma Virgo è Brigittæ familia pedes adurit, ne aduratur.

Inſons è grege Virginum puella,
Quòd vano nimium periculoſam
Audiret Iuueni placere formam:
Vſſit ſuppoſitis pedem fauillis.
Emerſere repentè puſtulaque
Et puris ſanies, cruorq; cruris,
Et nidor pedis, & dolor tumoris;
Hac flamma pepulit puella flammam.
Dextram Mutius vrat, & ſtupenda
Porſennam patientia triumphet
Vſtus Scæuola; dum puella plures
Ambuſto pede ſauciarit hoſtes.

XXIII.

Anonymus Iuuenis in prunas abijcitur, vt amorem triumphet.

Inſidias Iuueni tendebat fæmina caſto,

Phædra

Phædra ſua quales ſtruxerat Hyppolitho.
Ille quidem Venerem ſæpe indignatus abegit,
Sæpe ſed eiectam, ſæpe redire videt.
Quid, Iuuenis, tandem faciam, impatientior inquit.
Eminus à tergo, & cominus inſtat Amor.
Omnia conari pergit Venus. Omnia pergat,
Hippolythus redeo, ſi mihi Phædra redit.
Me fugiente, diu nequijt mala vipera pelli;
Experiar, quid me non fugiente queat?
Inde diem Iuuenis veniendi dicit, & horam;
Dictaq; iam Veneri cœpit adeſſe dies.
Illa venit. Sed operta videns veſtigia prunis,
Et ſola candenti ſtrata calere foco:
Et ſuper ardentes Iuuenem decumbere prunas,
Conſortemque ſui ſe eſſe iubere tori:
Omnia conari perterrita deſijt: vltroque
Inuitata licet, deſijt illa tamen.
Nempe torum timuit; retroque relapſa refugit;
Impatiens calidi Sponſa toralis erat.

XXIV.

Franciſcus Xauerius ſanguinem eiectat, horrore obiectæ Veneris.

A ſudore Xauerius diurno
Vix olim medica potitus vmbra
Nocturnum ruit æger in ſoporem:
Confeſtim Stygiæ mouentur Vmbræ,
Circumſtant Veneres Cupidineſque,
Et ſpurcis animant torum figuris.
Queis obnititur ille dum figuris,
Et turbas Venerum Cupidinumque
Impugnat cubito, ferasque pellit
Sopitis licet artubus cateruas;

Ingens

Ingens aſſiduo ſtatim duello
Erumpit roſei cruoris imber:
Et nares per, & ora per, ſoluto
In lectum ruit impotens meatu.
At pugnam Venus arduam peroſa
Damnauit pluuia ruentis imbrem;
Et non fulmine, ſed cruore victa,
Nocturna properauit è palaſtra.
Sed cur imbre Xauerius rubente
Perfudit Venerem? Rogas? Habebat
Omnes iam Venus antea colores,
Vnum non habuit Venus ruborem.

VIRGINVM.

CHORVS TERTIVS.

XXV.

Virginitas per mutilationem ſeruata.

Forma pudicitiæ comes olim fida, petulcis
Vt laqueos factam ſe videt eſſe procis:
Ipſa ſibi bellum facit indignata, ſuamque
Sæpe notat frontem vulnere, ſæpe genam.
Inde modeſta ſibi laniarunt ora puellæ,
Tutus vt in læſo viueret ore pudor.
Inde aliæ telis oculos hauſere cruentis,
Fruſta ſuis aliæ trunca tulere labris.
Illa caput raſit, quaſque olim ſedula gemmis
Struxerat, euulſas iam cupit eſſe comas.
Illa verecundas irato vulnere nares,
Et quodcunque Venus poſſet amare, ſecat.

Deniq; iam cupiunt deformes eſſe puellæ;
Seq; oculis Iuuenum diſplicuiſſe, placet.
Eſſe iubes vultus formoſos Virginum? amare
Formoſos vultus deſine, ſemper erunt.

XXVI.

Nicetas linguam in Venerem euomit.

Vt Iuuenis Cæſar Niceta bella pararet,
Bella, quibus Cypria ſigna tulere faces,
Blanda Semiramij violariæ quæſijt horti,
Strataq; Peſtanis Amphitheatra roſis.
Hinc aderant modica folijs pubentibus vmbra,
Hinc aderat ſtrepera non graue murmur aquæ.
Mollia ſubter erat de Coa ſtragula tela.
Subter erant niuei plumea valla tori.
Iuſſit in hoc Iuuenem reſupinum aſtringere lecto,
Sericaq; in captos indere vincla pedes.
Et Tyrio iuſſit diſtendere brachia texto;
Ille Prometheas credidit eſſe feras.
Inde Theatrali de Scena fœmina prodit,
Incenſura ſuo fœmina quidq; foco.
Tunc Iuuenis violas odiſſe; & poſcere vepres;
Tunc gelidas inter ſtragula velle niues.
Vrticas tunc malle roſis; tunc floribus vndas;
Strataq; plumigero plumbea præ thalamo.
Et, validi ſi robur, ait, Samſonis haberem,
Heroa caderent vincula rupta manu.
Nunc manibus quia tela meis aliena negantur,
Tela mei dentes ingenioſa dabunt.
Ergo ſecat mediam Dens pulcro vulnere Linguã,
Inq; genas Veneris fruſta cruenta vomit.
Erubuit non ſponte Venus, profugumq; repentè
Retulit à caſto victa pudore pedem.

Dentis

Dentis hic error erat: Quo morſu tangere Linguā
Se ratus eſt, illo Tacta puella fuit.

XXVII.
Anianus oculum, quo fæminam vidit, exſculpit.

Incautos Anianus in vagantem
Obtutus malè fixerat puellam.
Mox facti memor; inſtitit profanum
Magnis fletibus increpare vultum.
Ac ne per ſubitum inſcius calorem
Funeſtas ageretur in fauillas,
Quid pœnas, ait, exigo minores?
Non eſt, non ſatis eſt mihi, ſalacem
Solis fletibus expiare flammam.
Vindictas decet exigam Viriles,
Et magno ſceleri pares. Repenteque
Armatis manibus ſibi minatur,
Erronemque oculum ſeuerus vltor
Infeſtis trahit Vnguibus. Nec illo
Quicquam lumine deinde vidit; vna
Quo ſat viderat antea in puella.

XXVIII.
Lucia oculos, quibus placuerat, effodit.

Obuia miratus viſa Rex ora puellæ,
Lucentesque duas caſta per ora faces:
Protinus exarſit, formamque petulcus honeſtam
Inſtitit appoſito ſollicitare metu.
Territa Virgo metu, fœdique Cupidine *regis,*
Confundit niueas picta rubore genas.
Hinc pro Rege timor ſtetit; hinc pro Virgine virtus;
Cedere

Cedere nec patiens ille, nec illa fuit.
Lis deciſa fuit poſtremò magna; Timorem
Victor vbi eluſum iuſſit abire Pudor:
Nam moritura prius, quàm conſenſura; parauit
Ambiguo Regem fallere Virgo dolo.
Quæ tibi pars, inquit, noſtra placet optima forma?
Quam tibi cunq; voles, opta, & habebis, ait.
Ille, oculi placuere. Oculos, illa inquit, habebis:
Parua mora eſt; voto, Rex, potiere tuo.
Ferte citi cultros. Cultriſque ſtupentibus hauſit
Ipſa ſua præceps lumina bina manu.
Quæ placuit noſtri pars, inquit, corporis, hæc eſt:
Iam potes vſque oculis paſcere vota meis.
Horret in audaci mutatos Virgine vultus
Rex; neque iam in læſo, quod probet, ore videt.
Seruaret cùm Virgo oculos, Rex perdidit: & cùm
Perderet illa ſuos, repperit ille ſuos.

XXIX.

Lucia eadem in eodem facinore, bis laudanda.

Senſit caſta ſuos placere vultus
Aſtanti temere puella Regi;
Et pertæſa ſuam pudica formam;
Quid vultum placet, inquit, inter omnem?
Vultum, Rex, oculi, inquit, inter omnem.
Iratis ſubitò puella telis
Dilectos rapit è genis ocellos.
Quos cùm mitteret erutos Tyranno,
Iam ſecurius, inquit, hos amabis.
Et quamuis oculis carebo raptis,
Dum ſim Lucia, Luce non carebo.

Sed

Sed Rex eruto & hinc & hinc o cello.
Credebat duo rapta de ſereno
Phœbi ſidera Cynthiaque Cœlo.

XXX.

Agata mamillas amittit ne pudorem.

Virgo Sicana viro toties optata, refugit
Optantem toties Virgo Sicana virum.
Ergo minax Prætor violenta voce puellam
Ad ſua cunctantem iura venire iubet.
Illa, minæ nihil, inquit, agent. Infeſtior ille
At meus hic, inquit, non nihil enſis aget.
Illa, nec Enſis aget. Simul ergo laborat vterque
Ille ſuas vires, illa probare ſuas.
Lictorum glomerata ruit manus vndique; & vndique
Adſtantum innumerus Carnificum numerus.
Vna puella tamen numero circumdatur illo.
Vna per innumeras prompta perire manus
Siue oculos, inquit, ferro præbere iubetis,
Ferro oculorum ambos euacuate ſinus:
Siue genas, ſulcate genas; ſeu pectora vultis,
Pectora quo vultis nuda ferite modo.
Siue manus, truncate manus; ſeu brachia, habete
Brachia; ſiue pedes vultis, habete pedes.
Nemo pedes voluit tortorum; brachia nemo:
Nemo manus; nemo pectora; nemo genas.
Sola mamilla fuit pœnis optata ſceleſtis;
Sola data in pœnas ergo mamilla fuit.
Sectaq; crudeli ſunt vbera forcipe: Credo
Nulla tibi, Iudex, vbera tacta prius.

XXXI.

Carilephum, virum caſtum, fæmina curioſè aſpiciens, excæcatur.

Neu quam fæminei obuius videret
Fallacem Carilephus *oris vmbram;*
In ſiluas ijt, auiaſq; rupes
Ignoti vagus inquilinus antri,
Sed dum fallere eum puella certat
Mentito malè curioſa ſexu,
Per ſiluas, ait, inuiasque rupes
Ibo fæmina; fæminam videbit
Vaſti tetricus inquilinus antri,
Quamuis tetricus vſque ſit, videbit.
Mox accingitur, & ſtola virilem
Fallaci ſuper inijcit lacernam
Et lucos per, & inuias per Vmbras,
Occurrit fugienti; & intuendam
Se præbet renuenti; & intuendum
Silua fæmina quærit inquilinum.
Sed vix cœperat ille eam videre,
Et mox deſijt illa ſe videre.

XXXII.

Apollonia dentes Virginitate impendit.

Niliacos dum Nympha toros illecta, recuſat,
Et pluris thalamis omnibus Aſtra facit:
Carnificum pugnos, & ahena fulmina palmæ,
Per geminas ſentit crebra tonare genas:
Non tremefacta tamen clypeo vim depulit vllo,
Sed propria malas caſſidis inſtar habet.
Ergo ruunt penitus vulſi de ſede molares,
Oſſeaque è fracto decidit ore ſeges

Credi-

Crediderat tortor, Thebanis altera ſulcis
Semina Cadmææ iacta fuiſſe manu.
Penèque iam timuit, ne ſtragem vltura cruentam
Surgeret è tali Meſſis ahena ſatu.
Nil metue ex iſto ferratum ſemine; Meſſem
Auratam è tali creſcere dente decet.

XXXIII.

Euphemia, & Margarita Virgines ſibi nares detruncant.

Purpureas vbi caſta genas Euphemia ſenſit.
Et ſua diſplicitis ora placere Viris,
Quid faciamus? ait, laqueos natura tetendit,
Ipſa ſuas facies fabricat inſidias.
Quæ me cunq; vident, rapio malè cauta videntes;
Obuiaq; aſpectus vulnerat ora meus.
Arte pudicitiam peregrina Virgo tuere:
Forma nocet; formam, Virgo, perire iube.
Dixit, & Ambroſium cultro feſtina labellum
Amputat; in Nares vſq; ſeuera ſuas.
Margaris hac cernens defendi ſtrage pudorem,
Admouit ſimiles Naribus ipſa minas.
Tum, licet informi ſqualleret vulnere forma,
Pulchrior ex illo vulnere forma fuit.
Si res ſupplicio tali plectuntur amata,
Pridem erat ipſe ſuo dignus amore procus.

XXXIV.

Brigitta formam perdit, vt pudorem conſeruet.

Vt pictis ſibi vidit à labellis,
Et forma vitio periculoſa
Laſciuam fieri Brigitta frontem;

E *Conten-*

Contendit preceſeria; venuſta
Multo vt tubere conderentur ora.
Nec verò Deus admouere pronam
Contentis precibus moratus Aurem,
Promiſit dare] tuberumue gibbos,
Aut frontis maculas, cutiſue næuos.
Aut quoſuis cuperet Brigitta morbos.
Mox cœpit macies patrona totos
Et mœſtus color occupare vultus.
Contactum quoque lumen impetrato
Virgo comperit emori veneno.
Et tunc credidit eſſe ſe venuſtam,
Poſt quàm deſijt eſſe tam venuſta.

VIRGINVM

CHORVS QVARTVS.

XXXV.

Virginitas cæde aut cædis periculo ſeruata.

IAm ſtupet eneruem Venus eſſe Cupidinis arcum;
Iam Veneris gelidas eſſe Cupido faces.
Tot iaculo Iuuenes petit ille? tot illa puellas,
Fixa tamen nullo pectore tela videt.
Quippe Pudor viſo pueri fugit auius arcu,
Aut fugere arte nequit cùm Pudor, arte perit.
Hinc iubet è tectis in præceps ire pudicas
Et prope deprenſas amne perire Nurus.
Hinc itidem ſtringit rediuiua Lucretia ferrum,
Patronaque fodit pectus inerme manu.
Antiochus rurſum ſi balnea ſordidus intret,
Inue-

Inueniet Virgo Democlis arte, fugam.
Scilicet ingenium eſt alijs, producere vitam;
Virgo ſit in proprias ingenioſa neces.

XXXVI.

Pelagia, mater duæque Comites in vndas.

Mater vt hoſtiles timida cum plebe caueret
Inſidias, ſumpta quæſijt antra fuga.
Reſcijt hoſtis iter, profugiſque celerrimus inſtat
Siue parans dono cogere, ſiue metu.
Ergo, licet fugerent cautè per deuia, ſemper
Preſſa puellares pinxit arena pedes.
Ventum erat ad vaſtas pendẽte crepidine lymphas,
Per quas nullius copia pontis erat.
Hic hæſere pares; genitrix, quid malumus? inquit,
Ponè ruunt hoſtes; ante morantur aquæ.
Stamus? adeſt laſciua cohors, tergoq; minatur:
Pergimus? inſanas obijcit vnda minas.
Mitior vnda tamen: ſi neſcit parcere, mergat.
Sat mihi dum caſtas ſeruerit, vnda dabit.
Et citius dicto, ruit alti in gurgitis vndas:
Debuit hàc etiam turba ſceleſta ſequi.

XXXVII.

Apollonia vltro in ignes.

Pellæa ſibi quondam vt in palæſtra
Structos innuba Virgo vidit ignes,
Quos lictor ferus, & minax ſatelles,
Ni promitteret, vſque & vſque alebant:
Vanè creditis, inquit, vllam ab iſto
Vinci poſſe Viraginem camino.
Lentum imò eſt mihi; iuſſa vimque veſtram
Expectare; locum date, occupabo.

Et ruptis ſimul hinc & hinc catenis
Stridentes ſubit ipſa ſub procellas.
I nunc, & minitare Cæſar ignes.
Iam te continuò nouos in ipſis
Dices cernere Mutios puellis.

XXXVIII.

Pelagia Virgo Antiochena, præcipitio defenſa.

Quæ Pelagi gaudet ſocio cognomine Virgo,
Et Syrij patriam littus Orontis habet:
Illa verecundæ quondam ſibi conſcia formæ,
Inſidiaturis fugerat ex oculis:
Fugerat illa quidem: ſed mox videt illa, reuulſis
In patefacta precos tendere tecta ſeris.
Quid faceret? Stabat munito Regia ſaxo,
Regia ſublimes turribus æqua minas:
Occupat hoc pauidi feſtina pudoris Aſylum,
Vitet vbi hoſtiles iam prope capta manus.
Repperit inten tus tamen illa cubilia prædo;
Ergo cubile aliud celſius illa petit.
Repperit illud item. Toties modò prodita Virgo
Effugiam per quod deniq; dixit, iter?
Nec mora: abit præceps ſūmis è turribus: Vnā hanc
Hoſtibus ignotam viderat eſſe viam.

XXXIX.

Sophronia cultro ſuam caſtitatem à ludibrio vindicat.

Matronæ placitas iubebat ædos
Cingi milite Cæſar, & proteruo
Acciri ſibi fœminam à miniſtro.
Quæ cum reſciijt imperata; paullum

Mutato

Mutato ſtetit impedita vultu:
Mox ficto Mulier pudica riſu,
An ſordes, ait, has laciniarum
Abſtergi prius, induiq; mundum
In noſtro ſinis alterum cubili?
Id verò licet, inquit: i proinde
Totam corporis enoua, iuuentam.
Faxo, inquit mulier; rubere totum
Pectus purpureo videbis oſtro.
Mox cultrum rapuit ferox, & alto
Pectus nobile verberauit ictu.
Et iam ſanguine plurimo cruenta,
Quæ nulli cupitis placere, dixit,
Hanc circumdate purpuram puellæ.

XL.

Euphraſia ingenio Virginitatem tuetur.

Ibat ad inſcripta famoſa cubilia cellæ
Flebilis è patria tracta puella domo.
Ecce furens animi, ſtimulante Cupidine curris
Infelix eadem Miles ad antra gradu.
Incautamque procus molitur ludere Nympham;
Nympha ſed incautum luſit acuta procum.
Nam, violente meo parce, inquit, prædo pudori
Et veniæ precium grande repono tuæ.
Tenta; et inerme meo line quoduis vnguine pectus.
Illæſum à quouis vulnere pectus erit:
Vnge pedem, pes tutus erit: latus vnge, valebit:
Vnge femur, ſpernet vulnera quæq; femur.
Ipſa Machaonij documentum ero prima liquoris,
Fraudis erit iugulo pœna luenda meo.
Inde ſuum clauſa de pyxide promit oliuum.

Et ſua mendaci colla madore linit.
Huc, ait, infeſtum vibra valido impete telum,
Eluſura tuas ſunt mea colla minas.
Iuſſit. At ille graui iugulum ferit arduus ictu,
Deceptòque caput territus enſe ſecat.
Quæris adhuc, vires habeant quas vnguina miles?
Seruanda vires virginitatis habent,

XLI.

Michael Verinus, caſtiſſimus Iuuenis, ne virginitatem amittat, vitam amittit.

Verinus, puer innocens, ibera.
Nuper gloria nobilis Iuuentæ;
Cum letho propter videret omnes
Deſperaſſe Machaonum cateruas:
Aut porro ſupereſſe tam malignis
Vnam à Cypride febribus medelam:
Vnam ſe Podalyrij modeſta
Victuram negat indoles per horam.
Abſcedant Veneres; Cupidinumque
Infames, ait, exulent cohortes:
Quæ cum tot noceant bonis; mihi vni
Si prodeſſe velint, malus videbor.

XLII.

Iacelina Virgo Appula, per mare effugit.

Cogeret inuitam ne quis ſibi nubere, fugit
Appulla, nequicquam fratre ſequente, ſoror.
Sed fugiens prærupta ſubit iuga, magnus vbi altū
In mare de celſa margine ſaltus erat.
Hic ſtetit; & longè deſpectans æquora; fratrem
Hac, ait, iratum rupe cauere potes.
Longius ire vetat fugientem ripa puellam?

Longius

Longius at certè ripa volare ſinet.
Mox volat immenſo delapſa per aera ſaltu,
Quà via vix oculis antè data vlla fuit.
Hàc delapſa ferum ſicco pede permeat æquor,
Et Maris attonitas libera calcat aquas.
Poſtquàm, Chriſte, tuis preſſiſti Nerea plantis,
Virgineos nouit iam Mare ferre pedes.

XLIII.

Virgo inter Eburones è Rheno euadit; proci duo merguntur.

Iuſſa pudicitiam didicit defendere lympha,
Et Venerem peragunt ipſa elementa ream.
Cernis vt è Rheni metuendo littore præceps,
Altera patronas Clælia tranet aquas?
Ne fallente puta pede ſic cecidiſſe: ruinam
Ipſamet optauit ſponte puella ſuam.
Nulla ope cùm poſſet turbam euitare ſalacem,
Præbuit hanc illi deniq; Rhenus opem.
Sed qua turba procax ereptos ſenſit amores,
Arte ſuos; illa perſtitit arte ſequi.
Nam duo conſcenſos auſi propellere lintres,
Exceptam medijs eripuere vadis
Illa memor, ſi caſtam, inquit, permittitis adſum:
Sin prohibetis, aquas, ecce, reuiſo meas.
Et ſimul inſiliens repetitas Virgo ſub vndas,
Subruit obſcœnam vindice calce ratem,
Demerſiſq; procis, natat omnem impune per amnē,
Quis ſenſum has lymphas non habuiſſe putet?

XLIV.

Virgo Mantuana in Mintium Amnem.

Mincius Andinis vbi iam conterminus aruis

Auſonias curuo ponte coronat aquas,
Illic riuali iactatam turbine Nympham,
Firmius illo ipſos ponte ſtetiſſe ferunt.
Nam ferus inſtabat furijsq́ urgebat adulter,
Inde viam claudens enſibus, inde fugam,
Illa tamen, ſi, inquit, non eſt quò viua recedam,
Certè erit hic aliquid, quò moritura cadam.
Continuò de ponte, minas riſura procaces,
In patrios fluctus libera Virgo ruit.
Territus ille fuga; cur te ipſa miſerrima mergis?
Mincius eſt, inquit, quò peritura cadis.
Vorticibus magnis trahit ille rapitq́ natantes.
Mincius eſt: Amnem, ſtulta puella, time.
Illa, nihil metuo merſuri gurgitis iram;
Ira pudicitiam dum tueatur, ait.
Nulla locum ſperent in tali incendia Nympha.
Quæ minimas toto ſubruit amne faces.

VIRGINVM

CHORVS QVINTVS.

XLV.

Virginitas in fornice illæſa.

Proſtat vbi patulo Siren inhoneſta theatro,
Et titulum cellæ figit amica ſuæ.
Sæpe Nurus illuc & honeſto corpore Nymphas
Impia raptari Iudicis ira iubet.
At pudor in cella manet inuiolabilis; & ſe
Non exſpectata ſæpe tuetur ope.
Nam quæ viſa ſibi eſt nullos habitura patronos,
Sæpe Viros habuit, ſæpe puella feras.

Altera nunc Vrſo, nunc altera tuta Leone,
Tertia, (quis credat?) Milite tuta fuit.
Hac alia defenſa viaʒ quem pura ſubiuit,
Purior ex illo fornice rurſus ijt.
Obſtupuit noua monſtra Venus. Mea luſtra, quis,
Facta pudicitiæ crederet eſſe ſcholam? (inquit.

XLVI.

Virginis Antiochenæ, & Chriſtiani militis mirabilis pugna.

Flebat in Idalio captiua puella cubili,
Innumeris vbi erat ianua ſepta procis;
Qua pius vt ſenſit diſcrimina miles; eidem,
Quam non ſperauit virgo, parauit opem.
Limen enim pacto venale præoccupat auro;
Et prior infames hac ſubit arte fores.
At procul ingreſſo perterrita milite Virgo,
Fugit; ab aſpecto ceu fugit Agna lupo.
Quem malè cauta fugis? quòue inſcia Virgo recedis?
Non ego, ait, capti prædo pudoris ero.
Conſilio fugitura meo; prius abijce veſtes
Cauta tuas; veſtes indue Virgo meas,
Illa dolos, caſtaq; timens ludibria formæ,
Sueta ſua differt ponere lina ſtola.
Vix demum thoraca ſuis inuita papillis
Iungit; & inuita ponderat arma manu.
Induitur contra, muliebri cyclade miles,
Prolixoq; Syram ſyrmate verrit humum.
Hic ego miles ait mentita puella manebo:
Tu fuge mentito vera puella Viro.
His fugit illa dolis. Iuuenem ſed barbara viſum;
Amiſſa pœnas pendere turba iubet.
Aduolat hic Virgo, iam Virgine fortior Adſum:

Sola fugam cepi;ſola piabo fugam.
Ille ſecus;nihil iſta,Viri,nihil auſa. Patraui.
Crimen ego:ſolus puniar,inquit,ego.
Illa rogare magis;magis ille refellere.Crimen
Credat vterque ſuum, ni probet eſſe ſuum.
Vllane tam pulcram meminerunt ſecula litem?
Poſtulat abſolui neuter; vterque timet.

XLVII.

Daria per Leonem à Lenone defenditur.

Iam Daria trahi impijs Tyranni
Captabat violenter à Miniſtris:
Iam Lenonibus vndiquaque ſeptum
Spectabat lacrimabilis theatrum:
Et quo imbellis,ait,puella tendis?
Quo infelix raperis? potes penates
Olim viua ſubire tam profanos?
Quid differs,miſera, interire? dixit
Plorans talia:cùm repente liber
Erumpens cauea Leo ferina
In turbam ruit vltor impudicam.
Fit latè fuga. Nemo iam miniſter.
Iam nemo manet in ſtatu ſatelles.
Dilapſis igitur timore turbis
Perſtat vindice præda cum patrono;
Et caſtam fera fœminam: feramque
Noſcit fœmina caſta: ſeque clamat
Lenones timuiſſe, non Leones.

XLVIII.

Lucia nec ab igne, nec in fornice violatur.

Illa Syracuſia virgo pars maxima famæ.

Lis

Lis vbi de forma, deq; pudore foret,
Iam Lena raptata manu, cùm proxima fœdè
Inſcriptas Veneris cerneret eſſe fores.
Horruit infamem ſceleris locum; &. Ergone caſtus
Ingredietur, ait, tale cubile Pudor?
Fige puella ſolo veſtigia, fige; profanas
Rectiùs ante fores emorieris, ait
Mox immota ſtetit: Mox tracta potentiùs illa;
Fortior in fixo reſtitit illa gradu.
Iniicit ergo furens violentos turba rudentes,
Sed nullo impelli Virgo rudente poteſt.
Inde boues, inde addit equos. Sed Virgo ligatos
Inde ſtupere boues, inde coegit equos.
Turba igitur flamma circundat edace puellam;
Sed nihil illa ſui flamma caloris habet.
Mox pice, reſtinctum mox ignem ſulfure paſcit.
Sed neque pix ignem, ſed neque ſulfur alit.
Quas ardere voles, remoue hac à Virgine tædas:
Quas cupis extinctas, huic, Venus, adde faces.

XLIX.

Columba Virgo ab Vrſo cuſtoditur.

Ferrato licet Vrſus occupatum
Seſe Murice cernat, & grauanti
Colli robora præpedita millo:
Lenones tamen inter atque Lenas
Vim caſtæ fieri videns Columbæ,
Effracta volat Vrſus è cauerna,
Et millum ſimul, & ſimul morantem
Abrumpens violentior catenam,
In turbas ruit; horriduſque cœpta
Diſturbat Iuuenum impudentiorum:
Et pro Virgine dimicans, petulcos

Cogit cedere Iudicis miniſtros.
Nullos Virgo procos timebit vlla,
Quam talis comitabitur catella.

L.

Martianam Virginem repentinus paries tuetur.

Lenonem fugeret cùm Virgo modeſta ſequentem,
Et traheret laſſos iam ſuperanda pedes;
Quid miſeræ reſtaret adhuc? iam penè premebat
Vltima virgineæ ſyrmata leno togæ.
Tenderet expaſſas prædonibus obuia palmas:
Capta foret palmis præda trahenda ſuis.
Præcipitem ſaltu peteret generoſa ruinam?
Nulla, in quam rueret, tam propè vallis erat.
Ardua ſe in rapidos vndarum ſpargeret amnes?
Nuſquam erat in plano ripa, nec vnda ſolo.
Ergo precata Deum, timido petit arma pudori,
Nec Deus auerſa reppulit aure precem.
Incipit enato tellus increſcere vallo,
Et paries ſata ſurgere grandis humo.
Diſcluſitq; repentè duos. Iamq; illa timere
Deſijt; incepit leno timere ſibi.
Maniaque vt ſubitò creſcentia circumſpexit,
Quæ ſobolem hanc peperit tam citò Mater? ait.
Feſtino fuge leno gradu: locus iſte minatur:
Pene erat, & factus tu quoq; murus eras.

LI.

Catharina Sueca per ceruum liberatur.

Tranquillo nemorum Catharina per æquora paſſu
Fortè tuos ibat viſere, Roma, lares:
Cùm conſpecta viris (quãquam fugiſſet) amantũ
Inſi-

Inſidiaturos cœpit habere greges.
Iamq; adeò comitante globo iuuenumque canumq;
Acer in ignara terga ruebat eques:
Huius vt inſidias poſtico è puluere vidit,
Nec ſibi conceſſam per ſola plana fugam:
Sidera, clamat, opem; date opem cita ſidera, clamat?
Lenta ſuam tellus ferre moratur opem.
Finierat, cùm bina leuans ſublimia ceruus
Cornua, vicino tramite carpſit iter.
Ille canes, dominosq; canum per deuia traxit,
Cornigeram peteret cù m ſibi quiſq; feram.
Sic elapſa manu, in tutum Catharina profugit,
Vſa patrocinio, cerue, puella tuo.
Sidera cur Tauros ſeruatis, & Aſtra Leones?
Dignior hic veſtro Ceruus honore foret.

LII.

Agnæ pudor ab Angelo vindicatur.

Roma infamia dedeusq; Veſta,
Et tu Maxima, quæ vigil fouebas
Aeternas Capitolij fauillas;
Agnam cernite virginem, aut decennem,
Aut ſi grandior illa, tredecennem:
Quam cùm cernere Veſta, vosq; Veſtæ,
Vnam cœperitis procul miniſtra;
Veſter, (ſi pudor vllus eſt in vlla)
Aſpecta pudor erubeſcet Agna.
Hanc cùm barbarus ad pudenda Iudex
Proſtantis raperet theatra turbæ;
Vna omnes Iuuenesque Iudicesque
Et turba probra, conſciasq; cella
Cælo vindice terruit puellas.
Nam ſtabat comes Aliger, latusq;

Stricta

Stricta Virginis ambijt machæra.
Ingreſſus tamen alter eſt, & alter,
Et ſi quis ſuper alterum alterumque
Aut audax nimis, aut nimis proteruus
Caſtæ irruperat in cubile Nymphæ;
Illum terruit Aliger, rotato
Inſum protinus euolare, telo.
Sed vicit Iuuenis procaciori
Omnes nequior vnicus cachinno:
Sexcentis ait, ambiatur haſtis,
Quod Cadmo neque fabuloſa ſulcis
Tellus parturientibus profudit:
Irrumpam tamen, inquit, & meo omnes
Cogam cedere milites amori.
Vix hæc dixerat impudens, ruitque
Pulſis obuius hinc & inde turbis.
Iam Cellæ prope limen, & propinqua
Iam veſtigia Virginis tenebat,
Cùm viſo attonitus repentè cœpit
Oppalleſcere, & obrigeſcere artus,
Et vertigine agi, & labare genua.
Et prono exanimis iacere vultu.
I ride miſer, atque fabuloſos
Cadmi ſpernere milites labora:
Caſtæ cum Pudor eſt tuendus Agnæ.
Non Cadmi tibi milites, ſed ipſos
Cæli occurrere milites videbis.

LII.

Andragiſyna ſponte deformatur, ne contaminetur.

In thalamos genitor Natam iubet ire iugales.
Serus

Seruus uti Nupta, munere fiat Auus.
Patritios poterat bona dos ſpondere maritos.
Et formoſa illis vel ſine dote foret.
Abnuit illa tamen. Pater imperat; abnuit illa.
Forma iubet: formam negligit illa tamen.
Ergone vultus, ait, caſtam vetat eſſe decorus?
Efficiam, tutus poſſit vt eſſe Pudor.
Cernua mox Superos vda prece flagitat omnes,
Mutet vt infelix ora decora color.
Nec mora; tota ſubit ſanies ſquallorque per ora,
Et faciem reddit ruga ſenilis anum.
Vndique pallor ineſt: flaui periere capilli,
Nullaque iam in tota Virgine Virgo fuit.
Tū neq; forma Viros, neque dos dedit illa Maritos:
Et prope ſe Patrem noluit eſſe Pater.
At ſimul ac vidit tutum ſibi Virgo Pudorem,
In ſecura prior tranſijt ora color.
Repperit hanc artem, qua Patrem cogeret. Illam
Vis iterum turpem cernere? Quære virum.

LIV.

Theophilæ pudorem Angelus defendit.

Magni flammeus Aliger Tonantis
Furto viderat improbo Clientem
In ludos Veneris rapi puellam.
Quam riualibus hinc & hinc Amantum
Cum cingi ſtudijs, & impudentes
Iam tam cerneret inuolare turmas,
Occurrit citus; aditumq; telo
Vindex obſidet oſtium triſulco.
Nec ceſſit tamen omnis improborum
Conatus iuuenum; ſed vnus ipſos.

Audax

Audax aligeri ſubit per enſes.
Extemplo iubet Ales incitato
Infandum caput interire telo.
Nec poſthac alius ſubiuit. Vnus
Dum ferro cecidit, cecidit omnes.

LV.

Vuilgefortis Virgo barbę miraculo caſtitatem tuetur.

Bello nobilis ore Vuilgefortis
Laudata metuens virago forma,
Vt matura viros iuberet omnes
Speratis procul abſtinere tædis,
Conſtans poſcit opem beatiores,
Quotquot nouerat incolas Olympi.
Formam cedere, Cœlices, iubete,
O formam, Superi, periculoſam.
Non Mauræ cutis abnuo colorem:
Non qualem patrio calore toſtas.
Cognata gerit Æthiops in vmbra:
Non ſiquid magis atrum & inuenuſtum.
Tetrumq; illepidumq; ſordidumq;
Tellus abdidit vſpiam Nouerca;
Nullum reſpuo Monſtrum: abire ſolam,
Hanc ſolam, ò Superi, iubete formam.
Audit vota pium pudica Numen,
Et monſtri ſimilem repente cogit
Mento creſcere neſciente barbam.
Hic horror fuit inſolens; Sodalis
Notam agnoſcere noluit Sodalem;
Et Mater ſobolem, & Soror ſororem,
Et vultu voluit ſeueriori
Ignotam Pater abdicare prolem.

Demum ſe quoque Virginem vel ipſa
Barbatam potuit timere Virgo.
Sic quanto hæc proprior Viro eſt puella,
Tanto tutior à Viro eſt puella.

VIRGINVM

CHORVS SEXTVS.

LVI.

Virginitas per ſe ipſa clara.

Externis etſi titulis ornata triumphat
Virginitas, & opum grandius agmen habet:
Non eget ipſa tamen titulo, neq; diuite fuco,
Sed Superis etiam Sola placere poteſt.
Non ita Narciſſi felicia germina candent,
Non ita Sidonio Murice lana rubet:
Et minor eſt Violis odor, & minor eſt Hyacinthis.
Et minor Heſperijs indita forma Roſis.
Illa fuit quondam Terris incognita: Noſci
Nunc eadē, & Terris nunc quoq; cœpta coli eſt.
Sed quoniam eſt oris cœleſtibus edita; ſeruat
Ingenium, & patrios pergit amare lares.
Quid mirum eſt igitur ſtygios ſi repperit hoſtes
Virginitas? ſtyx à Virgine victa fuit.

LVII.

Bernardus ab hoſpita inuaſus, ingenioſè defenditur.

Viſus adhuc puer eſſe quidem Bernardus; at vnus
Pulchrior è pueris omnibus eſſe puer;

Cùm

Cùm ſtygijs afflauit eum Venus improba tædis.
Qualibus afflatus non fuit ille prius.
Nam ſibi neſcio quam, ſurrepere Thaida ſenſit,
Virgineumq; dolo ſollicitare latus.
Fallere ſed cautum nequijt deprenſa pudorem.
Thais; ab intacto fœmina pulſa toro.
Fœmina pulſa ſemel, ſemel indignata receſſit.
Vſq; repulſa dein, vſq; reuerſa fuit.
Vſq; tamẽ reducem vt puer vſque repelleret hoſtẽ.
Vltima ſollicitus quæſijt arma pudor.
Ecce, repentinis horrere latronibus ædes
Clamat, & armatas in caput ire manus.
Illa, Latro non ſum, ſubmiſſo murmure dixit,
Non ſolet in noſtras Latro ſubire domos.
Ter clamata Latro; negat ipſa ter, eſſe Latronem.
Ipſe iterum ſociam ter ſibi poſcit opem.
Hoc vbi ter ſociam rupit clamore quietem.
Præſtitit oratam turba vocata fidem.
Accurrensq;, torum vigili face circumit omnẽ.
Sed fugit admotam fœmina latro facem.
Tolle tuam tibi, turba, facem: Puer iſte videri
Clarius à nobis iam ſine luce poteſt.

LVIII.

Catharina Senenſis, coronam ſpineam gemmeæ præfert.

Stellifera Catharina duas è ſede coronas
Viderat, à Chriſti penſilem vtramq; manu.
Sed ſpinis fuerat grauis hæc, grauis altera gẽmis,
Non illis precium, non decor vnus erat.
Oblatam cape, Chriſtus ait, Catharina, coronã
Seu placet iſta tibi, ſeu placet iſta cape.
Munera quis dubium gerat inter talia votum,

Gran-

Grandibus vt gemmis malis habere vepres ?
Aude aliquid, Catharina, manus protende: quid (hæres?
Iniÿce ſerta tuis gemmea temporibus.
Suſtulit ambiguum Catharina dextera votum,
Da mihi, ait, tactu ſerta probanda meo.
Ac ſimul iniectis ruit in vepreta lacertis
Impoſitaque premit nobile ſente caput.
Plurimus inde cruor per tempora & ora cucurrit:
Nec tamen optauit gemmea ſerta ſibi.
Non hæc ſerta dolent. ſint quamuis ſpinea, dixit,
Sunt facta attactu mollia, Chriſte, tuo.

LIX.

Muſa Virgo infantula B. Virginem ſpectat.

Iam Cunis, puto, commodùm relictis
Caſtis Muſa iocata cum puellis,
Inter ſidereos videbat orbes,
Primam Numinis eminere Matrem.
Illi Sidera, Luna, Sol, & omnes
Erronum ſocij orbium, ſub imis
Nutabant pedibus; ſuum exerentes
Magnis ambitionibus Nitorem.
Mille illam aligeri, gregesq; mille
Stipabant Iuuenum elegantiorum.
Quos illa & Iuuenes, & orbium orbes
Et lucem Iuuenum, orbiumq; lucem,
Oris ſidere, luminùmque binis
Extinxit radiantium pyropis.
Talem paruula Virginem puella
Cùm iuxtà attonito videret ore;
Laudauit niueam modeſta formam,
Contempſitque ſuam puella formam.

Et

Et tales, ait, ò beata, tales
O ſemper liceat videre vultus,
Inflexit bona Virginem puella;
Et mox (ò noua res,) puella cœpit,
Poſt quàm viuere deſijt, videre.

LX.

Othilia Cæca naſcitur; à Chriſto oculis donatur.

Edita cum primam ſperaret Othilia lucem,
Iuſſa ſtatim prima luce carere fuit.
Nam geminos caligo recens turbabat ocellos,
Velabatque duos Noctis imago ſinus.
Tacta ſalutifero ſed poſt quam eſt Virga fluento,
Auctorata ſuo paruula Virgo Deo,
Diffugere caua fuſcati luminis vmbra
Et ſubijt pulſa plurima nube dies.
Non ſine cauſſa oculos illi Natura negarat,
Debebant Medico à nobiliore dari.
Nec ſine cauſſa oculos dedit illi Numen; vt eſſent,
Quos lacrimis poſſet perdere Virgo ſuis.

LXI.

Thereſa Angeli ſpectatrix.

Gentis gloria Betica Thereſa,
Quamuis gaudia Cælitum frequenter
Non parco biberis meraca voto,
Vt præ delicijs tuis, profana
Poſſes gaudia nauſeare vitæ:
Quis ſenſus tamen ille? quis? (fatere.)
Quis tunc? quis fuit, ò Thereſa ſenſus?
Cum nulla nebula iocantis vmbra
Illum è Cœlicolis beatum Ephebum,

(Quo-

(Quouis ſidere pulchriorem Ephebum:
Iuxtà incedere, iuxtà adambulare,
Iuxtà alludere cerneres? & illam
Lanæ Cæſariem aureæ videres?
Aut illos oculorum vtrinque ſoles?
Aut illud decus oris? aut fluentis
Illos ſyrmatis extimi tumores?
Aut illos manuum tenerrimarum
Bellos articulosque, dactylosque?
Aut quicquid fuit elegans in illo
Quouis ſidere pulchriore Ephebo.
Quis tunc, quis fuit, o Thereſa, ſenſus?
Certo certius eſt, Thereſa, nullum
In ſenſu tibi tunc fuiſſe ſenſum.

LXII.

Stanislaus Euchariſtiam ab Angelo & B. Barbara Virgine impetrat.

Optabat Iuuenis diuinum Sarmata Myſtam,
Porgeret Ambroſiam qui ſibi Myſta dapem:
Nullus erat, Rurſuſque oculos animumq; retorſit,
Sed ſacra qui ferret pabula, nullus erat.
Vertitur ad Superos; Neque Barbara defuit illi.
O nunquam ad noſtras Barbara Virgo preces!
Hanc circum Aligeros videt, & cœleſtia circum,
Aligeras ad ſe fercula ferre manus.
Hæſit in ambiguo, magis huc ſpectaret, an illuc?
Digna oculis Virgo, dignus is Ales erat.
Sed dubiam litem Munus cœleſte diremit;
Dignum oculis illud munus vtriſque fuit.
Cum tamẽ inde Ales, cùmq; inde recedere Virgo
Ille procul noſtris vellet, & illa, Plagis.
Hic Oculis iterum Cupientibus Æthera cernens

Se Ri-

Se nimium eſt tardos queſtus habere pedes.

Nam ſi pondus iners Iuuenem tenuiſſet, ad Aſtra

Vſq; receſſuros ille ſecutus erat.

Ite tamen, dixit, ſine me: dum Munera detis,

Tanta mihi; dabitis ſemper & Aſtra mihi.

Tu quoq;, ne noceas, iſtam mihi ſæpe negato

Ambroſiam tellus; Barbara ſæpe feret.

LXIII.

Marta hoſpita Chriſti, Virgo; hoſpite Virgine felix.

Ieiuno quoties dapes Magiſtro

Condit ſedula Martha lautiores;

Nullis ſumptibus abſtinet, nec vllos

In Cœna precium fugit labores.

Sed largam licet inſtruat Culinam,

Et de diuite comparare cenſu

Exquiſita laboret eſculenta:

Affectu tamen illa largiori

Impenſas ſuperat dapum, & Culinæ

Fumantis precium vnico triumphat.

At nec fercula delicatiora,

Nec cultum huic placet hoſpiti cubile;

Sed quæ Virgine degit in cubili,

Hunc Virgo trahit hoſpitem. Nec eſſe

Vllo maluit hoſpes in cubili.

Vllum aut maluit hoſpitem cubile.

LXIV.

Tharſilla & Aemiliana Virgines in cœlum inuitantur.

Lumina ad Eoos languentia verterat ortus

Tharſilla, in caſto mox moritura toro.

Ecce

Ecce tibi! videt omne loco diſcedere Cœlum,
Et Superum innumeros inde venire greges.
Mille ibi Cœlituum, variata per agmina, turmæ,
Mille ibi Virginei viſa theatra chori.
Mille itidem voces, itidem diſcrimina vocum;
Vox tamen ex illis gratior vna fuit.
Vox erat illa, Veni. Veniam, illa celerrima dixit,
O vtinam? nulla eſt, eſt mora nulla, ſequar.
Sic abitura, videt memorem reſtare ſororem;
Et, ſinite hanc, inquit. Vox ait illa; ſinam.
Mox Tharſilla: Soror, ſoror o comitare ſororem:
Neſcio quid pulchri viſus Olimpus habet.
Illa itidem, veniam, dixitq; obijtq; vocante
Promptior ipſa etiam viſa ſorore ſoror.
Scilicet, aſpexit cum ſidera peruia Virgo,
Aegri etiam diſcunt accelerare pedes:

LXV.

Scholaſticæ Virginis Anima ad cœlum euolat, in modum Columbæ.

Stellatos Benedictus vt polorum,
(Queſtus multa gemensq;) vidit orbes;
Longas exilij peroſus horas,
Viſa mœnia patria ſalutat,
Et votis cupit euolare, ab illa
In qua manſerat exulum lacuna.
Portentum? videt illico migratam
Attolli, niuea in modum Columbæ,
Charam ad mœnia patria ſororem.
Tunc fletu gemituque duplicato
Illi ſupplicuas tetendit vlnas:
Cùm non inuideam, inquit, hoc ſorori
Tam feliciter; hoc iter quid audes,

Deſerto,

Deſerto, ſoror, iuuidere fratri?
Ifelix tamen, inſcioq; fratre
Dilectos pete patria penates:
Celaſti, fateor, fugam; euolaſti:
Sed te, qua ſequerer via, indicaſti.

LXVI.

Catharina Virgo Mart. lac pro ſanguine fudit.

Vncorum rabies iam fracta, furorq; rotarum,
Et reliquum eluſum fulmine pegma fuit:
Cùm Catharina caput tibi deniq; ſuſtulit enſis,
Cœpitq; attonitum lacte madere ſolum.
Quippe videns pugnas in Virgine Terra viriles;
Lac niſi vidiſſet, crederet eſſe Virum.

VIRGINVM

CHORVS SEPTIMVS.

XXVII.

Virginitas inter Coniuges clara.

Ambiguam Salamādra fidem iam certa probaſti;
Omnia victa tuo credimus eſſe gelu:
Pòſt quàm nulla vident tædarum incendia; tuti
Inter contiguos fæmina virque toros.
Hinc Siculas ridere potes, me teſte, fauillas;
Hinc domitas inter repere ſalua pyras;
Cernimus vt refugæ timeant ſua fœdera flammæ,
Dum quatit innocuas pronuba turba faces.
Hic neq; Virgo Viri vicino conflagrat igne,
Vir neq; vicino Virginis igne flagrat.

Frigidiora

Frigidiora Pudor videt eſſe cubilia nuptus,
Quàm videt hibernas Thracia ſilua Niues.
Mutarunt Elementa fidem. Prius Igne calebant
Omnia: nunc ipſo frigus ab Igne venit.

LXVIII.

S. Ioſephus in Coniugio Beatiſſimæ Virginis Virgo.

Virginis hic nupta, & Pueri maturus Alumni
In patria Custos, Exiliiq; Comes,
Ieſſeia de ſtirpe licet, Regesque, Ducesque
Cognati numeret ſanguinis inter Auos,
Ipſe tamen tanta tam clarus Imagine gentis
Viuere Plebeij maluit arte fabri.
Sed Ieſſeia pari cùm Virgo locanda Marito
Nuſquam vllum poſſet Virgo videre parem:
Monſtratus faber iſte fuit demum indice Virga;
Coniugij ò quanti pronuba Virga fuit?
Arida iam fuerat, iamq; omnibus orba medullis,
Parsq; ſuper verni nulla viroris erat:
Viuere tota tamen, rurſumq; vireſcere cœpit,
Cùm fuit illa fabri Virga reſumpta manu.
Quomodo enim potuit floreſcere talis in illa
Virga manu? dices. Virgo erat illa manus.

LXIX.

Pulcheria Imperatrix Virgo Coniunx; fulcrum Imperij labantis.

Hæc eſt illa Virago, quæ labantes
Orbis fulcijt anxij ruinas;
Cùm nemo diadema, deſitosq;
Auderet populo leuare faſces:
Cùm deeſſet venientium cruentes

Qui compeſceret hoſtium furores;
Hæc Regnum fuit auſa patriosq;
Nullo ſumere cum timore faſces.
Hæc in legitimis puella tædis
Nunqum vllis fuit vſtulata flammis:
Sed Virgo in domina fouebat aula
Nupti perpetuum decus Pudoris.
Didones procul hinc, Amazonumque
Abſcedant temerariæ Phalanges;
Quiſquis venerit hoſtis, hic in vna
Magnum Virgine Cæſarem videbit.
Magnam in Cæſare Virginem timebit.

LXX.

Chunegundis Imperatrix Virgo; per ignitos vomeres illæſa tranſit.

Cæſar vt exploret violati ſigna Pudoris,
Seruatamq; probet Virgo marita fidem:
Impetrat vltrices ante ora profundere prunas
Ferreàq; ignifero ſtrata locare ſolo,
Hic, ait, obiectam calca pede Virgine flammam
Flamma poteſt læſo dicere iura toro.
Virgo nihil cunctata; metu diſcedere iuſſo,
Inſtruit inſontes ad noua bella pedes:
Ingrediturq; auidas illæſo calce fauillas,
Vſta minus, patrio quàm Salamandra foco.
Abſoluitq; reum calcata fauilla Pudorem;
Doctior in cauſſis nulla fauilla fuit.

LXXI.

Zacharias Cerdo, Coniunx, Virgo, cælites miniſtros habet.

Nupta Coniugis immemor, marito

Cùm

Cùm Cerdo ſenuiſſet in cubili;
Seu vicos per & auios receſſus
Seu cœcas vagus iret inter vmbras,
Daduchos fugiens faceſque, nunquam
Ancillantibus vſus eſt lucernis.
Sed de noctibus ille nil videret,
Solem luxit ei ſereniorem
Cæleſtum globus anteambulonum:
Hæc precedere turba prodeuntem,
Hi ſtipare ſatellites morantem;
Hi, quacunq; opus eſſet, hanc togati
Præſtabant operam Viro miniſtri.
Reges cernite Cæſareſque, quales
Sint Cerdonibus anteambulones?

LXXII.

Henricus Virgo Imperator, Virginis coniunx.

Qui dominos potuit ſine faſtu cernere faſces,
Cernuaq; ante ſuos Regna iacere pedes;
Qui digitos gemmis ardere; ſuumq; modeſtus
Vidit adoratum gentibus eſſe caput:
Idem etiam ſocios ſine ſenſu pertulit ignes,
Inq; toro nullum credidit eſſe torum:
Res licet ingentis ſit pectoris vtraq; maior
Res fuit, in facibus non timuiſſe faces.
Hinc plãtis, Chunegunda, tuis, puto, flãma pepercit:
Parcere namq; tuo ſueuerat ante Viro.

LXXIII.

Baſiliſſa & Iulianus Antiocheni Martyres, Coniuges, Virgines.

Quà plenis Syrus alueis Orontes

Feſtinus rotat inquietus vndas;
Hàc caſtum ſimul in cubile venit
Deſponſi Baſiliſſa Iuliani:
Spirant gratuiti repente venti
Gratos naribus obuijs odores:
Non quos aut pluuia ſolent Ciliſſa
Aut meſſes Arabum, aut Eous imber:
Sed quos Elyſium ſolet beatis
Cœli mittere ciuibus Roſetum.
Hanc huius Zephyri Virago pòſt quàm
Afflatam Baſiliſſa ſenſit auram;
Quæ tu cinnama, frater, aut amoma
Arcano ſeris, inquit, in cubili?
Ille, in Virgine, dixit, iſta lecto
Creſcunt cinnama. Nil moror: perennem
Seruet lectulus, inquit illa, odorem,
Seruet cinnama, ſeruet hæc amoma.
Senſum nulla habuit peritiorem,
Quam quæ Virginei decus Pudoris
Seruandum ſibi ſenſit ex amomo.

LXXIV.

Cæcilia & Valerianus Martyres, Coniuges, Virgines.

Deſponſi dum limen adit Geniale Mariti,
Iam Feſcenninos Virgo peroſa iocos;
Arcuit à pacto Iuuenilia brachia collo,
Sponſatiuque peti noluit ora labris.
Cœlite noſter, ait, Pudor eſt defenſus Ephebo;
Ille meos thalamos plecteret; ille tuos.
Dignior ille vnus riualibus omnibus: vnus
Ille tua forma pulchrior; ille mea:
Hanc, Valeri, ſi tu ipſe cupis quoq; cernere formã

Cernere

Cernere ſolo illam Virginis ore potes.
Annuit ille ſimul: ſimul æthere venit ab alto
Cæciliæ felix in penetrale Puer:
Aurea velabant generoſum vellera pectus;
Fluxerat in niueos ſerica Palla pedes:
Cæſaries radijs, vertex erat æmulus Aſtris,
Inq; Oculis Lunæ flamma duobus erat,
Obſtupuit Sponſus, *thalamoſq; peroſus, inhæſit:*
Eſſeq; conſpecto Cœlite Virgo cupit.
Cœlicolæ poſſunt ſi viſi reddere caſtos.
Noſtra vident paucos ſecula Cœlicolas.

LXXV.

Romani Anonymi, Coniuges Virgines tumulo loquente produntur.

Par ô nobile Coniugum: Maritos
Quos Tarpeia putabat vrbs Amantes,
Cœli Regia Virgines ſciebat.
Nam caſti thalamum Pudoris vna
Norant, ciuibus inſcijs, tenebræ.
At dum Virgine cogitat ſepulta
Sancti fœdera vir pudica lecti
Circumſtantibus indicare turbis;
Et Nuptæ ſibi, mortuæque cœpit
Seras Virginis explicare laudes;
Cœpit Virgo Virum ſepulta, ab ima
Neu ſe proderet, admonere tumba.
Fruſtra diſſimulas, vetasq; Caſtos,
Virgo, Virginis indicare mores.
Nam tali imperio tuo Maritus
Dum te prodere Virginem vetatur,
Te orbis credere Virginem iubetur.

LXXVI.

Dalfina, & Elzearius Coniuges Virgines, à Chriſto puerulo interuiſuntur.

Ad pacti Dalfina tori cùm pergeret vmbram,
Certa vel innupto Virgo manere toro:
Iamq; oculos caſto cœpiſſent claudere ſomno
Hinc deſponſa ſuos Virgo, Vir inde ſuos:
Arcanum ſubijt proles pulcherrima lectum,
Virgineo proles qua fuit orta ſinu:
Et placidè ſponſamq; inter ſponſumq; reſedit.
Cum geminis Virgo tertia Virginibus.
Inſcius obſtupuit ſua gaudia lectus; & ipſum
Delicias nequijt ferre cubile ſuas.
Viſa nec eſt ſponſis vlla altera gratior vmbra,
Horula nec breuior ducta ſoporis erat.
Optent formoſam laſciua cubilia prolem;
Pulchrior in thalamo Virgine viſa fuit.
Cur fugit ergo meum proles, ais, iſta grabatum?
Sterne torum ſimilem, qui cupis hanc ſobolem.

LXXVII.

Malchus à Nuptijs profugus, Leone defenditur.

Ne Malchus domino iubente tædas
Inuitus traheretur ad iugales,
Clam funeſta cucurrit ad ferarum
Seruato profugus pudore luſtra.
Sed veſtigia perfuga ſecutus,
Stricto barbarus vndiquaq; ferro
Inuentas herus obſidet cauernas.
Hic captus trepidare, dèq; fidis
Patronum vocitare Malchus aſtris.
Nec Malcho Deus abfuit: ſed illam
Quà vindex herus ibat in cauernam,

Pa-

Patrones iubet indidem iubatos
Hoſti occurrere barbaro Leones,
Tum verò cupiebat ipſe ſeruum
Nec quæſitum herus eſſe, nec repertum.

LXXVIII.

S. Ioannes, Virgo, in Virgine Chriſti ſinu.

Iam Iuuenis patria Galilæus lege parabat
Fœdera perpetui pacta ferire tori;
Cùm placido aſpexit Iuuenem Deus ore maritum;
Iniectaq; trahens ad ſua caſtra manu,
O quicunq; es, ait, melioribus vtere votis,
Reſtant Virginibus grandia dona meis.
Audijt ille ſimul, ſimul annuit. Inde profanos
Deſeruitq; toros, deſeruitq; domos.
Vtq; patrem,& patriã; ſponſamq; torumq; r liquit,
In Domino meruit Virgo cubare ſinu.
Non piguit molles, ait, ergo relinquere plumas,
Quando cubare iſto iam licet in thalamo.

LXXIX.

Anonymus Iuuenis Virgo Coniux orcum terret.

Iunctam fœdere Virginem iugali
Multis incolumem Maritus annis
Ipſa Virgine caſtior fouebat.
Hunc cùm Tartarea Tyrannus Aula
Humana malus hoſpes in cauerna
Senſit cominus aduenire, ceſſim
In notas redijt Stygis latebras.
Hæc ſunt Virginis, hæc Pudoris arma?
Vno cum omnia terreantur Orco;
Vna à Virgine territatur Orcus.

VIRGINVM CHORVS OCTAVVS.

LXXX.

Virginitas fugæ aut veſtis præſidio tuta.

In proprio quondam cùm Virgo niteret amictu,
Aſſiduas patuit ſemper ad inſidias.
Sæpe quidem inſtantem fugitiua fefellerat hoſtem,
Pacta tamen ſæpe eſt indice Veſte palam.
Sæpe etiam inuento venientem eluſerat aſtu,
Sed rediit ſumptis integer ille dolis.
Quid moror, ergo? inquit, ſi nec fuga proficit vlla?
Nec ſecura manet Virgine Virgo toga?
Dixit, & abiectis muliebribus ornamentis,
Pro ſolita ſumit maſcula tela colo:
Pro mitrà galeam; chlamydem pro cyclade ſumit:
Vtq; Virum fugiat, ſe facit ipſa Virum.

LXXXI.

Alexius ab ſponſa in exilium: ab exilio ad ſponſam, incognitus reuertitur.

Læta Maritales dum Pronuba ventilat ignes,
Patritiosque iubet iungere Luna toros:
Sponſus ab illuſa, ſponſa fugit immemor, aula
Et vagus extorres quæritat erro lares.
Patria ſed profugum ſimul Aula notauit Alexin;
Omnibus in lacrimis Vnus Alexis erat.
Iamq; parens natum, iam ſponſum ſponſa requirit.
At nequit illa ſuum ſcire, nec illa ſuum.
Ah quoties genitrix reducem per ſomnia credit,
Exclamatq;, Redit. Dum vigil inſtat, Abit.
Ah quoties ſponſa fallacibus imminet vmbris?

Vanaque dum reddit gaudia, vera rapit?
Ah quoties eadem dixit præſaga, redibit;
Iamq; rediſſe videt, nec rediſſe putat.
Nam veteres fallente redux ſubit ore penates,
Et forium notos decubat ante gradus.
Decubat, heu, luſus pueris, riſuſque miniſtris,
Creber vbi veterem vernula cædit herum.
Proximus hic ſponſam videt, agnoſcitq; vocantē,
Agnoſci ſponſæ non tamen ipſe poteſt.
Hic audit querulæ, neq; curat, murmura turbæ,
Et toties fleri ſe, neq; flere videt.
Tota domus memor eſt, & tota repoſcit Alexin:
Se tamen immemorem ſolus Alexis habet.
Iam nihil eſt patriam potuiſſe relinquere: plus eſt,
Quàm fugiſſe domo, ſic rediſſe domum.

LXXXII.

Anaſtaſia à ſponſo profuga, Virum induitur.

Quò magè Anaſtaſiam thalami petiere viriles,
Hoc ſtuduit thalamos illa cauere magis.
Spemq; pudica Viris incidat vt omnibus omnem,
Mutatis ſimulat veſtibus ipſa Virum.
Inde caua ſpelæa fugit ſub inoſpita ſiluæ
Soliuagas inter dura colona feras,
His habitans per luſtra locis compluria, nunquam
Sponte pedem clauſas extulit ante fores.
Sed Vigiles intus lacrimas de nocte profundens,
Aſſidua Veneris reppulit arma fame.
Nil opus eſt veſtis, Vir vt eſſe putere, virilis;
Te ſatis illa probat Silua fuiſſe Virum.

LXXXIII.

Athanaſia à Viro profuga, ad eundem ignota regreditur, & intacta moritur.

Hæc exuta ſuam deſerto Coniuge veſtem;

Fæmina mentito deſijt eſſe Viro.
Inde diu peregrina, Mari Terràque vagatur.
Aſſiduas Cœlo fundere ſueta preces:
Nec diuerſa dabat Viduus documenta Maritus.
Ipſe ſuæ oblitus Coniugis, *ipſa ſui,*
Ecce autem: dum forte innupta Marita laborat
Ad loca ſecuro tendere ſacra gradu:
Perq; cauas valles, nemorumq; per inuia currit.
Obuia deſerti Coniugis *ora videt.*
Vnam ambo tenuere viam, ſimul ambo reuerſi
Incoluere vnam, plus duo luſtra, caſam.
Atq; inibi cumulare preces, curaque perenni
Conſuerunt puras tollere ad aſtra manus.
Cognitus interea Coniux à Compare ſemper,
Inſcius at Coniux Comparis *alter erat.*
Prodita res morte eſt: Quando ſe fæmina tutò
Prodere vult, ſola prodere Morte poteſt.

LXXXIV.

Ioannes Calybita parentum incognitus hoſpes.

Ipſe licet Patris Calybita palatia damnet,
Incola quæſito pauper in exilio,
Sæpe tamen Matrem noctuq; diuq; tuetur.
Abſentemq; audit ſæpe videtq; Patrem.
Proderit aſpectum patriæ fugiſſe quid, inquit,
Si patriæ occurrunt tot ſimulacra mihi?
Præſtat vt oſtendam manifeſta parentibus ora;
Hac oculos plectam ſcilicet Arte meos.
Sarcinulas legit ergo breues, exulque relictam
In patriam tectus paupere veſte redit
Hic totò videt ore Patrem, Matrique videtur,
Nec tamen alterna noſcitur ille fide.
Præſentem quin ipſa parens auerſa tuetur,

Eq;

Eq; ſuo pellit neſcia veſtibulo.
Sæpe ſuis aliæ Natis nocuere parentes;
Tutus apud Matrem hanc tu Calybita manes.

LXXXV.

Glaphyra Virgo, ne Cæſari placeat, in Virum abit.

Cùm ludibria barbarus minari
Nymphæ pergeret obuiæ Tyrannus,
Et formam violentus in pudicam
Impuros oculi rotaret orbes:
Effugit Glaphyra; & modeſta, noto
Ne ſe proderet ipſa Virgo cultu;
Fiam Proteus, inquit, & ſalubri
Cæcum faſcino Amaſium occupabo,
Mox mendacibus enouata laruis
Sexum Veſte recondidit Virili.
Iam quærat; licet, inquit, & requirat
Vnaq; in Glaphyra labor et hoſtis.
Cum vel reppererit, Virum videbit.

LXXXVI.

Syncletica, vel Apollinaris, veſte mutata fugit, redit; ſemper incognita.

Natiuos exoſa lares Syncletica Romæ,
Viſere Bethleæ cœperat antra caſæ;
At loca ſemotis vbi nacta eſt deuia vernis,
Maſcula ſe ſumpto vertit in ora Sago.
Hic implere ſinum lacrimis, hic plangere pectus,
Hic olim pictas imbre lauare genas:
Flebilis hic itidem ſua pignora quærere Mater,
Pignoraque orbatus quærere rapta Parens.
Multi illam videre Viri, videre Puellæ,
Sed nulli in viſa cognita Virgo toga eſt.

Ipſa Patrem demum, peregrinum in veſte reuiſit,
Deſeruitq; iterum ceu peregrina Patrem.
Ne mirare, alijs noſci non poſſe; parentes
Quando reperta ſuos fallere Virgo poteſt.

LXXXVII.

Eugenia Virgo, veſte morteque Virum oſtendit.

Æmula cognatas mutaram fœmina veſtes,
Totumq; indueram Maſcula Virgo Virum.
Spes erat ignoto traducere tempora Sexu,
Meq; ſacros inter diſſimulare choros.
Sed deprenſa, meum ſum fundere iuſſa cruorem,
Mox mea ſunt ſaua colla reſecta manu.
Sic fugiens cautos tunica fallente parentes,
Eſſe Vir optabam; cùm reperirer, eram.

LXXXVIII.

Marinæ Virginitas veſte Virili tuta, in morte retecta.

Inter Siluicolas ſeueriores
Olim conſilio Marina caſto
Sexum fœmina debilem tegebat.
Nam flauos ſimul exulare iuſſit
Raſa verticis area capillos,
Et peplum ſimul, & ſuperba nota
A ſe ſyrmata purpura remouit.
Sed de vellere barbaro cucullum,
Et craſſa tegetem induens Abolla
Sexus æmula maſculi, Tonantem
Longis fletibus anxiè rogabat.
Auſa eſt hanc tamen, hanc Suum Marinam
Effrons dicere Adulterum puella.
Quid palles rea? nullo eges patrono,
Veſtes indue proprias; tuaq;

Vix

Vix ſumes, & Adulterum puellæ
(Quamuis deieret illa peieretque)
Omnes Grammatici eſſe te negabunt.

LXXXIX.

Euphroſyna in Virum & Smaragdum verſa, pudorem ſeruauit.

Euphroſynam matura toris Genialibus ætas,
Ipſaq; cogebat nubere Forma Viro.
Iam clamatus erat plaudente Thalaſſio cœtu,
Iam de Materno filia rapta ſinu:
Iam permiſſa viro tædis lucentibus ibat
Per Feſcenninos ducta puella ioces,
Ah fugerē, ſi qua vmbra fugā permitteret, inquit.
Ah fugerem, ſi quam mi daret hora moram.
Audiјt Euphroſynæ votum Deus; atq; puellæ
Obtulit hora moram; præbuit vmbra fugam.
Quippe rapit chlamydem male cuſtodita virilem,
Abiectaq; Vir eſt facta puella ſtola.
Hinc ſecura toros, patriſque ignota penates
Fugit; in inuento ditior exilio.
At ſibi ne qua ſui reſtaret Imago, Smaragdi
In lacera cœpit nomen habere toga.
Arſeris ante licet radiantibus ora pyropis,
Gemmaque purpurea fulſerit in tunica.
Pectora Chryſolithus, crineſque grauarit Iaſpis;
Antè tamen nunquam tota Smaragdus eras.

XC.

Hildegundis inſons Virgo, pro fure ſuſpēſa, diuinitus liberatur.

Ne Sexu pereat Pudor retecto,
Tectam condere maſcula laborat
Virgo prouida Virginem lacerna,

Im-

Impoſtor tamen hanc vt indicauit
Furti viuere conſciam viator;
Virgo crimina non patrata, fœda
Inſons cogitur expiare furca.
Sed defenſa Deo puella, mortem
Cœlo vindice depulit: gulamque
Iuſſus ſtringere funis innocentem,
Iuſſis reſtitit improbis; & inſons
Collum ſtringere ni abnuiſſet, ipſe
Funis crederet eſſe ſe nocentem.
Sic in lite ſua, puella funem
Ipſo eſt Iudice nacta iuſtiorem.

VIRGINVM.

CHORVS NONVS.

XCI.

Virginitas amiſſa, & per pœnitentiam deplorata.

Fœmina quæ vanis flagrabat Amoribus olim,
Certa lues Iuuenum, perniciesq; Virum:
Nunc melior læſi ſarcire Pudoris honorem,
Incipit aſſiduis fœmina ſupplicijs.
Altera proſcribit ſolitas à corpore vallas.
Aemula Virginei fama futura chori.
Altera quo Cyprios in pectore fouerat æſtus,
Id modo ploratis pectus inundat aquis.
Deniq; quas nuper res quaq; cupiuerat, odit.
Et quas damnarat ſeria, ſera cupit.
Ipſe Pudor nondum amiſſus, cùm ſæpe timeret,
Amiſſus cœpit tutior eſſe Pudor.

Ma-

XCII.

Maria Magdalena felicibus lacrimis crimen eluit.

Illa Palæſtinis Mulier famoſa theatris,
Quæ viuo dominos abluit imbre pedes;
Quæq; pedum ſparſis exterſerat ima capillis;
Et ſuper Aſſyrias euacuarat opes:
Illa ſuos iterat tumulo perterrita fletus,
Et poſito corpus quærit herile genu.
Quid miſeras fruſtraris, ait, mea vita, querelas?
Iam tolerare moras Magdala neſcit: Vbi es?
Inſonuere caua repetito murmure valles,
Siluaque decepta voce reclamat; Vbi es?
Magdalis audito repetita murmure vocis,
Hic, ait, hic ego ſum. Vox redit, hic ego ſum
Suſtulit hic oculos, aliquem viſura loquentem;
Huc, ait, ergo veni: Vox redit, Ergo veni.
Neſcio, quo veniam: lamentis turbida, clamat:
Vltima reclamat Vox; Scio quo veniam.
Continuo rediuiuus adeſt ante ora Magiſter,
Quæſitosq; cadit Magdalis ante pedes.
Quæris, in aſpectu quid ſenſerit illa Magiſtro?
Tota ſibi ſenſus ſenſit abeſſe ſuos.

XCIII.

Maria Aegvptiaca inter feras fleuit, quod inter homines peccarat.

Siluas inter, & inter horridorum
Iordanis nemorum vltimos receſſus,
Nullo fœmina peruagata teſte,
Noctes aſſiduo dieſque fletu,
Et menſes gemitu exigens & annos;
Et plures trieteridas, ſolutis
Lamentabilis hæſit in querelis.

Iam

Iam non fœmina, fœmina ſed vmbra,
Aut germana fera, aut fera figura.
Canis hiſpida ſorduit capillis;
Et rugis ſtetit horrida; extimiſq;
Informes digitis reflexit vngues.
Quæris quis gemituſq; lacrimasque,
Tantasq; excierit dolor querelas?
Actam, eheu: meminit licentiorem.
Quondam inter Pharij incolas Canopi
In luxu Sybaritico Iuuentam.
Hunc luxum gemituq; lacrimaque,
Et iugi ſtudet expiare luctu.
Nondum fœmina quæ ſit illa, noſti?
Specta crimina lacrimasque; dices;
Morum fœmina talium, vel ipſam
Olim Magdalin audijt; vel ipſam
Certè Magdalis audijt Magiſtram.

XCIV.

Afra ignibus amorem expiauit.

Orta Cypro, Cypria vt faceret ſacra impia Matri,
Arſit Vindelicis Afra Cupidinibus.
Sed melior, cùm, Chriſte, tuos præferret Amores,
Iuſſit abire tuas, fœde Cupido, faces.
Non abiere faces. Iterùm illa recedere iuſſit,
Atq; iterum iuſſa, non abiere tamen.
Artem, ait, ergo ſciam, quâ pellere Cyprida poſſim,
Eſt aliquid, Ciuis quod mea ferre nequit.
Illa timet lacrimas; aderit mihi lacrima. Flāmas
Illa timet; deerit iam neq; flamma mihi.
Dixit, & in lacrimas ſimul iuit, & iuit in ignes.
Et ſimul in pœnas iuit vtrasq; Venus.
Exilij eſt pertæſa quidem Venus: hic tamen omni
Interdictum vnda vellet & igne ſibi.

Thais

XCV.

Thais Alexandrina in foro exurit muliebrem mundum.

Pellea pudor Vrbis, & decora
Thais fabula dedecusque formæ;
Olim infamibus expedita Caſtris,
Quem fœda in veneris ter exſecrando
Quæſtum fecerat impudens theatro,
Abiecit ſapientior; peroſa
Hinc mundum muliebrem; & improborum
Omnes illecebras Amaſiorum; &
Ventos vndiq; textiles ſtolarum; &
Coarum Nebulas laciniarum; &
Lemniſcos miſerabiles comarum, &
Compti verticis aream. Et profanis
Appendicibus aurium; & ſuperbis
Armillis manuum valere iuſſis;
Fucati ſimul oris & coloris
Curam omnem; redolentiumq; tempſit
Per ſex iugera veſtium liquorem.
Quicquid deniq; peſſimis habebat
Quæſitum artibus, omne concitatas,
Admirante foro, egit in fauillas.
Arſiſſet ſuper ipſa, ni cadentes
Ignem extingueret ipſamet per imbres;
Hic quæſtum ſibi maximum parauit,
Quæſtum Thais vbi ſuum cremauit.

XCVI.

Macharius Romanus, deceptus Orci ludibrio lacrimis corrigitur.

Sponſus ad ignota nemora ibat inhoſpita ſilua,
Tactus adhuc nullis Coniugis illecebris:
Quippe toros exoſus erat, quos nobilis illi

Patritias inter Sponſa pararat opes.
Sed potuit Sponſam, ſponſamq; relinquere Romam.
Sponſa tamen Iuuenem Romaq; non potuit.
Nam Stygius furtim veſtigia Prado ſecutus.
Blandaq; deſerta Coniungis ora gerens,
Vicino lacrimas Simulare in vertice cœpit.
Et viduam ætatem ſponſo abeunte queri.
Proijcit inde procul Niuea ſudaria tela.
Proijcit exuti ſerica ſuta pedis.
Ille doli incautus, dum paupere prodit ab antro.
Arte laberatas incidit in crepidas:
Velaq; de Niueo reperit ſubtilia texto:
Monſtra, ait, in ſiluis qualia cerno meis?
Poſt videt arrecta lacrimantem in rupe puellam;
Et malè conſpectam, deniq; peius amat.
Iamque ibat, cum vana oculos eluſit imago,
Quam Stygiam ſenſit ſero fuiſſe Strygem.
Tunc gemini properare perẽnibus imbribus amnes,
Et ſceleris teſtes vnda lauare genas.
Tunc crebri ſæuire in conſcia pectora pugni,
Irataq; caput tundere & ora manus.
Quas Vbi conſpexit lacrimas, mutata viciſſim
Ceſſauit lacrimas Styx ſimulare ſuas.

XCVII.

Pelagia Antiochena, ex ſcelerum pelago, pelagus lacrimarum; in veſte Virili.

Hic qui vertice plorat in ſupremo
Arcti incognitus inquilinus Antri;
Is nomen Pelago gerit profectum,
Atq; olim Antiochi ſuperba ciues
Omnes vnica vicerat Puella.
Seu Litem facere; pecunioſa
Auri pondere blandientis Arca:

Seu

Seu forma nitor & vigor iuuentæ
Pugnam inter Syrias daret Puellas;
Illa, inquam, Antiochi ſuperba cunctos
Rebus vicerat omnibus Puella.
Sed tam prodiga formæ, & auri, & arcæ,
Quam caſtæ fuerat profuſa famæ.
Nunc facti pudet: atque copioſis
Laſciuos Oculos lauat fluentis.
Et luxus veteris peroſa gemmas,
Quos dant lumina quærit Vniones:
Et iam crimina Vir piare pergit
Quæ ſe fœmina perpetraſſe nouit.

XCVIII.

Iacobus Anachoreta è proco latro; è latrone lacrimator.

Iam placitus Superis, cæliq; ſimillimus hoſpes,
Et nulla tactus labe Iacobus erat;
Cùm malè ſecurus Vicinum aſſedit ad ignem,
Vicinoq; Senex vſtus ab igne fuit.
Virgo aderat, miſerè lethæo obſeſſa colubro,
Virgo per illius Soſpes itura preces.
Ille orcum hoſpitio diſcedere iuſſit: & orcus
Humano iuſſus ceſſit ab hoſpitio.
Vix dum conualuit, Sene ſuppetiante, puella,
Et malè continuo cœpit habere Senex.
Cœpit enim, (ah, quid cœpit enim?) malè cœpit amare:
Vixq; procus fuerat, cùm quoq; latro fuit.
Flagitij ſed ſerò memor, ſubit abditus antrum,
Obruit effoſſa ſeque ſuperſtes humo.
Inde ſui vindex, iterum plorare laborat
In tumulo, quicquid riſerat in thalamo.

Maius

Maius an eſſe malũ queat, atq; eſt fœmina? parcit
Orco inſeſſa; Orco libera facta, nocet.

XCIX.

Maria Neptis Abrami; è fuga ad lacrimas reuertit.

Extremos licet exularet inter
Nili ſiluicolas, ſeniſque noſſet
Inſomnes patrui puella curas:
Effugit tamen; inſcioq; crimen
Effrons fœmina patruo patrauit.
Eheu fœmina? iam per ima præceps
Spretis ibat, & interibat Aſtris:
Et Cœli, Patruique, Tartarique
Et Vitæ immemor, immemor Pudoris,
Et famæ immemor, immemor Salutis.
In quoſuis Veneris ruebat ignes.
Reſciuit Senior fugam; & ſecutus
Retraxit profugam è fuga puellam.
O quantis lacrimis & ille & illa
Hanc vnam luere inſtitere culpam?
Profecit tamen his & illa, & ille,
Vt porro Patruo nec illa egeret,
Nec porro Patruus fugam timeret.

C.

Theodora à ſcelere in exilium; in exilio ad ſe rediit.

Vt thalami malè fida fidem Theodora fefellit,
Territaq; eſt Orco vindice, teſte Deo:
Erubuit feciſſe ſcelus; puduitq; videri,
Et ſerus toto vixit in ore rubor.
Impatiens igitur; memores ſpectare penates
Horruit, admiſſi conſcia tecta probri.
Ipſa ſuos oculos, animiq; peroſa latebras,

Quæ

Quà ſeſe effugeret, quaſijt arte viam.
Abdita terrarum petijt loca: ibiq; perennes
Ex oculis nulli cognita fudit aquas.
Semper ibi infeſto planxit præcordia pugno.
Semper ibi in dura pectora voluit humo.
Nec manibus vultum, nec deſtitit vngue capillum
Carpere; prima ſua damna pudicitiæ.
Quin ſcutica tergũ, & ſetis latera vtraque plexit.
Sicca fame torſit viſcera, labra ſiti.
Supplicium, quæris, quantum hoc durauerit? Vt ne
Fortè perenne foret, penè perenne fuit.

CI.

Timotheus luit in Antro; quod peccauit in lecto.

Nec ſua Timotheum potuit defendere ſilua,
Quin Veneri (ò animal!) peruia ſilua foret.
Illa caſæ limen lacrimis obſederat; illa
Vicerat obſtructam flebilis Arte caſam.
Nec contenta Venus cellamq;, foresq;, caſamq;
Fallere; cellæ etiam blanda fefellit herum.
Senſit herus, modici cùm panderet oſtia tecti.
Immodicas venis omnibus eſſe faces.
Et ſcrutatus aquas, quibus illos mergeret ignes,
Quæſitas nuſquam cernere quibat Aquas.
Vritur ergo miſer; iamq; vſq; crematus & vſque.
Elicuit ſeras ex Oculis lacrimas.
Talibus extinxit lymphis incendia. Nunquam
Arſerat; vſus ijs ſi prius eſſet Aquis.

CII.

Magdalena & Afra in eadem tabula cum inſignibus pictæ.

Magdalis inſedit mediam, mediam Afra tabellã.

Illa ſuis lacrimis, ignibus illa ſuis.
Cur tabula, Pictor, contraria ponis in Vna?
Et iuxta flammas vda fluenta locas?
Scilicet Afra ſuo ne picta crèmetur ab Igni,
Picta ſuas illi Magdala iungit Aquas.

CIII.

Adoleſcenti nobili de vouenda Caſtitate deliberanti.

Non eſt, falleris, hæc beata, non eſt:
Credatur, licet, eſſe vita, non eſt:
Cœli ſpernere Numen; & paternos
Immortalibus anteferre nutus.
Seu farta tibi Patris è crumena,
Indi pondera blandiantur Auri:
Seu vena tibi diues è ſecunda
Argenti cumulum flagellet Arca:
Seu de Perſide nobiles rapina
Promittat tibi res Auita gemmas:
Seu demum Libycas auara Meſſes
Vno Prædia congerant aceruo:
Non eſt, falleris, hæc beata, non eſt,
Quæ promittitur eſſe, Vita non eſt,
Aurem ſeu patria tibi querela
Alterno feriant vtramq; luctu;
Aut Cani tibi verticem capilli;
Aut barba ſenium, pedumque pronas
Oſtendat miſerabilis ruinas:
Et natos ſimul, & ſimul futuros
Tecum dictitet emori Nepotes:
Tu ſicco tamen aude & illa & illa,
Et rurſum illa videre vultu, & illa.
Quod ſi ſollicito volaret Vngue

Spar-

Sparſos turbida Mater in capillos;
Aut fuſo faciem rigaret imbre,
Aut Nato emeriti ſenile lactis
Infelix Anus exprobraret Vber;
Aut ſiquem vehementior Parenti
Maiorem exprimeret dolor furorem:
Tu per tam querulos ſerenus imbres,
Quo te Sidera traxerint, labora
Maternos ſuper euolare Nimbos.
Non eſt altera vita, vita non eſt,
Quam dicunt tibi & ille & illa, non eſt.
Si ploret Soror, & tener ſub ipſo
Inſtet limine frater, ac precantes
Collo tendere perſeueret vlnas
Et fratrem ſemel, alterumq; fratrem,
Nexis ingeminent vterq; palmis,
Tu palmas ſuper, & ſuper morantes
Exi, quà potes, abſolutus vlnas.
Obſiſtat ſimul, & retenta fidus
Inter brachia pendeat Sodalis,
Et quò tu ſine me Sodalis? & quò?
Et me deſeris? vſq; & vſq; clamet:
Et me deſeris? vſq; & vſq; ploret.
Tu per brachia penduli Sodalis,
Obſiſtant, licet, & morentur, exi,
Sirenes tibi ſi liquata blanda
Porrecto Mera poculo propinent,
Et iam gaudia mille blandiantur.
Dein mille altera; dein ſecunda centum
Dein vſque altera mille; deinde centum
Deinde cum millia multa blandientur,
Eheu? copia tanta gaudiorum
Vna, qua minimè putabis, hora

Tu

Vana tota peribit inſtar vmbra.
Quod ſi delicijs Puer ſalacem
Maternis moueat Cupido luſum;
Aut Vitam temerariam Iuuenta
Promiſſo maleſuada fallat Aeuo.
Tu ne credulus immorare; (noto
Mendax ſecula decipit Cachinno:)
Sed pectus tibi vel feris, vel ipſis
Durum præ ſcopulis habe Marinis.
Quod ſi Gloria pectori Superbos
Demum immiſerit arrogans tumores.
Et vel Murice barbaro nitentem
Vel Coo dederit labore Rallam,
Vel Sellas tibi latior Curules,
Vel promiſerit Aureas honorum
Quorumuis tibi liberalis Vmbras:
Hic tu verò iube repentè Terras
Et Vitæ dubias valere Curas:
Hic Sirenas, & improbos, Amoris
Fucos cedere, Gloriæq; fumos.
Abſcedat Pater, anxiosq; ceſſet
Mater perdere cum Sorore fletus;
Et Frater gemat, & gemat Sodalis,
Vnus tu gemitus habeto nullos.
Tum quaſſus licet Orbis ingruentes
Extemplo ſit iturus in ruinas,
Tu perſta tamen, atq; ſempiternis
Nullas Legibus antepone Leges.
Nam quæ Vita animum ſolet tropæis
Immortalibus auocare, non eſt,
Non eſt, falleris, illa Vita; Mors eſt.

PPI-

EPIGRAMMATVM

LIBER TERTIVS.

B. IGNATIO

Societatis I E S V conditori Sacer.

PROGRAMMA

AD B. P. IGNATIVM.

COelitibus Loiola nouum decus addite;
Noſtriſque
Eoum terris Occiduumq́; iubar;
Hæc mea Signa tui, quantumuis parua, Clientis,
Non tamen Ingrati Signa Clientis habe.
Nam tua, cùm patrios fugerem, hoſte ſequente, penates,
Ad quæ confugerem tu mihi Caſtra dabas.
Auſpicijs ibi tela tuis verſare; pioque
Infernas didici fundere Marte manus.
Ignctaſque diu, iam tandem tramite noto
Quas tibi monſtrarunt Sidera, calco Vias
Hic quemcunque bibo laticem Permeſſidos vndæ,
De Loiolæo non niſi fonte bibo.
Quare vt prima Deo, vt Magnæ altera Carminæ *Matri,*
Tertia ſic meritis danda fuere tuis.
His mea Patronis tribus omnem Muſa dat Aſſē:
Muſa, quot hæredes pauperis Aſſis habes?

LI-

LIBER

TERTIVS

I.

Inuerſum Hominis Studium.

DVceret vt certos Deus in ſtata Regna Colonos,
Quadrupedes Terram iuſſit habere feras.
Piſcibus & vaſtis Pelagi dedit æquora Phocis,
Et Stygis inferno tradidit antra Ioui.
Aligeram iuſſit regnare per aera gentem,
Cæleſtes hominem quærere iuſſit opes.
Pars rata cuique ſua eſt: Piſcis natat: euolat ales;
Includantque Iouem Tartara: Terra feram.
Solus homo ſedes, quas quærere debuit, odit:
Et quæ debuerat ſpernere regna, petit.
Nã vagus & Terrã ſcrutatur, & occupat vndã;
Et quicquid Terram eſt inter, & inter Aquam.
Turritiſque leues infeſtat molibus Auras,
Nec timet in nigros Ditis abire ſpecus.
Nitimur in vetitum: vt nobis perſuadeat Aſtra,

Nulla Deus nobis ſuadeat Aſtra ; Vetet,

II.

Aleator impius in ſtygem abreptus.

Forte pares Calicum furtim coiere trahones,
Cura quibus, præter vina, fritillus erat :
Ludit vterq; : ſed huic malè tacta Canicula num-
Tollit;& huic implet teſſera Coa ſinus. (mos
Ergo furens animi, iam deſperante Crumena
Surgit, & vltrices vertit in Aſtra minas.
Non erat Ara procul; veteri Ara ſed inclyta cul-
Felicemq; ſuper pendula imago trabem : (tu:
Hic ſacra funeſta contaminat Ora ſaliua;
Pœnam, ait, amiſſi tu dabis Ara lueri.
Dixit, & inferno ſimul adfuit Vltor ab antro,
Qui labra Tartareis impia merſit aquis.
Pergit ibi potare miſer : ſed ludere ceſſat :
Nam poſt quàm ſubijt Tartara, Serius eſt.

III.

Aurea & verſatilis domus Neronis.

Ebria potantem quæ viderat Aula Neronem,
Trinacrij retulit vitrea Monſtra Senis.
Aurea nam volucri decurrit Machina tecto,
Et tereti poſitas circumit orbe dapes.
Sub pede gēma volat; laquearq; trabeſq; rotantur
Aſſiduoq; fugit mobilis Aula gradu.
Hic noua vicinas tranſcurrunt Sidera menſas;
Hic madidos ridet Luna iocoſa toros.
Murrhinaq; armatus modò pocula terret Orion
Gorgoniaſq; timent Sigmata pota comas.
Scorpio quæſitis modo proximus imminet eſcis;
Et ſuper intactos præterit Hydra cibos.
Et ſuper intactos præterit Hydra cibos.

Mentituſq;

Mentituſque fugit per gemmea fercula Phœbus,
Et vocat alternam præcipitatque diem.
Nemo ſed aurata diſcumbere geſtijt Aula:
Aureo enim in tecto ferreus hoſpes erat.

IV.

Diogenes Herculis ſtatuam ligneam coquendis lentibus admouet.

Nota ſibi Cynicus dum luſtrat, tecta Cachinno
Paſcat vbi ſuetam paupere lente famem;
Arida per vacuam circumfert ora Culinam
Si qua ſit in Cynicam viua fauilla dapem.
Hic gelidos horrere videt ſine torre penates,
Et nuſquam emerito ligna parata foco.
Auxilium rogat ergo Deos: Fortè Herculis illic
Stabat in excelſo lignea Forma tholo.
O bene, biſſenis (ait) olim exercite monſtris,
Lens decimus debet tertius eſſe labor.
Diceris olim Apros, olim viciſſe Leones,
Nunc etiam Lentes vincere diſce meas.
Et ſimul Alciden frigentibus admouet Ollis,
Subiectoq; pedes Herculis igne cremat.
Illa Focum flamma, illa Cocum calefecit, & Ollas,
Et Cynicas eadem denique flamma Fabas.
Lerna quid Alcidæ, quid cetera Monſtra dediſtis?
Clarior à victis Lentibus ille fuit.

V.

De Eodem aliud.

Iam Nemæus erat ſublatus ab Hercule terror;
Et ferus Arcadica valle peremptus Aper,
Iam ſtabulis exhauſta ſuis infamia: & hoſpes
A Diomedeis nemo timebat equis.

Nuſquam Cacus erat: Nuſquã Stymphalides vllæ,
Et ſtygijs nuſquam Cerberus in foribus.
Nullus Lerneæ reſtabat ſibilus Hydræ,
Heſperijs nullus iam Draco in excubijs:
Cùm ſua Diogenes, miſerando in prandia voto,
Mollire admotas quæreret igne fabas.
Ligna tamen deerant; quæ dum vſque requirit & vſque
Herculis emeriti lignea ſigna videt.
Præcipitanſque foco, noua ſubdit pabula flammis;
Hercule ſic lentes ſuppetiante coquit.
Omnibus in monſtris ſudaueris, inquit; in iſta
Te ſudare tamen plus ego lente puto.

VI.

Carolo Ceſari Auguſta ſpectandam ſe præbet.

Vindelici Cæſar famoſa palatia Campi
Heſperio viſum venerat vſque ſinu:
Exhibuit ſpectanda oculis Vrbs omnia tantis,
Et monſtrauit opes ambitioſa ſuas:
Hic Cœlo aerias æquata cacumina turres,
Hic inter pictas aurea templa domos:
Septaque Caſtrenſi ſublimia mœnia vallo,
Plenaque non vano bellica tela metu.
Hic Corcyræi miracla recentia prati,
Hic inter patulas inuia tecta fores.
Nunc liquidos fontes, ſparſumque per aera rorem,
Ludicra nunc priſco munera mixta ioco:
Rurſus opes, ſeu Lyda quibus Cimmelia Craſi,
Siue quibus Craſſi nobilis arca fuit.
Quæ licet ingentes, tamen erubuere videri,
Cùm, quas ſpectabat, vinceret hoſpes opes.
Fruſtra Auguſta cupis magna hic oſtendere: ſolo
In ſpeculo Cæſar Magna videre poteſt.

Ami-

VII.

Amico intimo, Romam euocato.

Mutuus inter nos tanti viget vſus Amoris,
Iuret vt hoc Oculos te caput eſſe ſuos.
Nunc te Roma iubet, ſine me, contendere Romam;
Meq; meis oculis ſaua carere iubet.
Mitius ò magna mihi gens iraſcere Roma,
Et me non ſine me, Roma, venire ſine.
Abnuis? Hic potero tamen abſens dicere Romā
Cerno: Data eſt oculis Roma videnda meis.

VIII.

De Eodem aliud.

Cùm doleam, nequeo fugientem flere Sodalem;
Cauſſa ſubeſt; Oculos abſtulit ille mihi.

IX.

Luſitanus in obſidione Dienſi dentem pro telo habet.

Arx vbi Memnonias arcebat Ibera Phalangas,
Alternoq; frequens ibat ab hoſte cruor;
Ferrea confertum ſpargebat Iberus in Indum
Fulmina; glandifero fulmina parta tubo.
Nec caſſo tonuere metu: ſed ſparſa cadebant
Certius ac Getica torta ſagitta manu.
Nam quot tela tubus, tot habebat funera campus,
Sæpe ſimul ſtrages glans dabat vna duas.
Lethiferi demum defecit copia teli,
Quæſitiq; manum deſtituere globi
Inſultare magis tamen ac magis inſtitit Indus,
Nudaque contempto valla ſubire metu.
Non tulit exermis ludibria barbara miles;

Tela mihi deſint; telum Ego, dixit, ero.
Extrahit inde Oris genuinum è carcere dentem,
Fartaque dentatis glandibus ara grauat.
Continuò clypeos & ahena repagula rumpunt,
Et penitos lacerant oſſea fruſta ſinus.
Quæ nouus iratis manibus furor arma miniſtrat?
Ore, ſibi vt poſſit tela parare, parit.
Prælia quis noſtris præfert Samſonia? Samſon
Maxilla; noſtri prælia dente gerunt.

X.

Ad Paullum iucundiſſimum Senem, inuitatio iocularis.

O noſtri decus aureum Lycei,
Canæ gloria nobilis Senectæ,
Ad nos Paule reuiſe; canuiaque
Vel Rex eſto, vel Arbiter modeſtæ.
Plena ſtridulus Anſer in culina
Inſuetos hodie fatigat ignes,
Et dudum à Verubuſque flammuliſque
In ſtratas parat inuolare menſas;
Porcelli quoque grunnientis exta,
Et Lucanicæ ventre de ſuillo,
Et farta piperata fruſta pernæ,
Iam feſtas onerant ſuperba lances:
Iam ſtructor iubet, imperatque carptor;
Iam totas Coquus explicat culinas,
Et nullos queritur venire dentes:
Non ſentis, reor, eſuritionem:
Pranſus denique ſenties: mouere
Sueuit noſtra famem ſitimque Menſa.

XI.

Paſtor ludibundus picturæ primus Inuentor.

Lanigeras ductarat Oues in pabula Paſtor,
Suerat vbi rigua ludere murmur aqua,
Fortè Pedo nitens, illiſq; intentus & illis,
Quas paſcebat Oues, pingere cœpit Oues.
Sparſit enim tenuem pecus albi Velleris vmbram,
Inq; parem pecudis deſijt Vmbra modum.
Hanc temere Paſtor baculo dum circumit Vmbrã,
Extima perducto pingitur ora pedo,
Inde quod Aprico formarat puluere Paſtor,
Sedula nunc minio pingere penna ſolet.
Gracia Parrhaſijs inhies licet vſq; tabellis,
Cùmq; tuo placeat Gracus Apelle color?
Quos tua miratur celebres pictura Magiſtros,
Diſcipulos habuit Paſtor *& Vmbra ſuos.*

XII.

Manſuetus Leo Magni Principis Verna.

Rex nemorum Lybycaq; Leo populator arena,
Cornigeros auſus ſape ferire greges:
Mitior admota iam prabet tergora dextra,
Nec fugit humanos ira ferina iocos.
Iam licet exermes digitis percurrere rictus.
Iam faciles ſecto comere dente iubas.
Iam formidata contemnere robora cauda,
Iam domitos vngues ludere prada poteſt.
Ipſe ſolet domini minimos agnoſcere nutus,
Et vigil heroes ante cubare pedes.
Quod nullos hodie cernis ſauire Leones,
Culpa tua eſt; Mores iam didicere tuos.

XIII.
Antonij & Cleopatræ Conuiuium in roſis.

Ebria quo ſteterint Nilotica ſigmata luxu,
Prodigeret Pharias cùm Cleopatra dapes;
Heſperiæ ſenſere roſæ, ſenſere Sicanæ,
Per madidos ſparſa qua iacuere toros,
Purpureis ſtragem Menſa attulit illa roſetis,
Cœnaq; Phæacum perdidit vna nemus.
Non Campus, non Hybla ſuos ſeruauit odores,
Deſeruitq; ſuus florea prata color.
Hic totum conuiua latus mergebat acantho,
Inq; roſis alter totus & alter erat.
Neſciò quà m credam ſapuiſſe ea prandia lautè?
Certè ea conuiuis lautè oluiſſe ſcio.

XIV.
Abſalonis Crines in laqueos verſi.

Cùm querceta vagus reuerē per agreſtia; & hoſtis
Plurimus admiſſis inſequeretur equis.
Aurea Cæſaries, flauaq; ſimillima lana,
Viſa meum eſt nimi a mole grauare caput.
Lactea nam ceruix quas in ſtatione tenebat.
Has leuior Zephyri ſparſerat aura comas:
Tum phaethontiades captæ formaq; comaque,
Ne fugerem, laqueis impediere viam.
Nam pandere ſuos, ingentia brachia, ramos?
Et placitas ramis implicuere comas.
Hic ſenſerè meos ſibi dum placuiſſe capillos,
Solus eos ſenſi diſplicuiſſe mihi.

XV. De

XV.
De Auctore Peccati.

Toxica nondum vllas implerant Colchica valles,
Vulgarantq; ſuam nulla venena luem:
Tractus ab irato cùm deniq; Cerberus orco,
Virus in humanas intulit omne plagas:
Quippe venenato vomitu ſimul imbuit orbem;
Infectum genuit mille venena ſolum,
Inde luem Pecorum primi ſenſere Coloni,
Et feſtinatas Ruſtica turba Neces.
Hæc mihi Fabula erat: ſed pòſt quàm proditor al-
Excidit è Cœlo Lucifer, hiſtoria eſt. (te
Ille vbi lethifero maculauit Sidera faſtu,
Imbuit, ah, Noſtros hac quoq; Peſte ſinus.
Serpere mox cœpit, Menteſq; repentè per omnes
Graſſari miſeris plurima Noxa modis.
Hinc inimica furunt alternis iurgia Rixis,
Lingua venenatas hinc mala torquet Acus;
Ebria Bacchæo ſaturantur guttura Succo,
Et Stygio turgent Secula noſtra Notho.
Inde Cupidineis feriuntur pectora telis,
Et Picea tendunt in mala furta manus.
Traxerit ex imo mala peſſima Cerberus Orco:
Traxit hic ex alto deteriora polo.

XVI.
Societas Ieſu, aſſiduis Caluiniſtarum Calumnijs petita.

Regia ſacrilego ſcrutari viſcera ferro,
Et madidas domino ſanguine ferre manus
Et quæ nec Tragici finxerunt Monſtra cothurni,
Intra Labdaciam viſa fuiſſe domum:

Omnia Caluorum plebes turpiſſima iurat
Vel docuiſſe meum vel didiciſſe gregem.
Quid facitis Leges? iurata Kalumnia fallit.
Remnia legitimas litera quare minas.
Iam frontem effrontem potes Ara notare Libonis;
Nec potes hic vllam ducere Kappa moram.
Ite citi, lamnas medijs date ab ignibus, ite:
Iam docuit Prolem ſtigmata ferre Parens.
Aequetur Caluo ſoboles famoſa Parenti;
Quod Pater in tergo, Natus in Ore ferat.

XVII.

B. Ignatius in monte Serrano ſponte ſe exarmat.

Qui nuper Patrijs coruſcus armis
Miles fulmineos rotarat Enſes,
Et Turmas procul, & procul Cohortes
Miſſo iuſſerat interire telo;
Idem Virgineis propinquus aris
Nec telo latus aſperat: nec haſta
In magnas ruit arduus Phalangas:
Sed Vultu querulis pluente Nimbis,
Et crebros gemitu mouente luctus
Cœlo ſupplicat; & fatigat Aſtra.
Armatus tamen antè quos nequibat
Hoſtes vincere, inermis hic triumphat.

XVIII.

Italus Cordubam ingeniorum Parentem inuiſit; & in puero omnium ingenia agnoſcit.

Auſonias magno rumore vagata per aures
Cœperat Heſperios tollere fama lares:

Atque

Atq; ea diuitijs eſſe inclyta mœnia dixit,
Atq; ea Paſtano mœnia clara Situ.
Rurſum ea Regũ aulis,aut arcibus ardua magnis,
Rurſum ea nobilibus peruia fluminibus.
His geminas habuit non vltima Corduba laudes,
Corduba Pierij diues alumna chori.
Tres eadem Senecas; eadem peperiſſe Nepotes
Quoſq; Stagireis æmula fertur Auis.
Audijt hæc Thuſcus fama miracula Ciuis;
Hæc, ait, eſt oculis fama videnda meis.
Iuit: & aſpecta poſt quàm ſtetit hoſpes in vrbe,
Laudatamq; recens aduena preſſit humum:
Ecce: dehiſcentes valuis bipatentibus ædes
Ambroſio pandit nobilis ore puer;
Quem poterat vel Hylam,vel Hylæ cēſere gemellũ,
Vel ſua quem viſis forma peremit aquis.
Hic tenui tectum geſtabat ſindone corbem,
Sindone,quam Phrygia cinxerat orbis acu.
Subſtitit ingenua ſuſpenſus ab indole Thuſcus,
Et patrio petijt mutua verba ſono.
Belle puer, Charitum ſoboles pulcherrima, pande
Munera clauſa tuo ſi qua latent calatho.
Et ſimul affectans adoperti vela quaſilli,
Abſtruſas ibat Corbis in illecebras.
Sed refugo ceſſit ſoboles Hiſpana caniſtro,
Et procul eluſam iuſſit abeſſe manum.
Nam mea ſi genitrix mihi vellet vt arbiter eſſes,
Corbi nulla forent obdita vela meo.
Nec mora: feſtiuo ſuperatus acumine Thuſcus,
Viſa, ait, in puero eſt Corduba tota mihi.

XIX.

Ad diuitem; effuſè in pauperes liberalem.

Aurea cui toties largiris munera Plebi,

Aſſiduamq;

Aſſiduamque graui diuidis ære ſtipem,
Sidera Plebs eadem tibi feſtinata precatur;
Sidera tam larga ſæpius empta manu.
Nos aliud iuſto Populi in clamore precamur;
Vt, quamuis citò emas ſidera, ſerò petas.

X X.

In Calamitoſos Lini verſiculos.

Et limam, Line, perdis & lituram,
Et limæ omnem operam, Line, & lituræ,
Qui pergis calamoſque ſæpiaſque,
Et ruptos pede claudicante verſus
Effatis, miſer, imperare Muſis.
Rugoſæ modò ſunt Anus, & aptæ
Ad Socrum Niobæ, nurumque Pyrrhæ:
Tu cogis tamen, & laceſſis, agros
Vt pergant tibi parturire verſus.
Ah ceſſa: Pudor eſt videre, quantum
Nutent poplite languido, ſuaſque
Conducto pede fulciant ruinas.
Illinc ſtridula triga ſordidatos
Luxato rotat axe barbariſmos.
Illinc per ſalebras ineruditè
Decurrunt Numeri, Atticaſque terrent
Abſurdo ſtrepitu Maronis aures.
Quare ſi ſapis, abdica Poeſin;
Prætorem pete: cum tuo repente
In ius quodlibet ambula Magiſtro.
Coge illum, tibi reddat vt didactrum;
Danda eſt actio: Nil meretur ille.
Quis teſtabitur? inquies. neganti
Verſum ſcribe, Line, Vnicum; & probaſti.

De

XXI.

De Marci Velſeri eruditiſſimis Epiſtolis.

Pyrrhus Erythræo quoties digitum induit auro,
Vidit in aſpecta totum Helicona manu.
Paruus enim Pala in gremio lucebat Achates,
Phidiacus poterat quem ſtupuiſſe labor.
Non eguit Sectore lapis; Natura ſed illo
In lapide, eſt Cœlo *doctius vſa ſuo.*
Namq; ibi gemmatas Heliconia turba ſub vmbras
Propria cognatis abdidit ora notis.
Muſicus in bacca Phœbus requieuit eadem,
Facundoque ſuum pectine mulſit ebur.
Hac Pyrrhi non pala mihi, ſed fabula viſa eſt;
Fabula iam tandem deſijt eſſe mihi.
Nam tu Marce doces hodieq; hanc viuere gĕmă;
Signat enim Chartas *Annulus ille tuas.*

XXII.

In Cinnam minutiſſimæ diligentiæ Grammaticum.

Dulichium quoties Erronem Muſa vocabat,
Dulichij ſemper nomen Vlysſis erat.
Sic Maro, ſic illum Pelignus *ſueuerat exul,*
Sic illum veteri quiſque vocare ſono.
Cinna tamen veteri reiecto Nomine; Nomen
Dulichio poſthac, inquit, Vlyxu erit.
Continuò ſcriptum vidit locus omnis Vlyxen,
Et placuit nullus iam ſine Vlyxe liber.
Iamque vel ipſa ſuum quamuis bene noſſet, Vlyſſen,
Territa mutato Circe in Vlyxe fuit.
Et ſocijs verſis, ecce, omnibus, inquit: Vlyſſen
Hunc ſolum nequij vertere; Cinna poteſt.

Mater

XXIII.

Mater, vt filium, bello captum, recuperet, B. Virgini ſuum ex vlnis filium ſurripit.

Captiuos traherent cum Vincula barbara ciues,
Et Nexos premeret ſerua Cataſta pedes:
Appendix ibat miſera Puer vltima prada,
Indocilis rapta Matre carere Puer.
Irruit ergo Parens in Magna templa Parentis,
Orbaq; cœleſtem Virginis orat opem.
Da bona Mater, ait, Soboles vt capta Parentem
Et Sobolem captam poſſit habere Parens.
Has vbi Virgo diu neglexit ſurda querelas,
Fœmina Victrices repperit orba preces.
Fortè videns poſitam Cœlata Virginis aram,
Et Puerum in charo Virginis eſſe ſinu:
Hunc, ait, inuita Puerum rape fœmina Matri;
Hic meus erepti pignoris obſes erit.
Mox rapitur, raptuſque caua Puer abditur arca,
Et locuples cauta clauditur Arca ſera.
Hic vbi Virgo orbos vidit ſpoliata lacertos,
Et vacuas chara Prole manere manus:
Denique iam Matri parere coacta, repente
Carceris occluſas iuſſit hiare fores.
Et, Puer, inquit abi, querulamque reuiſe Parentem,
Diſcat vti gremio reddere furta meo.
Nulla tua poſthac gen.trici vota negabo;
Artem quà cogat me tua Mater habet.

XXIV.

De miſerijs Honorum Aulicorum.

Qui faſces petit æmulus ſupereos,

Aut Regni dominam potentis Aulam,
Si Pœnas dare, quas meretur, optat,
Regnum continuò impetret, quod optat.
Tum farto licet incubet grabato,
Et texto latus ambiatur oſtro,
Prolixas tamen exſecratus horas
Inſomnes vigilabit inter Vmbras.
Quamuis Aſſyrio Culina *luxu*
Lautas inſtruat expedita Menſas.
Quamuis Cæcuba *ponat & Falerna*
Feſtis vina Miniſter in culullis,
Impaſto tamen ore, delicatas
Inter pocula nauſeabit eſcas.
Illi pectine ſi cohors eburno
Ludat Threïcium ſonora carmen,
Orpheam ſibimet ſuus profundo
Turbabit gemitu Tragœdus artem.
Si fulgentibus hinc & hinc Sariſſis
Stipent mille Satellites *euntem,*
Et cingant totidem enſibus clientes
Et ſtrictis totidem Aulici verutis;
Pallebit tamen, & ſuas in ipſis.
Anceps Ciuibus *expaueſcet haſtas;*
Nulli fidere certus: atque ſumma
Inter gaudia mœſtus: Inde Regum
Dum faſces quatit, & ſuperbit Auro,
Toto cogitur exulare Regno.
Durum eſt Exilium timere, durum eſt:
Multo durius eſt Timere Regnum:

XXV.

Bembina tabula, ſymbolis Hieroglyphicis ad vſum Nauticum facta; & ab Heruuardo explicata.

Carula poſſet vti ratis ire per æquora tuto,
Saluaque Naufrago vela volare freto,
Has Pharij pinxere Senes Perſaque figuras,
Et Mare cælatis explicuere notis.
Sed nihil in viſa Nauta videre tabella,
Et magis obſcuras Ars ea fecit Aquas.
Qualia creduntur Thebano ænigmata monſtro,
Aut in Cimmerijs vmbra fuiſſe plagis:
Talibus Iſis erat quoque Nautica ſepta tenebris,
Poſſet vti Noctes ipſa timere ſuas.
Hanc Heruuarde vides, cogisque recedere noctem
Depulſaque iubes nocte ſubire diem.
Iam tabula iſta poteſt alijs dare Nautica lucem,
Sed lucem tabulæ tu prior ipſe dabas.

XXVI.

In Cinnam Virgilij infelicem Simium.

Aemulus Andinos imitari Cinna cothurnos
Dum cupit, & ſimili bella ciere tuba,
Iam repetit, Patula quid agas ſub tegmine fagi
Tityre; iam lætas quid faciat Segetes:
Iam Phrygis arma Viri, rauco citat altera verſu,
Iam Culicis totum funere claudit opus.
Talia Cinna canit, quoniam Maro talia. Quod ſi
Plura Maro caneret, pluria Cinna canat.
Denique tanta ſubeſt imitandi Cura Maronis,
Vt, ſi ſperet, eum vincere Cinna velit.
Cinna, quid vnius tantùm obliuiſceris, amens?

Eſt

Eſt ea præcipuè res imitanda tibi.
Ille ſuam flammis aboleri Æneida iuſſit,
Alteraque Auſonio Pergama obire rogo.
Tu quoque Cinna iube tradi tua Carmina flāmis;
Eſſe tuo maior Cinna Marone potes.
Sæpe rogata ſuos illi ignes Roma Negabat:
Tu vix incipies Cinna rogare, Dabit.

XXVII.

Ad Amicum Phlebotomumenum.

Cùm plueret facies Hyacinthi ſanguine, fuſus
Fertur in agnatas ſanguis iiſſe roſas.
Iam quoque ſecta tibi pluit vbere vena cruore,
Sidoniuſque linit ſubdita vaſa rubor.
In ſimiles cur ille Roſas non vertitur? aut cur
Hanc Metamorphoſin neſcit habere cruor?
Scilicet ingenuæ vis impedit indolis illum:
Non didicit Magnus viuere ſanguis humi.

XXVIII.

In Calumniatorem flagrorum ſponte inflictorum.

Taurea cùm miſerè Graios laniaret Ephebos,
Adſtabant ſiccis turba Lacæna genis:
Lætaque conſtabant Veſtalibus ora Puellis,
Frangere cùm Victam iuſſit Arena gulam.
Et Tunicas poterant pueri ſpectare Moleſtas
Cùm ferus Oeteos luſit Agyrta Rogos.
At tu fœmineas ordiris, Pſylle, querelas,
Dum Caro noſtra ſua vapulat icta manu.
Iam iuuat impenſè pertundere tergora; quando
Noſtra minùs nobis, quàm tibi, flagra dolent.

XXIX.

Infans ludibundus ſuamet imagine decipitur, Vndiſque mergitur.

Trimulus illimen cùm fortè ſederet ad amnem;
Et Vitrei pronus cerneret amnis aquam;
Induit, ecce, amnis puerilia Vitreus ora,
Et mendax Puerum rettulit vnda parem.
Ille ſibi inter aquas vbi credidit eſſe gemellum,
Dat ſocio vnanimes ſæpe, petitque manus:
Extulit hic medijs itidem æmula brachia lymphis,
Et quas ille manus præbuit, iſte petit.
Sed neque dum ex alta coiere crepidine dextræ,
Vtraque cùm cuperet palma coire tamen.
Amplius ergo ſuam vt palmam protenderet alter
Pendulus in vitreas amplius hæſit aquas.
Extenditque manus iterum; extenditque caditque;
Præcipitemque nocens gurgitis vnda rapit.
Deceptus Puer eſt. Sperabat tangere dextram
Dextra parem: ah, longè fortior vna fuit.

XXX.

Iuuenis vt B. Virginem videat, libens oculum amittit: paratus & alterum amittere.

Parthenicam Iuuenis ſic olim oraſſe Parentem
Dicitur, effuſis ſæpe rigatus Aquis:
O liceat, Regina, tuos mihi cernere vultus:
Oraque Cœlitibus viſa, videre mihi:
Audijt hæc: Oculo ſed quo mea videris Ora,
Ora dein hominum nulla videbis, ait.
Ille ſimul partemque volens excludere Noctis,
Aſpectaq; ſimul Virginis ore frui.

Læua prematur, ait; pateat fax dextra: videnti
Vnica ſi ſupereſt, vna perire poteſt.
Mox, vbi partitos oculos en Virgine fixit,
Omnia ſunt vno ſidera viſa loco.
Sol ibi ſe Solem, Lunam ſe Luna negauit;
Virginis os oculo Lunaque Solque fuit.
At nequijt Cœleſtem oculus perferre nitorem;
Dumque diem vidit, perdidit ipſe diem.
Se tamen in tali gauiſus obiſſe Theatro,
Funere, ait, nequij nobiliore mori.
Tunc oculum piguit, dextro moriente, ſiniſtrum,
Se quoque cum ſocio non perijſſe ſuo.

XXXI.

Ad Bambergam, tribus ſideribus illuſtrem.

O inter fluuios amæniores
Facundis Aqua marginata Ripis;
Quam torto rotat Alueo beatus
Magnis Arcibus Vrbibuſque Riuus.
Hic ſublimibus inuidenda tectis
Fulſit Cæſaris Aula; quà potentis
Henrici bona Virgo coniugales
Intrauit Chunegundis *in penates.*
Hic miracula Cæſarum duorum,
Henrici, & Chunegundis: *& duorum*
Hic miracula Coniugum: *& duorum*
Hic miracula Virginum: & duorum
Hic miracula Cœlitum. *ò in vna*
Quis miracula plura vidit Aula?
Hos Bamberga colis beata Ciues.
Abſcondant licet Vrbibus propinquis
Seſe Cernua Luna; & ipſe condat
Se Solis nitor; illicò exhibebit

Henri-

Henricus tibi ſemet ipſe Solem:
Et ſemet Chunegundis ipſa Lunam.
Quod ſi pluribus indigebis Aſtris
Præſtabit tibi Godefridus Aſtrum:
Aſtrum ò nobile: quale vel micanti
Fixum in pectore cernitur Leonis;
Vel quale exhibet in Sereniore
Virgo verticis ignei Corona;
Vel quale Aetherias ſubinde monſtrat;
Stellarum accola Cygnus inter Alas.
Seu quoduis erit ille Sidus, illud
Aeternum tibi Sidus opta & opta;
Tunc nullas tibi patriaq; nullas
Illunes Populus timebit Vmbras.

XXXII.

Ruſtica duorum pugna.

Seruijt Heluetico procerus Verna colono,
Grandis ab Aetnea poſteritate Nepos;
Hos inter Lis orta duos, hortante Lyæo,
In ſua ſilueſtres impulit arma manus.
Sæpe genas alter pugno mulctauit & alter;
Omne tamen pugni pondus inane fuit.
Nam tactas quoties feriebat dextera malas,
Viſa ferire merum dextera marmor erat.
Ergo genus teli placuit mutare: Bipennis,
Siqua; vel informis pertica, ſiqua foret.
Neutra fuit. Suberant Lapitharũ è ſtrage molares;
Tàm Silicum innumerus quàm lapidũ numerus
Hinc ſibi tollit onus Silicis prægrande Colonus;
In vernile caput vis quod herilis agat.
Sed iactum vt Silicem ſerui frons dura recepit.
In ſua diſſilijt fruſta minuta Silex.

Nec

Nec ſenſere tamen ſeruilia tempora vulnus,
Sed magis eſt viſus fronte dolere lapis
Mirum aliud: Dum fruſta cadũt diuerſa volantq;,
Pars etiam in domini eſt parua reuerſa caput.
Parua, ſed ingenti ſignauit vulnere frontem:
Et dubitans ſeruum lædere, læſit herum.
Quid ſcũtum timidi galeamq; obtendimus hoſti?
Pro Galea propriam Verna habet iſte cutem.

XXXIII.

Cædes Theſſalonicenſis, peregrino etiam Mercatori luctuoſa.

Iam meritas dederat gladio plebs Theſſala pœnas,
Ciuiliq; ſatur ſanguine Cæſar erat:
Irato deerant ſed adhuc duo funera bello,
Quo ſeptem fuerant millia iuſſa peti.
Hic Pater, ecce, ſua comitatus Prole, petebat
Proſcripta ſocios hoſpes in Vrbe lares.
Illa tamen gemini vt ſubierunt mœnia Nati,
Mœnia ſenſerunt facta ſepulcra ſibi.
Sæuus enim hic vnam ſobolẽ rapit hoſtis, hic vnã;
Et Numeros, inquit, iam meus Enſis habet.
Inde trahens Natos, retrahẽs Pater inde: Quid er-
Me pete Miles, ait; me trahe, parce meis. (ras?
Largior an debet bullire è pectore ſanguis?
Largior in patrio pectore ſanguis erit. (nus?
Grãdius an facta eſt addendum ad vulnera vul-
Vulnus in hoc iugulo grandius eſſe poteſt.
Dixit; & obiectis ferro ſimul obſtitit vlnis,
Et ſimul in cædem ſegnior hoſtis ijt.
Flectar, ait: ſobolem tu voce perire paterna
Alterutram; alterutram viuere voce iube.
Ille oculis vtramq; legens, vtramq; probauit;

Neutra

Neutra minore Patris digna fauore fuit.
Parcite nunc illi; nunc, illi parcite clamat:
Illa poteſt meritò viuere; & illa poteſt.
Rurſus in hanc oculos, & in hanc, & vtramque retorquet;
Rurſũ oculi, quod ament prole in vtraq; vidẽt.
Quid moror hanc; inquit, defendere? quid moror illam?
Aequus in incerto pectore certat amor,
Et ſimul hanc tollo, ſimul hãc Pater abdico prolẽ:
Qua ſeruabo meam voce, necabo meam.
Hac inter patrio defeſſus amore ſatelles,
Aequali ſobolem plectit vtramque manu.
Sic dum quaris, vtram tibi ſerues, perdis vtramq;:
Vtq; vtriq; fores aquus, iniquus eras.

XXXIV.

De eadem, aliud.

Proſcriptam faciebat iter Mercator ad vrbem,
Harebatq; pio turba gemella Patri:
Turba gemella pium ſed eò comitata parentem,
Venit in hoſtiles interitura manus.
Hic veniam natis genitor vitamq; precatus,
In ſua mucrones ſtringere colla iubet.
Vertite tela Viri; ſceleris ſi quaritur Auctor,
Auctor ego: Pueri nil nocuere mei.
Sperno preces partim, miles, partim audio, dixit:
Dimidium voti, quo potiare, dabo.
E geminis vnum, pater, elige fratribus. Vnus
E geminis nuſquam, qui legeretur, erat.
Hunc mihi legero, ait; perit ille: hunc legero; & ille.
O ſcelus: eſſe pium dum iubet, eſſe vetat.

XXXV.

XXXV.

Iacobus Gretſerus S. I. ſacræ Antiquitatis ſolertiſſimus Vindex.

Tandem, Vinculá, Carceremque paſſi
In ſerum redeunt diem libelli:
Digni Solibus Atticis libelli,
Squallebant laceri, manuumque mutis
Poſcebant miſerabiles querelis.
Iam iam Blatta ruebat, & terendas
Audebat ſibi deſtinare chartas:
Iam iam ſordida noxijs parabat
Sacras rodere dentibus Camænas:
Patratumque foret ſcelus; nec vllo
Id quondam Lua diluiſſet æuo;
Ni magnus radio potente Phœbus
Gretſerus properaſſet, à propinquo
Flentes funere liberare Muſas.
Quare libera rideat Vetuſtas,
Hoc ſub Sole meo eruditionis,
Blattis, pulueribuſque, vermibuſque
Nocti denique carcerique, doctos
Nil audere licebit in libellos.

XXXVI.

Didonis effigies, ex Greco

Archetypum Tyriæ ſimulacrum cernis Elyſæ,
Candida cæleſtis cui dedit ora nitor.
Talis & ipſa fui: ſed Mens non illa fuit, quàm
Affinxit titulis fama pudenda meis.
Nunquam viſa mihi Phrygij ſunt ora mariti,
Nec meminere meam Troica bella fugam.
Sed Pudor, vt thalamis violentum arceret Iarbã,

Perculit ingenua pectora noſtra manu.
Cur placidum egiſtis mea Muſa in dāna Maronẽs?
Ille meos veſtra polluit Arte toros.

XXXVII.

De ſuis Epigrammatis, in niuea membrana deſcriptis; ad Lectorem.

Candida quod Niueis amicitur Muſa pruinis,
Et nihil externi charta coloris habet;
Nec mea Parrhaſia laſciuit imagine pompa,
Nec Timanthea ducitur Vmbra manu:
Nec Minio tegitur; Tyrio nec pingitur Oſtro;
Sed merus in toto carmine candor ineſt:
Da veniam, lector; charta dabis ipſe colorem;
Cœperit aſpectu quando rubere tuo.

XXXVIII.

De ioco Timæi, quo incendium Epheſiæ Dianæ excuſauit.

In celebres ruerent Triuia cùm fana fauillas,
Regia Nocturno fana cremata dolo:
Græcus Adulator, Quid cauſſam quæritis? inquit?
Cauſſa Diana ſuis ignibus ipſa fuit.
Magnus enim Macedum ſatus illa nocte Tyrānus
Obſtetricantem iuſſit adeſſe Deam.
Inde ſuis nequijt Diana à ſedibus abſens,
Sedibus admotas exanimare faces,
Dixit; & applauſit dicenti Græcia. Tantus
Ingenuo calor eſt viſus ineſſe ioco.
Ne turgeſce tamen tam effuſo Græcule plauſu,
Nam ioca, crede mihi, ſera fuere nimis.
Quæ ſi dicta forent flammis durantibus; ipſas
Extinctura ſuo credo fuiſſe gelu.

XXXIX.

De Carmine Matthæi Raderi S. I. Præceptoris ſui abſentis.

Carmen nobile, cedria perunctum,
Raſum pumice carmen & politum;
Quod doctas Calamo Raderiano,
Cyrrhais Aganippidas ſub Vmbris
Auſim dicere dictitaſſe Muſas:
Tali Threïcius Poeta quondam
Pantheras traheret tigreſque cantu,
Hoc victus Libyca domaret Vrſa,
Hoc Lynces prohiberet in repertam
Sæuis Vnguibus inuolare prædam,
Hoc pronas raperet ſonorus Ornos,
Et toto Nemus auocaret Hæmo.
Iam ſi quæreret ille grandiores
Vno Carmine commouere moles,
Iſto Strimonias ligaret Vndas,
Aut verti refugum iuberet Hebrum;
Iſto marmora, Caucaſique duras
Secum cogeret ambulare rupes:
Iſto mœnia fabuloſa poſſet
Septenis iterum admouere portis.
Rem Monſtri ſimilem: Quid erubeſco
Verum dicere? Iam Radere ſontem,
Iam iam dicere me potes profanum;
Pantheras quia, ſæuientiumque
Vinco barbarus ora belluarum;
Vinco Memnonias rigore tigres,
Vinco flumina; caduoſque montes,
Vinco marmora, Caucaſique rupes,
Vinco mœnia fabuloſa, vinco:

Cantus audio qui Raderianos
Ad nullos tamen ambulo Raderos.

XL.

Huſſius comburendus, ſeſe Auſerem eſſe; & ex ſuo Cinere Cygnum naſciturum, affirmat.

Aſſyrias memorant Phœnicem animare fauillas,
Claudit odoratis cùm ſua fata Rogus.
Nam pretioſa Senem ſimul hauſit flãma Volucrẽ,
Mox Nouus è flamma parturiente redit:
Pſittacus hanc mortẽ, Iouis hanc ſibi quaſiјt ales;
Nec tamen hac felix ille, nec ille fuit.
Talia nunc Anſer ſibi funera deſtinat; ira
Dum Reus vltores cogitur in Cineres.
Me rediuiuus, ait, naſcetur ab Anſere Cygnus:
Facundúſque meo funere puluis erit.
Vritur inde Senex flammis ſtridentibus Anſer;
Et ſatus ex illo funere Coruus ijt;
Deterior Soboles ipſo Patre. Falleris ignis,
Qui dum Monſtra cupis tollere, Monſtra paris.

XLI.

De Morte Matthæi diuitis Hæretici.

Matthæus fatente Nepos è fece Lutheri,
Cui prope Craſſa ditior arca fuit:
Fatali cùm membra toro moribunda rotaret,
Frigeretq; ſuas iam ſitis ante fores:
Atra domum Nebula & Nox intempeſta tegebat,
Nec via, qua fugiens ſpiritus iret, erat;
Emerſere prom᷑ vicino è limine flamma,
Hauſeruntque tribus proxima tecta rogis:
Admirata nouos vicinia flebilis ignes;

Hæc,

Hac, ait, è nullo fulmine flamma venit:
Nec per Nocturnam creuere incendia fraudem;
Quanam igitur cauſſa his ignibus eſſe poteſt?
Vna poteſt: Matthæus ea reperire lucerna,
Ad Lethea ſuam debuit antra Viam.

XLII.

In malum poema, picturis vulgaribus incluſum.

Defuit ingenium Vati: Succurrere Pictor
Debuit; & chartas Arte iuuare Color.
Si neque ſic Vates poterit, Pictorque placere;
Quærendus Chartis denique Tinctor erit.

XLIII.

In Lubinum, ſpurcæ Poeſios Propugnatorem.

Roma vetus Calamos Chartaſq; Cupidinis oẽs,
Vſque Tomitanos iuſſerat ire ſinuus;
Nũc iterum Spurcæ rediuiua volumina Muſæ
Sanctior in Cineres Roma migrare iubet.
Audit, &, o fontes, Lubinus clamat, & imbres,
Plectite Romanos vindice rore focos:
Cum Nudo Vates Naſone crematur Aquinas;
Igne perit, quicquid Nomen Amoris habet.
Ferte citi Lymphas; date libris flumina: toto
Tibris inhumanos obruat Amne rogos.
Sed Tiberina ſuos Oranti denegat imbres;
Et negat Vnda ſuos Martia; Virgo ſuos.
Quid Lubinus agat? Iam fumus pergit, & Ignis,
Dũ miſer vſque pigrã clamat & vrget Aquã.
Serum, ait, his flammis alienas poſcere lymphas;
Dixit; & ex oculis proprius imber ijt.

XLIV.

Ad Chriſtophorum, inſignem Amicum.

Magnus Robore miles & lacerto,
Cùm vaſtum pedes (vt ferunt) frequenter
Siccopoplite permeaſſet æquor,
Et Chriſtum (licet inſcius) per altas
Subiectis humeris tuliſſet Vndas,
Cœpit Chriſtophorus dein vocari.
Tu, qui fers humeris tuis Iacobum,
Illum, illum, inquio, peſſimum Iacobum;
Qui tot tædia, ponderumque tanta
Ceruices iacit in tuas talenta,
Et maiora tibi, & moleſtiora
Semper congerit, ingeritque ſemper:
Illum, illum, quia ſuſtines Iacobum,
Et fers tam patienter & libenter,
An Iacobophorus cupis vocari?

XLV.

In Hermam, mendaciſſimum Scriptorem.

Lingua ter antiquos cùm mendax falleret Indos,
Tertiaque infami ſolueret ora dolo;
Iuſſa fuit Samio taciturna ſeneſcere ritu,
Et clauſis vitam ducere muta labris.
Non eadē eſt Calamis nunc lex mendacib. Herma;
Hinc etiam Quatuor ſcribere Verba potes.

XLVI.

Turpitudo Hæreſios Caluini.

Tanario viden' vt facies emergat ab antro;

Vt nocuo attonitum nubilet ore diem?
Multa per euulſos laſciuit Vipera crines,
Perque manus errat Vipera perque ſinus.
Lerneoque acies ſua tela triſulcat hiatu,
Fœtaq; liuentes efferat Hydra iubas.
Cantaber vltorem ſpargit tamen obuius ignem,
Et Caluam Heſperio fulmine terret Anum.
Quid Vetulam terres oſtenſo fulmine? Viſo
Terreri ſpeculo rectius illa poteſt.

XLVII.

B. Agathæ feſtus dies, Henrico Illuſtriſſimo Principi Natalis.

Lactea crudelis cur amputat vbera forceps?
Virgineoque cadit ſecta papilla ſinu?
Iudicis ira iubet; ſed iniqui Iudicis ira,
Vbera cui nunquam præbuit vlla Parens;
Cui ſua Nutrices admorunt vbera tigres,
Sæuior aut vicit bellua ſiqua tigres.
Non tamen inſonti ſons obfuit ira: ſed illi
Reddita cœleſti ſorte papilla fuit.
Miratus ſum ſæpe, foret quæ cauſſa; quod iſto
Vbera erant Agathæ tota repenſa die?
At genitum poſt quàm tali te luce videbam,
Henrice, ò Patriæ fama futura tuæ.
Mirari porro nequij: Modò cognita cauſſa eſt;
Debita erat Cunis illa Mamilla tuis.

XLVIII.

In Calumniatorem Anonymum.

Qui fanum Triuiæ funeſta nobile flamma,
Laudataſque Aſiæ ſcurra cremauit opes,
Non iræ ſtudio, ſed famæ captus amore

A magno voluit Nomen habere rogo.
At ſtolidum vindex vt Græcia plecteret, illud
Immemori iuſſit Nomen ab Ore premi.
Tu paribus diuina cremas humanaque flammis,
Qui ſacra Tartareo iura furore trahis.
Flammiuomos pandit tibi ſueta Kalumnia rictus,
Infeſtoque omnes rodere dente iubet.
Fallor, an è tali quæris tibi crimine Nomen?
Non faciam tibi, quod Græcia fecit: Habe.

XLIX.

Cædes miſerabilis inter amiciſſimos fratres per ſomnum facta.

Vna duobus erat ſopitis fratribus Vmbra,
Atq; inter fratres Mens erat vna duos.
Hic illum Pyladen, hunc ille vocabat Oreſten;
Ille ſuum meritus Nomen, & ille ſuum.
Clauſerat Vnanimi hic atq; hic ſua lumina ſono,
Sperare Vnanimem iuſſus vterque diem.
At cœpere ſtatim temeraria ludere mentem
Somnia; Nocturnis ingenioſa dolis.
Nam proprior Morpheus, adſiſtere viſus Oreſti,
Credula mentito terruit Ora metu.
Sæpe ferox illi miniatus Vulnera; ſæpe
Tela cruentat am per repetita Necem.
Non tulit hanc Iuuenis (placidæ licet indolis) irã,
Sed rapit ignara ſeria tela manu.
Inde minas, & tela minis alterna reponit,
Verſaque ludicro vulnere terga notat.
Victa proin' capit Vmbra fugam. Sed victa ferocẽ
Infami Iuuenem decipit Vmbra fuga.
Inſtat enim, ſequiturque ferox: dum deniq; pulſa
Inter contiguos abditur Vmbra toros.

His

His Pylades inerat, gemini pars altera fratris;
Quem malè ſecurum iuſſerat eſſe ſopor.
Viſus hic hoſtis era,t teloq; errante petitus,
Quaq; petitus erat parte, peremptus erat.
Suerunt ipſi hoſtes iram deponere ſomno:
Iraſci fratres cur male ſomne doces?

L.

Votum Pauperum pro Gulielmo liberaliſſimo Sene.

Cana licet placidi ſe prodat Verticis ætas,
Et Pylias monſtrent tempora picta niues;
Sola tamen lentæ Manus eſt ignara Senectæ,
Laſſarique dato munere dexra nequit.
Viue tibi Gulielme, (precor Plebs indiga) viue:
Aut Tibi ſi renuis viuere, viue mihi.

LI.

In Hæreticum mendacem, Societatis criminatorem.

Auſonia ſcripſit, Batauaque volumina lingua,
Cùm mores cupijt ſcurra notare meps.
Ac ne quem fugeret, linguæ eſſe vtriuſq; peritum,
Auctori Lector quiſq; monendus erat;
Quare in fronte libri docet ipſe, Librum eſſe bilin-
Dicere quod Lector debuit, Auctor ait. (guem.

LII.

Ad optimum Amicum.

Offendam licet vſq; & vſq; & vſque,
Et pœnas Tityique, Siſyphique:
Et plauſtrum merear piaculorum;
Pœnas nec tamen indis has, nec illas,

Pœnas heu meritas & has & illas:
Sed pacatior ipſe leniori
Pergis crimina vindicare mulcta,
Et parcis mihi plura ſæpiuſque,
Et donas bona plura crebriuſque,
Quàm ſi nunquam ego puniendus eſſem.
O qualis modus iſte vindicandi eſt:
Non punit modus iſte vindicandi
Multo ſanguine, ſed rubore multo.

LIII.

In Fauſtinum ſpurciſſimum interpretem.

Quicquid faba acida peccant Conuiuia: quicquid
Nouit Agenoreo rapta puella ſinu.
Quicquid Aquinates formidant carpere morſus,
Quicquid Pelignis dicere Naſo timet:
Prodit, & inſanis Fauſtinus margine vulgat.
Et quos Fauſtino non pudet eſſe pares.
Orgia ſola probant, & Operta & ſacra Cotyttus,
Et quæcunq; vetus luſtra December habet.
Dedoceas Veteres ſi laſciuire Poetas,
Eſt Rhadamanteo pœna luenda foro.
Prætextata loqui niſi fuerit charta latinè,
Charta Ixionijs eſt laceranda rotis.
Iulia quæ prohibet, quæ lex Scantinia plectit,
Sola putant calamis non aliena ſuis
Parce verecundo tandem Fauſtine rubori,
Et noli nobis ſcribere quicquid agis.

LIV.

De Apiculis ab Aranea interceptis.

Mellilegas felix onerarat præda Volucres
Trinacrio paſſim prædapetita thymo:

Iamq;

Iamq; fatigatas reuoluenti pondere, nota
Ad ſolitos iuſſit lex reuolare lares:
Pendula telarum cùm rete tetenderat ingens,
Quod de viſceribus nerat Arachna ſuis.
Inſidiaſq; locans Apibus reuolantibus, illas
Cepit, & hærentes exanimauit Apes.
Quas gula delicias affectat? Aranea Muſcas
Nauſeat; Hybleas iam quoq; poſcit Aues.

LV.

Anaſtaſius Synaita, è Græco in Latinum verſus.

Argolico quondam vulgaram ſcripta Cothurno,
Hæreſis Argolicos cùm violaſſet Aues:
Nunc Voces etiam didici formare Latinas,
Impietas Latio dum rotat Ora ſono.
Si noua Lingua meo toties diſcenda Libello eſt,
Crimina cùm Linguas addidicere nouas:
Deſinite ò plures mala Sæcula diſcere Linguas,
Plus ſatis eſt Linguas iam didiciſſe Duas.

LVI.

Epitaphium carmen, in funere Rabi ſeu Corui, deſertoris Monachi.

Occidit infelix Caperatæ Rabula gentis
Coruus, ab effoſa non bene tectus humo:
Qui ſacra ferali temerare ſilentia Cantu
Auſus, in infernas præcipitauit aquas.
Ite nigræ volucres, meritos intendite luctus,
Cum Coruo veſtri pars quoq; magna perit.
Inferias Coruo da Corue, rotaq; reuicta
Ad Cognata tuus funera queſtus eat.

Et quoniam Stygijs animum reuocare cauernis
Non potes; hoc facias quod potes, Oſſa legas.

LVII.

In Lerneum publicum Calumniatorem.

Monſtrum horrendum, informe, ingens, puto; dixerat olim
Laudabat formam qui, Polypheme, tuam
Vatibus hæc Priſcis licuit ſibi fingere Monſtra,
Noſtris nulla licet fingere; Vera vident.
Aſpice Lerneum: Monſtro ſpectabis in vno,
Lerneas quicquid ſibilat inter Aquas.
Mille per exſertam diſpergit Toxica linguam,
Et quo plura vomit Toxica, plura coquit.
Liuet; & afflatu funeſto quæque venenat.
Et cùm feſſa nequit lingua nocere, cupit,
Fallimur, enectam qui Lernæ credimus Hydram:
Tu Lernee vetas credere, viuis adhuc.

LVIII.

Iacobo Cognomini Poetæ, votum Natale.

O & Caſtaliæ Sitior Vndæ,
Et Largæ Bibo creber Hippocrenæ;
Natales age Iulios, diemque
Hunc & Menſibus antepone, & Annis,
Quo Naſci tibi contigit, Iacobe;
Et Curas iube abeſſe; tetricaſq;
Omnes ex Animo repelle Nubes:
Ludant Gaudia ſola; & Ambulanti
Occurrant ea ſemper, & Sedenti
Adſint Aonides, iuuentq; terſo
Carmen nobile parturire verſu:
Carmen, quale ſoles iocante nutus
Tunc effundere, non times ſuaui

Cùm

Cùm contendere lætior Catullo;
Aut cum Bilbilin; aut Tagi ſonoros
Certas vincere grandior Cothurnos;
Tali Carmine lude nunc; & iſtum
Quo naſci tibi contigit, futuris
Menſem Menſibus antepone & Annis.
Herodes licet impiam ſecurim
In magnum paret impius Iacobum,
Et vecors odio laboret Vnum
Menſi tollere Iulio Iacobum;
Dum tu naſceris, alterum alterumque
Audit viuere Iulio Iacobum.

LIX.

De funere Philippi Catholici Regis.

Terrarum dominum lugebat Terra Philippum,
Cùm Patria exanimem fleret Ibera Patrem.
Quam ſimul aſſiduo tundentem Pectora planctis,
Talia cum planctu dicta dediſſe ferunt:
Plurima cùm poſſes vtrumque, Philippe, per orbem,
Plus tamen vt poſſes vouit vterque tibi.
Sed poſt quàm letho te poſſe occumbere vidit,
Orbis te cupijt poſſe, Philippe, minus.

LX.

Votum Pauperum pro Eliſabetha, liberaliſſima Principe.

Quicquid turba ſuæ ieiuna vouebat Eliſæ,
Prodiga cùm ſaturas ferret Eliſa dapes;
Aut inopum texta prohiberet frigora lana;
Aut vacuos largo paſceret ære ſinus:
Aut mendica mero perfunderet ora falerno,
Spargeret aut totum corpora in agra penum;

*Pauper idem tibi turba precor. Nā quicquid Eliſa
Illa ſuis dederat; das & Eliſa mihi.*

LXI.

Zvvinglius iurat, ſuam ſe doctrinam per ſomnium didiciſſe.

*Dormijt Aſcræus Parnaſſi inculmine Paſtor,
Et ſubitum Vatem iuſſit abire Sopor.
Alter in Helueticis vbi cautibus obdormiuit,
Continuò Vatem fertilis Vmbra tulit.
Zvvinglius ille fuit. Qui dum Vigil angitur olim,
Vulgatum Populo qua probet Arte ſcelus:
Deſperat Vigilans; Somnum ergo conſulit: & mox
Doctorem ex voto ſomnus & vmbra dedit.
Vellit enim auriculam ſopito Larua: ſed illa
Sciri qua fuerit, Candida an Atra, nequit
Illa repentè Viro curas exhaurit inanes,
Omniaque vnum illum ſcire Magiſtra iubet.
Zvvinglius inde Vigil ſcijt omnia: qualia nemo
Nec Vigilans docuit, nec Vigilans didicit.
Lætior ergo ſuos iuſſit manè tribules,
Quaque illa potuit diſcere nocte, docet.
Vtque probet certa eſſe, eſſe omnia ſomnia iurat:
Somnia ne iura; credimus: eſſe nega.*

LXII.

S. Sophia, Fidei, Spei, Charitatis Mater.

*Tres peperi obſtetrice parens Virtute puellas:
Vna puella fuit Spes; fuit vna Fides.
Tertia legitimi tulit æmula nomen Amoris;
Nec tria caſſa ſuis nomina rebus erant.
Denique Virtutes peperi, quot pignora. Solum
Debuerat partus crebrior eſſe mihi.*

LXIII.

In Medicum hæreſi Caluiniana furioſum.

Neſcio quis Medicum furor incurabilis armet?
Inque nouam rabiem triſtis Erinnys agat?
Viſcera ſi nocua tumuiſſent læſa Rubeta,
Te poſſet medicas, Pſylle, rogare manus.
Nũc date, ſi qua liquant meliores germina ſuccos,
Si qua peregrinas inſula ſudat opes;
Dicite, ſi quid habet Natura potentius: iſte
Sanari trita non ſolet Arte furor.
Non huic Veratri prodeſt vis vlla cerebro,
Euacuet totas iam licet Anticyras.
Et iuxtà ſerum eſt, mediam pertundere venam;
Non vna hunc morbum vena, ſed omnis habet.
Quid faciam? dices, furor eſt à ſanguine toto.
Cauſſa igitur morbo Tota adimenda tuo eſt.

LXIV.

In Chryſopoeum impoſtorem.

Sidera ſeptenis præſunt ſeptena fodinis,
Contentus vena quiſque Planeta ſua.
Nobile ſub terris generat Sol igneus Aurum,
Argentumque recens frigida Luna parit.
Martius abſtruſis Ferrum ero meatibus infert;
Plumbea Saturnus creſcere dona iubet.
Progenerat Stannum Saturni maximus Hæres,
Succina Mercurius percoquit, Aera Venus.
Octaui nuper fornacula prodiit Aſtri,
Aurea quæ facili folle metalla liquat.
Sæpe fluunt ſimul inde Auri duo magna talenta,
Sæpe tria; interdum quattuor inde fluunt.
Vidiſtin' tu illus fluere, inquis, ab ignibus Aurum?

Non:

Non: Quia cùm vellem cernere, Fumus erat.

LXV.

Ad Eyſtadium duobus Tutelaribus clarum.

Eyſtadi nemus, o nemus; beatis
Cœli Ciuibus inclytum; & gemellis
Tutelaribus olim amatum. In illo
Tu ſacra Vvilibalde eum tiara; &
Tu ſacrum Soror æmulata fratrem
Vvalpurga incolis. Alterum inquilini
Patrem agnoſcite Ciuium: alteramque,
Vos quotquot thalamoſq; nuptiaſq;
Chriſto cedere Virgini iubetis,
Matrem agnoſcite virginum. o vtroque
Felices nimis incolas parente?
At qui nunc itidem iſtud inquilini
Tantorum colitis nemus parentum,
Et colles nemoris, cauaſq; valles,
Sic vos viuite, ſint ſuis vt ambo
Felices etiam incolis parentes.

LXVI.

Eques nobilis poſt orbem peragratum domi ſuæ mortuus.

Quid mihi, Nile, tuas tranſmittere profuit Vndas?
Vltraq; extremos Perſidis ire ſinus?
Quid Syriam, & campos, Solymæ vidiſſe ruinas?
Omnia quæ vidi, me docuere mori.
Fracta ſuas monſtrãt Babylonia marmora clades,
Et ſua Contritus fata Coloſſus habet.
Pyramis aerias feriat licet ardua Nubes;
Ipſa tamen tumulum ſe videt eſſe ſibi.
Ipſe redux, vitam patria inter limina perdo.

Et

Et quæſita foris Parca, reperta domi eſt.
Vanum erat hoc tantis terrarum ambagibus vnũ
Diſcere; Momento patria me docuit.

LXVII.

De Bauij deſperata inſania.

Turbaſſent Bauium cùm tetrica ſomnia; quæri
Pæoniam extemplo iuſſit Anhelus opem.
Conuenere Viri, Podalyria turba; Galenus,
Clinicus Herodes, Symmachus, Hippocrates.
Sollicitì frontemq́ manu, venamq́ retentant;
Sed neque frons illis, ſed neq́ vena placet.
Ite citi, vnanimes conclamant, ite: liquores
Siquid habent; herbæ, quærite, ſi quid habent.
Continuò properatur. Adeſt Aeſculepius humor,
Lectaq́ in Heſperijs herba Cacuminibus.
Ignota veniunt peregrino à littore vires.
Intima ab Hyblæo flore medulla venit.
Quid memorẽ? Bauio dum mẽtem reddere quærũt,
Nil reliquum Chiron, nil tibi Coſme facis,
Siccauit veteres ſananda inſania Baias,
Anxuris epoto vanuit Vnda lacu.
Anticyram exhauſit validi vis improba morbi,
Inſulaq́ abſumpto languit Helleboro.
Falleris, & fruſtra toties Medicina laboras:
Vis mentem Bauio reddere; danda fuit.

LXVIII.

In Linum inſignem Veteratorem.

Commentis ſolitus Tarpeiam ducere Plebem,
Et vafra confutis ora mouere dolis,
Iuſſus ab irato dependere Cæſare pœnam eſt,
Vanaq́ vindicibus dicta piare rogis:

Et

Et titulum præferre necis: Quì vendere fumos
Sueuit, eum in fumos Cæſar abire iubet.
Si tali tibi ducta foret ſub Cæſare vita,
Quantus iampridem tu, Line, fumus eras?

LXIX.

Ad Pictorem, qui menſæ muliebri vinum appinxit.

Depingis geminam duplici cum Sigmate mẽſam,
Inde tua menſam Coniugis, inde tuam,
Sed Cyathis tua menſa caret; Muliebris abundat:
An tua te, pictor, pingere menſa docet?

LXX.

In Pictorem imperitum.

Iuſſus erat Verna gemmantia tempora Floræ,
Pictor, & æſtiuæ pingere rura plagæ.
Pinxit Anum medios & flores inter & hortos
Ex æſtate mihi facta videtur Hiems.

LXXI.

Menſis October, cum inſignibus, pictus à paupere Pictore.

Vitiferam prædatur humum, Bacchumq; triũphat,
Ebriaq; in prælo prælia Menſis habet.
Sed ſitit in madida Pictor ſiccisſimus arte;
Iam, puto, picturis inuidet ille ſuis.

LXXII.

Græcis Adramyttenis, Petrus Latinus Epiſcopus præficitur.

Quà quondam vberius læta inter Gargara pratis
Ire Saginatas Græcia vidit Oues,

Illac

Illac arentes hodie ſterileſcere Campos,
Et ſatam lolijs ſurgere cernit humum.
Non vetres ea Terra greges; non oſtia Caulæ
Tuta peregrinis cernit ab inſidijs.
At Romana gregem videt inter paſcua tutum
Eminus, & nullis peruium Ouile feris.
Ah quantũ eſt deſcrimen? ait: Raptoribus omnis
Ecce meus patuit grex. perijtq; lupis.
Auſonius ſed nulla timet, grex damna rapinæ:
An quia Paſtorem grex habet ille Petrum?
Petrum habet. o tali duce paſcua læta; iubeto
Talem etiam gregibus, Chriſte, præeſſe meis;
Audijt optantem Deus; & quo tutior eſſet
Gracia, Iam Petrum tu quoque, dixit, habe.
Hoc Paſtore procin' quia gaudes Gracia Petro,
Altera iam fieri tu quoq; Roma potes.

LXXIII.

De Heliotropio, ſolari flore.

Flos ego, Paſtani non vltima gloria prati,
Et Corcyreo regulus in nemore,
Nomen ab agnato Phœbi traho ſidere; præ quo
Narciſſi nollem nomen ineſſe mihi.
Illud ego comitor, nullo tamen impete, ſidus,
Cœlumque obtutu metior omne meo.
Nunquam Memnonio ſine me eluctatur ab Ortu,
Nec ſubit Occiduas me ſine Phœbus aquas.
Dum tamen illius paſſus ſine paſſibus æquo,
Nunquam è Natali pes mihi cedit humo.
Quod niſi Terra pedes pedicis includeret; olim
Stellatos traheret totus ad vſq; choros.
Sublimi Curſum quid Solis in æthere quærunt
Aſtrologi? hic humili in flore videre queunt.

LXVIV. Ad

LXXIV.

Ad Martinum ſacræ Antiquitatis ſedulum Aſſertorem.

Si qua Promethea viuunt monimenta Senecta,
Si qua latent ſera ſcruta refoſſa manu:
Si quis adhuc Baculus, veterumue Cucurbita re-
Aut aliquod Senij littera Nomen habet, (ſtat,
Quaritur, & Libycis hodie contenditur aruis,
Atq; Corinthiaco iam magis are placet.
Non ita captatur Phryxai lana Draconis,
Non ita de Perſis eruta præda iugis.
Iſta profanatas ſequitur ſi gloria Tritas,
Et prodeſt Apinis vana ſenecta ſuis:
Cœleſtes ſtudio meliore inquirere chartas,
Et ſacra maiorum poſtuma habere libet.
Tu Martine, locis illa omnibus omnia dudum
Siue iubes Orbi reddere, ſiue iuuas.
Nam veneranda tibi ſtudium eſt gentile vetuſtas
Viſq; tuis ſimiles moribus eſſe libros.
Sic tu de Priſcis; & de te Priſca merentur;
Et quia priſca legis facta, legenda facis.

LXXV.

De Caupone Lugdunenſi.

Vina Falerna dolo vitiarat Caupo, meracos
Lymphato ſolitus fonte rigare cados.
Hoc ſtudio corraſit opes; quibus omnibus illi
Penſilis è collo farta Crumena fuit.
Fortè ſui ſecurus iter carpebat hic, vndis
Gallus vbi patrijs littora lambit Arar:
Cum prædatori conſpecta Crumena volucri,
Matura viſa eſt eſca futura fami.

Miluius

Miluius ergo ruens properati fulminis inſtar
Vngue graues loculos inſidiante rapit.
Sublimiſque iterum rapta citus auolat eſca,
Oraque in erepta tentat adunca dape.
Reſtitit indomitum roſtris luctantibus aurum,
Vncatoſq; tenax luſit aluta pedes:
Ergo iterum roſtro loculos, iterum vngue retentat;
Atq; iterum roſtro nil agit, vngue nihil.
Quare onus omne fami dum ſentit inutile, roſtro
Impatiens totum vindice damnat onus.
Iratoque grauem dimittit ab vngue crumenam,
Et medijs pondus nobile mergit aquis.
Iuris amans Auis iſta fuit: Nam Iudice Miluo
Quas Vnda dederant, Vnda recepit opes.

LXXVI.

De Voluptate profanâ.

Turba Meduſai capitis ſpeculata Chelydros,
Pœnas aſpecto Gorgonis ore dedit
Nam ſimul ac forma deformia viderat Ora,
Amiſit forma quilibet Ora ſua.
Cernis, vt exangues ibi tollant Marmora vultus?
Tendat & exanimes muta figura manus?
Ante homines fuerant; nũc in mera ſaxa Meduſa
Aſpectis homines diriguere comis.
Terra, voluptatis mala quid mihi gaudia ſuades?
Creditur illa oculis eſſe Meduſa meis.
Si ſpectaro, Silex ſpectator reddar ab illa;
Ne Silicem me ergo reddat, ero ante Silex.

LXXVII.

In Iudam, malum Mercatorem.

Impius inſontem quo vendidit ære Magiſtrum

Hoc

Hoc laqueum Iudas quaſijt are ſibi:
Si ſperare lucrum Mercator ſtulte volebas,
Vendendus laqueus, Chriſtus emendus erat.

LXXVIII.

Ad Militem, Chriſto laqueum inijcientem.

Quid laqueum properas alieno imponere collo?
Seruandum neſcis eſſe monile tuo?

LXXIX.

Ad Academiam Herbipolenſem, cum Dilingana concordem.

Muſarum domus, & Politiorum
Sedes nobilis artium: Iuuentam
Quæ fræno regis; atque Apollinari
Ornas belligeros honore Francos:
Seu dici titulo latiniori
Artaunum cupis, & vetuſtiori;
Seu, (quod gratius eſſe ſuſpicamur)
Mauis Herbipolis recente vocis
Mutata titulo vocari: Adeſto,
Atque à Collibus vuidis amœni
Vultum auertere ne grauare Mæni,
Grato lumine paullulum Sueui
Donec littora peruageris Iſtri.
Illic Aonidum ſimillimarum
Sedes altera viſitur Sororum:
Sedes altera, quæ pari Iuuentam
Hinc fræno regit; hinc noua vetuſtos
Pergit cingere Laurea Sueuos.
Parnaſſi modò duplicem licebit
Montis dicere Verticem; nec illam

Patrem

Partem cedere Libero, nec illam.
Dum concordibus illa & illa votis,
Vni ſeruit Apollini, ſed illi
Vni ſeruit Apollini; impudicis
Qui pro moribus imperat pudicos:
Et per Pierios dehinc Canales
Inceſtas prohibet meare Lymphas.
Has Francos decet, hæc decet Sueuos
Muſarum domus vtraque; alterumque
Sedes altera diligit Lyceum:
Dum Phœbus meliorq; ſanctiorq;
Muſarum chorus, & Minerua, vtroq;
Concordes dominantur in Lyceo.

LXXX.
Ad Andream, ſingularem Amicum.

Chriſtus vbi Andream Galilæo in littore vidit
Squammigeros inter pandere Lina greges;
Protinus aſſuetis exſcendere iuſſit ab Vndis,
Et noua Cæleſti ſub duce ſigna ſequi.
Audijt Andreas; piſceſq; repente rateſq;
Et faſtidita Lina reliquit Aqua.
Tu contrà; neque lina prius, neq; flumina noras;
Ac nullas prius es ſuetus habere rates:
Sed ſimul in Chriſti veſtigia iuſſus es ire,
Totus amas piſces, flumina, lina, rates.
Ergo vel Andreas mihi deſine porro vocari;
Vel certè Andrea lina relinque mihi.

LXXXI.
In funere liberaliſſimi Principis.

Sæua barbaries, cruenta Parca

Nunquam Vulnere tot peremit vno:
Nam quo vulnere Principem petiuit,
Omnes barbara Pauperes peremit.

LXXXII.

In Lithum Caluiniſtam, ſtomachantem, contra triplicem Hoſtiam, in Boica monſtrari ſolitam.

Dum ſacra Boiarij panduntur Lipſana montis,
Pandit ter geminos Hoſtia trina ſinus:
Tot mihi cùm piſta demonſtret liba farina,
Cur non & Calices Boica monſtrat? ais.
Ne Lithe quare; Timet. Nam quos monſtrare parabat,
Dum Mercatorem te putat eſſe, tegit.

LXXXIII.

De Conradi Imperatoris expeditione pro Cruce recuperanda.

Conradus diadema, regiosque
Tantiſper iubet exulare faſces,
Et ſceptrum procul ire feriatum,
Dum magno pietatis actus aſtu
Per terras ruit inuias, ferumque
Totis Nerea claſſibus fatigat.
Dixiſſes Libycas peti rapinas,
Aut è Memnonijs ſuperba prædis
In Noſtros redigi metalla cenſus.
Aut dites Aſiæ erui fodinas:
Crux tantis petitur ſed vna curis.
Vt quam purpura Cæſarumque faſtus
Condemnauerat antè, nunc adoret.
Sacli incommoda Commodi, Nerones

Et

Et Flaui furor vltimi, & flagella
Periuri rediuiua Iuliani,
Inſanite; ſuum poteſt Tyrannis
Crux opponere Caſarem; redite.

LXXXIV.

De Godefrido, primo Hieroſolymorum Rege.

Hic eſt ille Syri domitor Tullingus Orontis,
Primus Idumæas qui reparauit opes.
Seſtiaca primus traiecit Boſporon vnda,
Ferret in Abdaridas victor vt arma duces,
Non illum Pharia ſtimularunt iugera gleba,
Non illum Tyrÿ barbara præda freti.
Sed Solyma turbata quies, auumq; ſepulcri
Lugubre; & amiſſa trabs inhonora Crucis.
Mox reſerauit vbi iuſto ſacra limina bello,
Ah quoties fuſis limina lauit aquis?
Ah quoties inopem ditauit prodigus Aram?
Et trepido captam poplite presſit humum?
Quod meruit primus, primus diadema refugit,
Nec tetigit iuſſa ſceptra recepta manu.
Grande putent alÿ diademata quærere Reges;
Grandius, in Regno ſpernere Regna fuit.

LXXXV.

De Manu liberali diuitis defuncti.

Expenſis redimi ſi poſſent funera numis,
Par erat hac redimi funera poſſe manu.
Argenti tam larga fuit manus; vnicè vt illas
Duceret eſſe ſuas, quas tribuiſſet, opes.
Et tamen hanc inflexa manum mors abſtulit orbi,
Cæleſteſq; illam iuſſit habere plagas.

Hoc placet, ò Superi: ſit mors inflexa, precamur:
Si flecti vellet, ſæuior illa foret.

LXXXVI.

Tumulus Cauſidici celebris.

Qui legum famoſus eram, Iuriſque peritus,
Cauſidico gnatus tollere bella foro:
In modica iubeor longum requieſcere tumba,
Heu, linguæ, heu famæ flebilis Vmbra meæ.
Nil prodeſt didiciſſe aliis componere Lites:
Nil veteri Leges condere iure nouas.
Intendit Mors lege ſua mihi deniq; Litem,
Hei mihi: cur vnam hanc ſoluere non didici?

LXXXVII.

De Friderici Aenobarbi interitu.

Cũ Sueuas traheret Fridericus ad æquora turmas,
Cui rubra cognomen nobile barba dabat;
Territa tota ſibi diffidere cœperat Eos,
Inq; ſuis nuſquam credere Aſyla iugis:
Iam veterem Pharos, & Babylonia mœnia faſtum
Ponere, & imbelles tendere Bactra manus.
Chriſtiadum contrà ſibi viſa reſurgere plebes,
Certa ſalutiferam vi reparare Crucem.
Nec decepta foret, niſi ahenam barbara barbam
Vidiſſet properâ Turba perire Nece.
Vnda fuit, gelido quæ Cydni fluxerat alueo,
Iam dudum in magnos vnda maligna duces.
Obfuit illa olim Pellæo (vt fertur) Alumno,
Membra ibi cui ſubito diriguere gelu.
Nunc idem peperit Friderico funera Cydnus,
Obruit incautis quem Violentus aquis.
Parcere debuerat Friderico Cydnus eunti,

Sat

Sat citò merſiſſet, cùm rediturus erat.

Ad Richardum Regem Anglorum, in Palæſtinam ducentem.

LXXXVIII.

Bella paras Syrijs longinqua Richarde tyrannis,
Vt captam plebes aſſerat Angla Crucem.
O ſecla ò mores ſobóleſq; parentibus impar:
Nunc plebs aſſertas diruit Angla Cruces.
Parcius illa Syras irritant ſigna cohortes,
Hebræaſque mouent parcius illa manus.
Ira Britanna Crucem ferro rapit, & trahit vncô,
Infamiq; petit noſtra tropæa ioco.
Et ne qua exemplis inſania barbara deſit,
Sacrilego ſacram damnat in igne trabem.
Parce Richarde Crucem Syriâ ſubducere: ſalua
Hic erat, in Regno nunc perit illa tuo.

LXXXIX.

Ad Pictorem; de Epigrammatis in pura candidaque chartâ deſcriptis.

Miraris nullos in verſibus eſſe colores
Pictor: Et in niueo carmina nuda ſolo:
Cauſſa tua eſt: Siquidem Minio qui vellet Apelles
Carmina gratuitò pingere nullus erat:
Zeuxida quærebam: ſugiebat cum minio Zeuxis,
Parrhaſium volui; Noluit ille tamen.
Artificum quare cum Vatem nemo iuuaret;
Auxilium Vati denique fullo tulit.

X C.

De Epigrammatis meis in alba charta deſcriptis; iuxta aliena colorata.

Albet pagina, candidæque velant
Noſtri Carminis aream pruinæ;
Nam Vicinia purpurata totas
Pictorum vacuauit, ut tabernas;
Ex omni numero omnium colorum,
Duntaxat mihi Candidum reliquit.

XCI.

De iiſdem.

Dum crebri ſimul hinc & hinc Poetæ
Depictis Epigrammatum trophæis,
Alter vincat, ut alterum, laborant;
Quæris, cur mea Muſa nolit vllos
Fronti figere ſimplici colores?
Sed ſola Niue, candidoque totum
Malit claudere carmen Vmbilico?
Dicam. In Pieria foro iuuentæ
Carmen debuit eſſe Candidatum.

XCII.

De Fulcone, Rege Hieroſolymorum, equi lapſu, occiſo.

Tertius Eoi Fulco diadematis heres,
Et, mea ſi numerem prælia, primus eram.
Arma rotare Viros docui, docui agmina magnos
Pro Cruce ſeruanda centuriare duces.
Ac niſi regna forent patrio mihi robore parta,
Regna forent eadem robore parta meo.
Sed dum latus equo curiſque ſolutus oberro,

Ipſe

Ipſe meo victor denique vincor equo.
Veſtra quid ô Reges fore funera lenta putatis?
Vt properaret, Equo mors mea vecta fuit.

XCIII.

De S. Ludouico, Rege Gallorum.

Inter Idumea Ludouicus damna, potitas
Vt Cruce barbaricas audijt eſſe manus:
Liligeri abijciens inhonora cacumina ſerti,
Et trabeam, & Tyrio vellera pota cado,
Quid paſtana iuuent mea me violaria? dixit,
Quid mea gemmato nobilis Aula tholo?
In miſeris ſquallet ſi Crux mea ſordibus; inter
Eoas vertex dum meus ardet opes?
I nitor; i Regum decus, i graue dedecus Aurum,
Nunc alio cultu Regia veſtis eget.
Ite Palatini laquearia gemmea tecti,
Tecta crucem captam Sardonychata decent.
Mutentur gemmæ vt vinclis, & vincula gemmis;
Detur Gēma cruci; ſed mihi Vincla crucis.

XCIV.

Balduinus Hieroſolymæ Rex, ad Germanos.

Lunata peterent cùm Mania ſacra Phalanges,
Purpureæ oppoſui robur inerme trabis.
Mox oēs trepidare, pedemq; referre cohortes,
Et fugere obiectam barbara Luna Crucem.
Cur nunquam veſtris fugit à Legionibus illa,
Pannonios hodie cùm populatur agros?
Hæreſis offundit tales, Balduine, tenebras,
Vt nullam videat Thracia Luna crucem.

XCV.

Vrbano II. recuperata; Vrbano III. amiſſa Paleſtina.

Ieſſeiam Vrbano regnante recepimus Vrbem;
(Chriſtus vbi crebram ſanguine lauit humū:)
Natalemq; domum, (teneros vbi Numinis annos
Agnouit trepido bucula flexa genu:)
Et Montem, & magni Lignum admirabile Mōtis;
Queq; ſacra Cuſtos marmora Mortis erat.
Cepimus Vrbano ſimul, inquā, hæc omnia: rurſum
Vrbano ſimul hæc omnia perdidimus.
Quid fuerit cauſſa, ne quærite: Tertius iſte
Inter Pontifices; ille Secundus erat.

XCVI.

De S. Ludouico Epiſcopo, Caſtitatis Exemplo.

Regina licet imperante, non vult,
Non vult crimine ſe notare, non vult:
Sed perſtat Ludouicus, & potentis
Spernit delicias, minaſque Lanæ.
Seu promittat opes; opes abeſſe,
Et Lydi iubet auri abire gazas.
Seu promittat honorem; abeſſe honorem,
Et quemuis iubet exuiare faſtum;
Seu quicquid minitetur illa; quicquid
Proponat, iubeatque, poſtuletque;
Duro marmore durior, recuſat
Illi vendere Corporis pudorem.
Hinc Vermes oculus ſepultus omnes
Annis arcuit amplius trecentis.
Hoc planè decet; hoc decebat vnum,

Vt Corrumpere quem nequibat vllus
Reginæ furor impotentis, illum
Nec Corrumpere vermibus liceret.

XCVII.

Tumulus Guidonis, vltimi Regis Hieroſolymorum, cum Sancta Cruce capti.

Ille ego Guido fui; Solymi pars vltima Regni;
Heu, magna imperij Gui da ruina mei:
Hic vbi Ieſſeios cinxit diadema Nepotes,
Sceptrigeroſque diu nutrijt Aula duces.
Hic, vbi preſſerunt innoxia tempora dumi.
Diuinaſque nocens riſit Arundo manus.
Hic itidem & gemma cinxi caput altus & auro,
Hic regale mihi dextera geſſit ebur.
Victus in Abdario iam denique Marte triumpher
Et ſenſit caſum Crux quoque capta meum.
Parcite Balduini, Godefridi parcite manes.
Hæc mihi res veſtro more cauenda fuit.
Atqui Europæi reges ne parcite: Vobis
De culpis reſtat pœna petenda meis.

XCVIII.

De expeditionibus veterum in Terram ſanctam.

Longa Paleſtinas cùm iniuria carperet Vrbes,
Seruaque ſub Phario fleret Iduma iugo,
Capta peregrinos optabant Mania cætus,
Neglectaſque diu ſquallida Templa preces.
Et limen, quod Aui tot quæſiuere Patreſque;
Tunc Patres cœpit quærere, cœpit Auos.
Et toties genibus ſignata ſacraria flexis,
Et toties vdis tacta ſepulcra genis:

Et toties calcata pio veſtigia fletu,
Arida tunc longo conſenuere ſitu.
Romanus ſed ſera Pater poſt quàm induit arma
Occiduas mittens ad pia bella manus,
Tullingi miſere viros, miſere Britanni,
Miſit Iapygius Daunia turma rates.
Vidimus Auſonios, enſeſq; venire Sicanos,
Et Germanorum vidimus arma ducum.
Tunc ſolitis iterum viguerunt cætibus vrbes,
Tunc iterum Tyrio ſunt data iura mari.
Tunc iterum Solymi caluerunt marmora buſti,
Tunc iterum notas audijt Ara preces.
Maiorum, dices, hæc facta fuere. Fuerunt:
Facta ſed hæc cuius poſteritatis erunt?

XCIX.

In funere Philippi Cardinalis purpurati.

Auſonij caperes cùm Iura, Philippe, Senatus,
In domino Veſtes erubuere ſuo.
Sed feſtina tibi cùm ſtamnia parca ſecaret,
Emoriente repens pallor in ore fuit:
Et ſimul in triſtem Veſtes abiere nigrorem,
Purpureusq; togæ cœpit abeſſe rubor.
Hinc ſuus ergo color iam deſijt eſſe Galero;
Nempe ſuis domino deſijt eſſe color.

C.

In funere Fernandi, liberaliſſimi Principis.

Pauper ab effoſſo diteſcit turba metallo,
In terra medios dum ſolet ire ſinus
O vtinam has poſſet tumuli penetrare fodinas;
Eruta Fernandi plus daret vna manus,

CI.

De Furnio, Prodigi parentis æmulo decoctore.

Furnius à patria non degener indole potor,
Ingenio patriam vicit & Arte gulam.
Singula conuiuis precioſa pondera gemmæ
Triuit, & affuſo diluit illa mero.
Ipſe prior cyathis inſtare capacibus; ipſe
Sardonychata ſibi fundere Vina prior.
Mox acies certare duci, vaſtare dyotas,
Menſaq; gemmato pota madere lacu.
Denique Vina ſuo quæ quiſque ligurijt hauſtu,
Illa Senatoris ſingula Cenſus erant.
Furnius hæc adeo fuit inter prandia potus;
Vt, cœnaret vbi, veſpere neſcierit.

CII.

In Funus Amici, gelidiſſima hyeme celebratum.

Tinxerunt calidis Veteres ſua Funera lymphis;
Debet & hæc aliquis ſpargere noſtra latex.
Quid facimus, glaciata gelu cũ lympha negetur?
Ex oculis hauſtas Funus habebit Aquas.

CIII.

In furaces Hæredi petas.

Furtiuo manus ardeat Pyropo,
Et rapto gemat, Arca ſub metallo,
Et res patria creſcat vſque & vſque
Agris addere dum ſtudetis Agros,
Cenſus Cenſibus, atque inempta raptis;
Non ſunt (quid dubitatis?) iſta non ſunt,

Etſi creditis eſſe Iura, non ſunt,
Vos Accreſcere tunc iubetis Aſſem,
Iuſsit tollere Cera cum Trientem:
Expunctus queritur dolendus Hæres,
Quem pro diuite prædio obtinendo
Verſu Cera locauerat ſecundo.
Nam vos Dulcibus inuidi Caducis
Ceram vertitis omnem; & arte magna
Ex Longis facitis breues tabellas.
Sed qui creſcere ſic iubetis Aurum,
Si rectè memini, iubebit olim,
Vos decreſcere, ne timete, Ferrum.

CIV.

Sarmata in foueam mellis prolapſus, & inſperatò ab Vrſa extractus.

Lucus Hyperboream quà proximus aſpicit Arcton,
Tardaque pinifero ſuſtinet Aſtra iugo;
Aerio plaudunt ibi fata Cubilia partu,
Indigenaſque fouet plurima Quercus Apes.
Mellitos inibi ſudant loca pinguia ſuccos;
Stillanteſq; tegit multa Cauerna fauos;
Nec deſunt Ouibus ſua, nec ſua mulſa Iuuencis,
Sed capit Hybleas Vrſus & Vrſa dapes.
Fortè per illa viam carpebat Teſqua colonus,
Ex aliquo cupiens tollere Mella ſpecu.
Qui nemora ambiguus poſtquàm exijt omnia; vidit
Denique odorifero conſita prata thymo.
Vidit; & hæc, inquit redolentis copia floris
Omina quæſiti proxima Mellis habet.
Indagare iuuat. Vetus haud procul Arbor hiabat;
Et vetula deerat tota Medulla trabi:
Sed Caua ne nullam retinerent Robora vitam,

Viuus

Viuus in exanimi ſtipite Catus erat:
Catus Apum; magnis qui par Legionibus ibat,
Purpureos Flora cum popularet Agros.
Dixiſſes Hybla nemus omne volare; trabique
Vnius in vacuos omne migrare ſinus.
His patrium faciebat opus Gens innuba cellis;
Condita ſecurè ſic rata mella penu.
At nimio Quercus demum ſaturata Falerno,
Ebria ſeruatas ferre nequibat opes.
Melleus ergo latex ſupèr exundauit; & altum
In Scrobe fecerunt deflua Mulſa lacum.
Aequa ſolo iam Vallis erat, iam plurima cano
Deſuper in Mellis creuerat Alga, vado;
Sarmata cùm trunci vidit caua robora; & amēs
Non explorata cœpit adire via.
Iamq; propinquus erat, fouea cùm captus hiatu.
Induit incautos Rore tenace pedes.
Vtq; pedes magis vtq; genu ſubſidere ſenſit,
Vtq; deinde Femur cedere, deinde Latus,
Territus, ò Superi defendite, dixit: Et inter
Dicta, repentinus fluxit in ora liquor:
Tunc trepidare miſer, lentique Coagula mellis
Nil profectura diſſociare manu,
Tunc pedibus, totoq; diu contendere trunco,
Aegrumq; ex alto tollere Melle caput.
Sarmata conatus tamen omnia & omnia ſemper
Haſit in Hybleis Sarmata merſus Aquis.
Quare vbi fracta ſibi ſuccumbere robora vidit,
Inſtitit externam poſcere merſus opem; (ti
Arua rogat; Nuſquā vllus erat. Rogat Aſtra; rogā
Tendere qui vellet brachia, nullus erat.
Interea bis Phœbus aqua ſe lauit Ibera,
Cynthia nocturno bis Soror egit equos,

Nullus adhuc ſpōdebat opē. Tunc mēbra lababāt,
Raucaque defectus fugerat Ora ſonus,
Nil, niſi de viuo reſtabat lacrima vultu,
Cetera ſemianimum membra Cadauer erant.
Ipſe tamen cecinit prius hunc ſibi præfica leſſum,
Mortua quàm tumulo conderet oſſa ſuo.
Certè, ait, vt multi tumulo meliore quieſcant,
Dulcior eſt nulli quàm mea tumba mihi.
Dixit; & extremo conuerſus ad æthera voto,
Nunc, ait, ò oculis Aſtra valete meis.
Vos ſola ignaris mea pandite funera Gnatis,
Nam vos ſola meum Conſcia funus habet.
Iamq; oculos clauſurus erat, cùm viſa repentè
Intremuiſſe graui ſtridula ſilua metu.
Nam fera, neſcio qua, Vicino erupit ab Antro,
Et timuit viſam territa ſilua feram.
Tunc, licet in Mortem properaret Sarmata, rursū
Sarmata fatali mouit ab amne caput.
Monſtrū informe videt. Catulis comitata duobus
E medijs Siluæ proſilit Vrſa rubis.
Et celeri per trita Via compendia curſu
Ambroſij viſit cognita luſtra meri.
Gratuitiſque gulam dapibus non parca ſaginat,
(Nobilis ò qualem paſcis Hymette gulam:)
Hic quid agat? dubius clamaret Sarmata? peta
Opportuna ſtatim cederet eſca feræ.
Ceſſaret? lenti moreretur glutine viſci;
Mors habet exequias vtraq; penè pares.
Lenta tamen Mors eſt in Melle timenda: citatam
Ergo minetur, ait, mitior Vrſa necem.
Sic parat appoſito diſponere brachia flexu,
Paſta ſuum in ſiluas dum fera carpat iter.
Mox vbi daps brutum ſaturauit Hymettia vētrē,

Auer-

Auerſumq; lacu cœpit abire pecus;
Ruſticus extendens è lento brachia viſco,
Inſidiante capit terga ferina manu.
Hic laqueo captam ſe credidit Vrſa; ſuoq;
Impoſitis tergo Vincla coire feris.
Aduocat ergo omni Vires è corpore, donec
Tergi appendice exuat inſidias,
Vſq; laboranti tamen imminet hamus & hæret,
Et premit ille magis, quo trahit illa magis.
Viſa videre fuit Ceromate delibutos
Ridiculo Pugiles vna Paleſtra duos,
Vtque diu paribus certatum eſt Viribus; hoſtem
Traxit ab infauſto fortior Vrſa lacu.
Sic demum capis Vrſa fugam; ſic Sarmata vitã;
Sarmata mellito penè peremptè vado.
I querere & ſolis mortem puta ineſſe Venenis,
Quo gula plus Mellis, plus gula Mortis habet.

IN-

EPIGRAMMATVM
Et rerum notatu dignarum.

A

Abſalonis crines. 154
Academiæ Herb. & Dil. concordia.
Aegidij cerua. 43
Afræ ignes. 136
Agathæ dolores. 32.95.175
Agnæ mart. caſtitas. 109
Agnæ polit. tumulus. 82
Alexij fuga 128
Aleatoris pæna. 148
Alphonſi Rodriq. lacrimæ 60
Aloyſij Gonzag. affectus. 19.57
Amici funus. 201
Amati annona. 58
Ammonij flamma. 86
Amici profectio Rom. 151.163
Anachoretæ aquatio 23. Iracundia. 37. Liberalitas 102. Afflictatio. 70. Conſilium ridiculum. 38
Andreæ natalitia. 191
Anaſtaſij lingua. 179
Annæ lacrimæ. 59
Anaſtaſiæ tabula 63. fuga. 129

Angeli in ſtabulo 69. Salutatio. 24
Andragiſynæ deformatio 110
Aniani oculus. 93
Antonij ſpectra 13
Antonij & Cleopatræ cœna. 154
Apellis fabri pugna. 70.88
Apolloniæ ignes. 99. dentes. 57.96
Apollonij hoſpites. 31
Apes ab araneis captæ. 178
Athanaſiæ fuga. 120
Athanaſij innocentia. 41
Auctor peccati. 155
Auarus moribundus. 44
Auctor peccati. 155
Aulici honoris miſeria. 160
Auxentij rupes. 56

B

Benedicti tintinnabulum 18. Vepres. 85
Balduini querelæ. 215
Bambergæ ſidera. 165
Baſiliſſæ & Iul. virginitas. 123
Barbaræ nomen. 22
Bauij inſania. 185
Bembi tabula. 162
Bennonis claues 60. miracula 71
Bernardi lac. 81. lacus. 87. pudor. 113
Brigittæ caſtitas. 79.97
Biuium hominis. 56

C.

Caluæ imago. 44
Caluini Hæreſis. 174
Calumniator. 155.175.163.177.180
Caroli Borroni tabula. 40

Caroli princip. funus 62
Caroli Cæſaris aduentus. 150
Carilephi ſolitudo. 96
Catharinæ Senenſis corona 33.114
Catharinæ Suecæ cerua. 108
Catharinæ mart. lac. 120
Caſtitas Iuuenis. 89
Cauſidici tumulus. 194
Cauponis caſus. 188
Cædes Theſſalonicenſis. 167
Cæciliæ vulnera. 36. Muſica. 36. Coniugiu. 124
Cædes fratrum in ſomno. 176
Chriſti varia 12.13.16.17.18.20.21.24.26.29.
33.34.35.38.39.43.48.59.61.63.64.66.68.
Chriſtus orbem fulminare paratus. 17
Chriſtophori ſtatura. 70
Chriſtophori amici beneficia. 174.177
Chryſopoei impoſtura 183
Cinnæ ridicula. 159.162
Claræ ſymbolum. 24
Cœli terræq́; fœdera. 32
Columbæ virginis vrſa. 107
Conradi Imp. expeditio. 192
Conradus Franciſcanus Virginis alumnus. 10
Conuiuæ Euangelici repulſa. 54
Corui apoſtatæ Epitaphium. 179
Cordubenſis Ephebuli ingenium. 156
Corpus Chriſti in matris brachijs. 38

D.

DAlfinæ & Elzear virginitas. 126
Dariæ leo. 66

Dido,

Didonis querela. 169
Diogenis Hercules. 149
Diſcipuli fuga. 68
Dorotheæ roſa. 77
Diuitis liberalitas. 157.177.191.193.200

E.

EPiphanij aqua. 39
Epigrãmatis pictura. 170.173.39.195.196
Equitis tumulus. 184
Eugeniæ fuga. 131
Euphemiæ mutilatio. 97
Euphraſiæ vnguina. 101
Euphroſynæ metamorphoſis. 133
Eyſtadij tutelares. 184
Expeditionis palæſtinæ initia. 199

F.

FAcies Chriſti in velo Veronicæ. 16
Fauſtini ſpurcitia. 178
Fabri caſtitas. 79
Felicis aranea 15
Franciſci vrtica 76. Nix. 85
Franciſci Xauerij pugna. 90
Friderici Aenobarbi mors 194
Fulconis lapſus. 196
Flagella Chriſti. 37
Furnij prodigalitas. 201

G

GErtrudis tabula. 65
Godefredi victoria. 193
Glaphyræ fuga 131
Gregorij Thaumata. 64
Guidonis tumulus 199

Guilielmi tunica. 72
Guthlaci regia. 33

H.

HAeredipetarum auiditas. 101
Heleni fames. 54
Heliotropij i ingenium. 187
Henrici Imp. virginitas 123
Heraclidis Hydra. 35
Hermæ mendacia. 174
Hildegundis innocentia 133
Hieronymi ſpelunca. 42
Hierichuntini Viatoris miſeria: 51
Hominis nouiſſima, 45. 46. 47. Inuerſa ſtudia. 147
Huſſij anſer. 172

I.

IAncelinæ fuga. 102
Iacobi Anachoretæ, flamma 84. Lacrima. 139
Iacobi Niſibeni miracula. 63
Iacobi Remi patrocinia. 68
Iacobi Biruuæ œconomia.. 67
Iacobi Gretſeri monimenta. 169
Iacobi cognominis Natalitia. 180
Ieſus ſuo nomini inſiſtens. 26
Iephthæ vota. 56
Ignat Loiolæ varia, 15. 16. 49. 55. 67. 86. 146. 156
Infantuli vnda. 164
Ioannis Euang. virginitas. 127
Ioan. Patricij teſtamentum 40
Ioan. Calybitæ fuga. 130
Ioannis Boni aſſulæ. 78
Ioan. Baptiſtæ tabula 42. dona. 43

Iodoci annoua. 22
Ioſephi Anchietæ auiculæ. 61
Iudæ laqueus. 189
Ioannicij fercula. 36
Ioſephi coniugium. 121
Iuuenis luſurus annulum B. Virgini indit, 80
Iuuenis, vt B. V. videat, oculum amittit. 164

K.

Kunegundæ ignes. 31.122

L.

LAndelini fontes. 28
Lachrymæ Ieſu. 21
Lazari canes. 26
Leonis manſuetudo. 153
Lithi querelæ. 192
Lini Poema 158. mendacia. 165
Lubini lacrimæ. 173
Luciæ oculi. 93.94
Luciæ mart. ignes. 106
Ludouici Epiſc. caſtitas. 198
Ludouici regis expeditio. 197
Luſitani militis dentes. 151

M.

MAcharij ludibria. 137
Malchi fuga. 176
Manus Chriſtum percutiens. 59
Margaritæ mutilatio. 97
Mariæ Magdalenæ varia 25.31.53.135.141.
Mariæ Aegyptiacæ lamenta. 165
Mariæ Neptis Abrami fuga. 140
Marinæ innocentia. 131
Marci Velſeri epiſtola. 159
Martij ſolitudo. 43

Marthæ hoſpitium. 118
Martini N. ſtudia. 188
Martianæ mænia. 108
Martiniani fuga. 46
Matthæi Euang. in tabula. 42
Matthæi Raderi Poema. 171
Matthæi diuitis exequiæ. 172
Mater Filium Virgini ſurripit. 160
Medici furor. 183
Menradi coruus. 19
Michaelis Verini integritas. 101
Miles ad Chriſti tumulum. 34
Milites à Chriſto proſtrati. 61
Militis monilia. 196
Muſæ virginis ſpectacula. 115
Monicæ pignora. 48

N.

NAtalis Chriſti. 24
Nathanaelis ludibria. 33
Neronis domus aurea. 148
Nicetæ victoria. 92
Nicolai Tolentini tabula. 67
Nicolai Heluetij ieiunia. 52

O.

OCtober menſis. 186
Oculorum ſpectacula. 51
Othiliæ cæcitas. 116

P.

PAuli Anachoretæ coruus. 16
Pauli ſenis inuitatio. 152
Paulæ Rom. exilium. 47
Paſtoris pictura. 153
Pauperum vota. 177.181

Pelagiæ

Pelagiæ vnda. 99. Ruina 100. Pœnitentia. 60.
138
Petri lacrimæ. 22.63
Petri Adramytteni Epiſcopatus. 186
Philippi Regis funus. 181
Philippi Card. funus. 200
Petri Caniſij auicula. 66
Pioris aſtutia. 72
Pulcheriæ Virginitas. 121
Pictoris varia. 186
Poema malum. 173

R.

Richardi Rehis expeditio. 195
Romanorum Coniugum virginitas. 125
Ruſtica duorum pugna. 166

S.

Sabinæ tabula. 65
Sabbæ fontes. 30
Sarmatæ Vrſus. 202
Sebaſtiani ſagittæ. 28
Senis mirabilis victus. 55
Scholaſticæ columba. 27.119
Simeonis columna. 24
Sireni Sirenes. 78
Sophia pignora. 182
Societas Ieſu. 155
Sophroniæ purpura. 100
Stanislai Koſtkæ Euchariſtia. 117
Syncleticæ Virg. fuga. 131

T.

Thaidis pœnitentia. 137
Tharſillæ inuitatio. 118
Tahclæ Leones. 31

Theo-

Theophilæ Angelus. 111
Theodore exilium. 140
Thereſſe Angelus. 116
Theſſalonicæ clades. 167.168
Thomæ Aquin. victoria. 183
Timæi iocus. 176
Timòthei fletus. 141

V.

VEnerij coruus. 152
B. Virginis varia. 17. 20.21.23.24.25.36.
58 64.74.76.
Virginitatis varia. 75.83.91.98.104.113.120.
128.134.
Virgo Iuuenis coniux. 127
Virginis Rhenanæ euaſio. 163
Virginis Mantuanæ ſubmerſio. 103
Virginis & militis pugna. 195
Virginis Anonymi. caſtitas. 89.127.133.
Vitæ tædia. 158
Voluptas prophana. 189
Votum Pauperum. 177
Vrbani Pontificis fortuna. 198

VV.

VValpurgis oleum. 80
Vvilgefortis miraculum. 112
Vvinalocij imperium. 20
Vvlmari crepitaculum. 27

Z.

ZAchariæ caſtitas. 142
Zenonis dapes. 25
Zvvinglij ſomnia. 182

FINIS.

Quæ Lector, leuiſſima temerè irrepſere Menda, ſic Emenda.

Pag. 16. verſ. 3. Qua lege	Quæ epig. 6. Lib. I
Pag. 19. verſ. 24. Cernus	Coruus epig. 15.
Pag. 24. verſ. 1. deeſt, què	epig. 27.
Pag. 26. verſ. 7. abiectis	abiectus ep. 34.
Ibid verſ. 28. Dimigret	Demigrat. ep. 34.
Pag. 29. verſ. 2. grauis	graui ep. 41.
30. verſ. 24. depicta	depictam ep. 47.
33. verſ. 17. Doceris	diceris ep. 55.
34. verſ. 3. occumberes	occumberet ep. 57.
35. verſ. 28. Anna	Annam ep. 61.
36. verſ. 29. Cæcilia	Cæciliam ep. 64.
ibid. verſ. 30. modulatibus	modulantibus ep. 64.
50. verſ. 8. niſi	ni ep. 94.
52. Verſ. 7. roræ & v. 11. luctris	rore, luſtris ep. 99
54. verſ. 11. inconatus	incœnatus ep. 103.
55. verſ. 23. Capit	Cœpit ep. 106
72. verſ. 16. etiamſi	etiam ep. 145.
80. verſ. 29. VValpuergis	VValpurgis ep. 9. Li. 2
83. verſ. vlt. deeſt, Ille, repone	Ille ep. 13.
88. verſ. 27. Artificis	Artifices ep. 21
96. verſ. 23. Virginitate	Virginitati ep. 32.
102. verſ. 25. Appulla	Appula ep. 42.
108. verſ. 28. Cerum	Ceruum ep. 51.
114. verſ. 5. Cantum	Cautum ep. 57.
118. verſ. 2. ſi	niſi ep. 62.
123. verſ. 6. de	ne ep 69.
143. verſ. 31. Deinde	Dein ep. 103.
148. verſ. vlt. bis poſitus	ſuperfluus eſt ep. 3. L. 3
149. Nemæus	Nemeæus ep. 5.
176. verſ. 25. miniatus	minitatus ep. 49.
178. verſ. 10. Conubia	Connubia ep. 53.
180. verſ. 20. Sitior	Sititor ep. 58.

145
103
104
352.
P. Aug.
124
122
128
374
And. M.
97
46
60
68
23
78.
372.

Compleat